

Poznań 3-2005

PORADNIK

Bibliograficzno-
Metodyczny

Wojewódzka Biblioteka Publiczna
i Centrum Animacji Kultury

Kwartalnik

Wojewódzka Biblioteka Publiczna i Centrum Animacji Kultury
w Poznaniu

PORADNIK
BIBLIOGRAFICZNO-METODYCZNY

Kwartalnik

Poznań 2005

Przewodniczący Zespołu Redakcyjnego

Iwona Smarsz

Redaguje zespół:

Urszula Bzdawka

Beata Nowak

Maria Beba

ISSN 0238-9142

Materiał szkoleniowy

Powielono w Wojewódzkiej Bibliotece Publicznej i Centrum Animacji Kultury w Poznaniu

A-5 350 egz.

S P I S T R E Ś C I

	str.
I. KALENDARZ ROCZNIC, OBCHODÓW I WYDARZEŃ (Oprac. Urszula Bzdawka).....	5
II. ZESTAWIENIA BIBLIOGRAFICZNE	
Dorota Osieglowska – O wartościowaniu literatury dla młodego czy- telnika – raz jeszcze	14
Andrzej Dudziak – Sierpień 1980 roku. 25 rocznica wydarzeń	23
Urszula Bzdawka – Polska kinematografia	52
Bibliografie osobowe: Saul Bellow	68
Jan Henryk Dąbrowski	69
III. MATERIAŁY METODYCZNE	
Mirosława Gradzik – Scenariusz obchodów Tygodnia Mickiewiczow- skiego	72
IV. MATERIAŁY REGIONALNE	
A. Przegląd nowości regionalnych.....	84
B. Imprezy kulturalne w bibliotekach publicznych woj. wielkopolskiego	91
C. Wojewódzka Biblioteka Publiczna i Centrum Animacji Kultury na łamach prasy	117
V. KRONIKA.....	125

I. KALENDARZ ROCZNIC, OBCHODÓW I WYDARZEŃ

Poniższy kalendarz, to wybrane daty rocznic, obchodów i wydarzeń na III kwartał 2005 roku. Szerszy zestaw dat na III kwartał znajduje się w „Poradnikach Bibliograficzno-Metodycznych” z lat ubiegłych.

L i p i e c

- (130) 1 VII 1875 – Utworzenie Światowej Unii Pocztowej (od 1946 r. przy ONZ)
- (15) 1 VII 1990 – Wszedł w życie pierwszy etap europejskiej unii ekonomicznej i monetarnej (wolny przepływ kapitałów)
- (205) 2 VII 1800 – Ur. Piotr Michałowski, malarz, przedstawiciel romantyzmu w malarstwie (zm. 9 VI 1855)
- (25) 2 VII 1980 – Początek strajków na terenie całego kraju, m.in. w WSK „Świdnik”, w lubelskiej Fabryce Samochodów Ciężarowych, w Żyrardowie, FSO, Ursusie i Zakładach im. Hipolita Cegielskiego w Poznaniu, zakończonych 19 VII podpisaniem w Lublinie ustępstw płacowych przez delegację rządową pod kierownictwem Mieczysława Jagielskiego
- (40) 2 VII 1965 – Zm. Wilhelm Mach, pisarz (ur. 1 I 1917)
- (85) 4 VII 1920 – Rząd Rzeczypospolitej Polskiej uznał niepodległość Litwy
- (55) 4 VII 1950 – Radio „Wolna Europa” nadało z Nowego Jorku pierwszą audycję w języku polskim
- (35) 4 VII 1970 – Zg. w wypadku samochodowym w Australii Juliusz Kleeberg, generał, organizator polskiego ruchu oporu w południowej Francji w 1939 r.
- (55) 6 VII 1950 – W Zgorzelcu podpisano układ z NRD o wytyczeniu granicy polsko-niemieckiej na Odrze i Nysie Łużyckiej

- (145) 7 VII 1860 – Ur. Gustav Mahler, austriacki kompozytor, dyrygent, twórca symfonii (zm. 18 V 1911)
- (75) 7 VII 1930 – Zm. Arthur Conan Doyle, powieściopisarz angielski (ur. 22 V 1859)
- (55) 7 VII 1950 – W Stanach Zjednoczonych wyemitowano pierwszy program telewizji kolorowej
- (10) 8 VII 1995 – Zm. Wanda Stachewiczowa, założycielka i kierowniczka Biblioteki Polskiej przy Uniwersytecie McGill w Montrealu
- (60) 9 VII 1945 – Zm. Maria Pawlikowska-Jasnorzewska, poetka (ur. 24 XI 1891)
- (70) 9 VII 1935 – Ur. Halina Poświatowska, poetka (zm. 11 X 1967)
- (170) 10 VII 1835 – Ur. Henryk Wieniawski, skrzypek – wirtuoz, kompozytor, twórca polonezów, mazurków, koncertów na skrzypce i orkiestrę (zm. 31 III 1880)
- (120) 11 VII 1885 – Zm. Maciej Palacz, chłop, uczestnik powstań (ur. 20 II 1806)
- 11 VII – Światowy Dzień Ludności ogłoszony w 1987 r. przez ONZ jako „dzień narodzin pięćmiliardowego mieszkańca Ziemi”
- (25) 11 VII 1980 – Zm. Zygmunt Berling, generał, współtwórca LWP (ur. 27 IV 1896)
- (105) 14 VII 1900 – Ur. Witold Romer, fotochemik, fotografik, profesor Politechniki Wrocławskiej, wynalazca metody techniki fotograficznej zw. izohelią (zm. 19 IV 1967)
- (595) 15 VII 1410 – Bitwa pod Grunwaldem
- (30) 15 VII 1975 – Pierwszy w historii wspólny amerykańsko-radziecki lot kosmiczny; 17 VII nastąpiło połączenie statków „Sojuz – 19” i „Apollo” na orbicie okołoziemskiej
- (20) 16 VII 1985 – Zm. Heinrich Böll, niemiecki prozaik, laureat nagrody Nobla w 1972 roku (ur. 21 XII 1917)

- (60) 17 VII–2 VIII 1945 – Konferencja szefów trzech mocarstw koalicji antyhitlerowskiej w Poczdamie
- (25) 18 VII 1980 – Zm. Hanna Januszewska, prozaik i poetka, autorka książek dla dzieci i młodzieży (ur. 20 IV 1905)
- (135) 18 VII 1870 – Ur. Emil Młynarski, kompozytor (zm. 5 IV 1935)
- (55) 19 VII 1950 – Zm. Jan A. Grabowski, pedagog, autor książek dla dzieci
- (60) 20 VII 1945 – Zm. Paul Valery, poeta francuski, symbolista (ur. 10 XI 1871)
- (50) 21 VII 1955 – W Warszawie oddano do użytku Stadion „Dziesięciolecia”, zaprojektowany przez architekta Jerzego Hryniewieckiego
- (10) 24 VII 1995 – Zm. Jerzy Toeplitz, krytyk i historyk filmu, pedagog, organizator i rektor pierwszej w Australii szkoły filmowej w Sydney, autor „Historii filmu polskiego” (ur. 1909)
- (100) 25 VII 1905 – Ur. Elias Canetti, austriacki pisarz, laureat literackiej nagrody Nobla w 1981 r. (zm. 14 VIII 1994)
- (25) 25 VII 1980 – Zm. Władimir Wysocki, rosyjski aktor teatralny i filmowy, pieśniarz (ur. 25 I 1938)
- (130) 26 VII 1875 – Ur. Carl Gustav Jung, szwajcarski psychiatra, twórca psychologii analitycznej (zm. 6 VI 1961)
- (110) 26 VII 1895 – Ur. Robert Ranke Graves, angielski poeta i powieściopisarz (zm. 7 XII 1985)
- (120) 26 VII 1885 – Ur. André Maurois (właśc. nazw. Emile Herzog), pisarz francuski (zm. 9 X 1967)
- (100) 26 VII 1905 – Podpisano pierwszą międzynarodową konwencję o utworzeniu międzynarodowego katalogu naukowego
- (170) 27 VII 1835 – Ur. Giosue Carducci, poeta i krytyk włoski, laureat nagrody Nobla w 1906 r. (zm. 16 II 1907)

- (255) 28 VII 1750 – Zm. Johann Sebastian Bach, kompozytor niemiecki (ur. 21 III 1685)
- (105) 28 VII 1900 – Ur. Artur Maria Swinarski, dramatopisarz, poeta, tłumacz, związany z Wielkopolską w okresie międzywojennym (zm. 21 IV 1965)
- (115) 29 VII 1890 – Zm. Vincent van Gogh, malarz holenderski (ur. 30 III 1853)
- (125) 30 VII 1880 – Na ulice Poznania wyjechał pierwszy tramwaj konny
- (80) 30 VII 1925 – Sejm uchwalił ustawę o fundacji i utworzeniu Zakładów Kórnickich
- (30) 30 VII 1975 – Trzecia konferencja szefów państw i rządów z 33 krajów europejskich, Kanady i USA w Helsinkach (trwała do 1 VIII), gdzie podpisano Akt Końcowy Konferencji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie – KBWE (od 1 I 1995 Organizacja Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie – OBWE)

S i e r p i e Ń

- (60) VIII 1945 – Ukazał się w Krakowie pierwszy numer miesięcznika literackiego „Twórczość”
- (485) 1 VIII 1520 – Ur. Zygmunt II August, król Polski od 1529 r. (zm. 7 VII 1572)
- (25) 1 VIII 1980 – Protest klasy robotniczej. Strajki w zakładach pracy Wybrzeża i Śląska
- (30) 1 VIII 1975 – Podpisanie w Helsinkach przez przywódców 35 krajów aktu końcowego Konferencji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie
- (250) 2 VIII 1755 – Ur. Jan Henryk Dąbrowski, generał wojsk polskich, związany z Wielkopolską (zm. 6 VI 1818)

- (60) 2 VIII 1945 – Zakończenie konferencji poczdamskiej z udziałem szefów rządów Wielkiej Brytanii, USA i ZSRR; postanowienie całkowitego rozbrojenia, zdenazyfikowania, zdemilitaryzowania, zdecentralizowania gospodarczego i administracyjnego Niemiec oraz ukarania zbrodniarzy wojennych
- (130) 4 VIII 1875 – Zm. Hans Christian Andersen, bajkopisarz duński (ur. 2 IV 1805)
- (155) 5 VIII 1850 – Ur. Guy de Maupassant, pisarz francuski (zm. 6 VII 1893)
- (60) 6 VIII 1945 – Zrzucenie bomby atomowej na Hiroszimę
- (95) 7 VIII 1910 – Zm. Zygmunt Gloger, etnograf i archeolog polski (ur. 3 XI 1845)
- (115) 8 VIII 1890 – Ur. Zofia Kossak-Szczucka-Szatkowska, prozaik (zm. 9 IV 1968)
- (65) 8 VIII 1940 – Początek bitwy o Anglię z udziałem polskich dywizjonów myśliwskich 302 i 303 oraz polskich pilotów w jednostkach RAF (trwała do 31 X)
- (60) 9 VIII 1945 – Zrzucenie przez Stany Zjednoczone bomby atomowej na japońskie miasto Nagasaki
- (30) 9 VIII 1975 – Zm. Dymitr Szostakowicz, kompozytor radziecki (ur. 25 IX 1906)
- (330) 10 VIII 1675 – Otwarcie obserwatorium astronomicznego w Greenwich k. Londynu
- (100) 10 VIII 1905 – Ur. Tymon Terlecki, historyk literatury, teatrolog, autor biografii Heleny Modrzejewskiej, Stanisława Wyspiańskiego (zm. 6 XI 2000)
- (50) 12 VIII 1955 – Zm. Thomas Mann, pisarz niemiecki, laureat nagrody Nobla w 1929 r. (ur. 6 VI 1875)
- (95) 12 VIII 1910 – Ur. Leon Pasternak, poeta, tłumacz (zm. 15 X 1969)
- (95) 13 VIII 1910 – Zm. Florence Nightingale, angielska pielęgniarka, twórczyni nowoczesnej szkoły pielęgniarstwa (ur. 12 V 1820)

- (85) 13 VIII 1920 – Początek bitwy o Warszawę, znanej jako „Cud nad Wisłą”, zakończonej pod Radzyminem 16 VIII zwycięstwem wojsk polskich, dowodzonych przez Józefa Piłsudskiego nad Armią Czerwoną pod dowództwem Michaiła Tuchaczewskiego
- 15 VIII – Święto Wojska Polskiego
- (105) 15 VIII 1900 – Ur. Jan Brzechwa, poeta, satyryk, autor książek dla dzieci i młodzieży (zm. 2 VII 1966)
- (70) 15 VIII 1935 – Zm. Stanisława Przybyszewska, pisarka, autorka dramatów o rewolucji francuskiej (ur. 1 X 1901)
- (155) 18 VIII 1850 – Zm. Honore de Balzac, powieściopisarz francuski (ur. 20 V 1799)
- (35) 19 VIII 1970 – Zm. Paweł Jasienica (właśc. nazw. Leon Lech Beynar), pisarz historyczny (ur. 10 XI 1909)
- (30) 20 VIII 1975 – Zm. Maria Jarochowska, pisarka i publicystka (ur. 15 XII 1918)
- (60) 22 VIII 1945 – Utworzenie Polskiego Stronnictwa Ludowego, na prezesa wybrano Wincentego Witosa, wiceprezsem został Stanisław Mikołajczyk
- 23 VIII – Święto Lotnictwa
- (125) 23 VIII 1880 – Ur. Aleksander Grin (właśc. nazw. Gryniewski), pisarz rosyjski (zm. 8 VII 1932)
- (100) 25 VIII 1905 – Ur. s. Faustyna Kowalska, mistyczka, jej mistyczne wizje zapoczątkowały kult Miłosierdzia Bożego, została beatyfikowana w 1993 r., następnie kanonizowana 30 IV 2000 r. (zm. 5 X 1938)
- (60) 25 VIII 1945 – Założenie Społeczno-Obywatelskiej Ligi Kobiet (od 1948 – Liga Kobiet)
- (125) 26 VIII 1880 – Ur. Guillaume Apollinaire (właśc. nazw. Wilhelm Apolinaris Kostrowicki), poeta francuski polskiego pochodzenia (zm. 9 XI 1918)
- (235) 27 VIII 1770 – Ur. Georg Wilhelm Hegel, filozof niemiecki (zm. 14 XI 1831)

- (95) 27 VIII 1910 – Ur. Matka Teresa z Kalkuty (właśc. nazw. Agnes G. Bojaxhiu), albańska misjonarka, założycielka Zgromadzenia Sióstr Misjonek Miłości, laureatka Pokojowej Nagrody Nobla w 1979 r. (zm. 5 IX 1997)
- (40) 27 VIII 1965 – Zm. Charles de Corbusier, urbanista, malarz, rzeźbiarz francuski (ur. 6 X 1887)
- (1575) 28 VIII 430 – Zm. św. Augustyn (Aurelius Augustinus), filozof i teolog (ur. 13 XI 354)
- (240) 28 VIII 1765 – Ur. Tadeusz Czacki, historyk, działacz gospodarczy, oświatowy, zapoczątkował opracowanie dokładnej hydrograficznej mapy Polski i Litwy, współzałożyciel Towarzystwa Przyjaciół Nauk (zm. 8 II 1813)

W r z e s i e ń

- 1 IX – Międzynarodowy Dzień Pokoju (w rocznicę wybuchu II wojny światowej)
- (35) 1 IX 1970 – Zm. Francois Mauriac, pisarz francuski (ur. 11 X 1885)
- (60) 2 IX 1945 – Kapitulacja Japonii, koniec II wojny światowej
- (80) 2 IX 1925 – Ur. Bogusław Kogut, pisarz i poeta poznański (zm. 15 III 1987)
- (40) 4 IX 1965 – Zm. Albert Schweitzer, lekarz, filozof, misjonarz i muzyk francuski (ur. 14 I 1875)
- (90) 5 IX 1915 – Zm. Stanisław Witkiewicz, prozaik, krytyk artystyczny (ur. 8 V 1851)
- (175) 8 IX 1830 – Ur. Frederic Mistral, francuski poeta, autor słownika współczesnego jęz. prowansalskiego, założyciel Muzeum Folkloru Prowansji w Arles, laureat literackiej nagrody Nobla w 1904 r. wspólnie z J. Echegarayem (zm. 25 III 1914)

- (10) 9 IX 1995 – Zm. Jerzy Kurczewski, dyrygent, organizator i kierownik poznańskiego chóru chłopięcego „Polskie Słowiki” (ur. 1924)
- (25) 10 IX 1980 – Utworzono Komitet Założycielski Niezależnego Zrzeszenia Studentów, zarejestrowane 17 II 1981
- (75) 12 IX 1930 – Ur. Piotr Skrzynecki, założyciel krakowskiego kabaretu „Piwnica pod Baranami” (zm. 24 IV 1997)
- (35) 12 IX 1970 – Zm. Jan Sztudynger, poeta, satyryk, organizator i propagator teatrów lałkowych, autor satyr i fra szek (ur. 28 IV 1904)
- (180) 16 IX 1825 – Zm. Franciszek Karpiński, poeta (ur. 4 X 1741)
- (30) 20 IX 1975 – Zm. Perse Saint-John (właśc. nazw. Alexis Saint-Léger), poeta francuski, laureat nagrody Nobla w 1960 r. (ur. 31 V 1887)
- 21 IX – Światowy Dzień Choroby Alzheimera, obchodzony od 1994
- (160) 21 IX 1845 – Zm. Klementyna z Tańskich Hoffmanowa, prozaik, pierwsza w Polsce autorka książek dla młodzieży (ur. 23 XI 1798)
- (145) 21 IX 1860 – Zm. Arthur Schopenhauer, filozof niemiecki (ur. 22 II 1788)
- (135) 23 IX 1870 – Zm. Prosper Mérimée, pisarz i dramaturg francuski (ur. 27 IX 1803)
- (130) 25 IX 1875 – Inauguracja działalności Teatru Polskiego w Poznaniu
- (85) 25 IX 1920 – Ur. Siergiej Bondarczuk, rosyjski aktor i reżyser filmowy (zm. 20 X 1994)
- (35) 25 IX 1970 – Zm. Erich Maria Remarque (właśc. nazw. E. Paul Remark), powieściopisarz niemiecki (ur. 22 VI 1898)
- (60) 26 IX 1945 – Zm. Bela Bartok, kompozytor węgierski (ur. 25 III 1881)

- (15) 26 IX 1990 – Zm. Alberto Moravia (właśc. nazw. A. Pincherte),
pisarz włoski (ur. 1907)
- 27 IX – Międzynarodowy Dzień Turystyki
- (15) 27 IX 1990 – Przyjęcie Polski do Międzynarodowej Organizacji
Kryminalnej „Interpol”
- 28 IX – Dzień polskiego państwa podziemnego
- (110) 28 IX 1895 – Zm. Ludwik Pasteur, uczony francuski, bakteriolog
i chemik (ur. 27 XII 1822)
- (50) 29 IX 1955 – Zm. Lucyna Krzemieniecka, poetka, autorka książek
dla dzieci (ur. 11 V 1907)
- (305) 30 IX 1700 – Ur. Stanisław Konarski (właśc. nazw. Hieronim
Franciszek Konarski), pedagog, publicysta
(zm. 3 VIII 1773)

II. ZESTAWIENIA BIBLIOGRAFICZNE

Dorota Osiegiłowska

O WARTOŚCIOWANIU LITERATURY DLA MŁODEGO CZYTELNIKA RAZ JESZCZE

Niezależnie od rodzaju i sposobu przyswajania pamięć literatury z okresu dzieciństwa tworzy naszą pierwszą formację pamięci kulturowej – jak ów dym, pierwszy rysunek dziecka, który nie rozplynął się w powietrzu, ale do którego wiek dojrzały dorysowuje komin, dom i resztę świata. Te słowa Jerzego Cieślakowskiego, często przywoływane przez badaczy literatury dziecięcej, stanowią dobry punkt wyjścia rozważań na temat wartościowania twórczości dla młodego odbiorcy. Uzmysławiają nam one przede wszystkim niebagatelną wagę lektury okresu dzieciństwa, lektury przesyconej emocjami, lektury naiwnej. Nie chcę absolutyzować tu roli literatury w życiu dziecka, jednak jeśli weźmiemy pod uwagę wiek młodego czytelnika i właściwy mu sposób odbioru, wydaje się, że literatura ta w o wiele większym stopniu wpływa na kształtowanie się osobowości człowieka niż literatura dorosła. Jednocześnie liczba książek, z którymi jesteśmy w stanie zapoznać się w tym okresie ma charakter ograniczony ze względów oczywistych: każdy z nas, czy chce tego czy nie, z dzieciństwa wyraść. Dlatego tak ogromne znaczenie ma to, z czym styka się dziecko w pierwszych latach życia. Tak pisze o tym angielski pisarz, Graham Greene:

Może tylko w dzieciństwie książki mają naprawdę głęboki wpływ na nasze życie. W późniejszych latach podziwiamy je, korzystamy z rozrywek, jakich nam dostarczają, na ich podstawie możemy modyfikować nasze poglądy, ale szukamy w nich raczej potwierdzenia tego, co już zapadło w nasze umysły. (Adamczykowa, 2001:25)

W artykule zajmuje mnie kwestia wartościowania literatury dziecięcej. Decyzję, by w tak krótkim tekście rozwinąć to zagadnienie, można uznać za co najmniej lekkomyślną, jeśli nie zgoła szaloną. Prac bowiem poświęconych problematyce aksjologicznej w literaturze, w tym – w sztuce dla dziecka mamy tak wiele, że złożyłyby się one na całkiem sporą bibliotekę. Zarazem jest tak, że

zwłaszcza dziś, w dobie współistnienia różnych postaw i języków aksjologicznych, jakoś szczególnie „nastrojeni” jesteśmy na odbiór zagadnień związanych z wartościowaniem. Podkreślić chcę więc, że obce są mi ambicje zaprezentowania jakiegoś nowego ujęcia tej problematyki. Artykuł to raczej próba przybliżenia tego zagadnienia po raz kolejny, a także – zwrócenie uwagi na współczesne zjawiska literackie, które szczególnie interesujące są właśnie w perspektywie aksjologicznej.

Jak wskazuje Karin Lesnik-Oberstein¹ w badaniach nad literaturą dziecięcą łączą się ściśle trzy elementy: literatura, dziecko i dorosły krytyk, a zależności pomiędzy nimi są złożone. Ujawnia się to także w sferze wartościowania. Jak truizm wprawdzie brzmi stwierdzenie, ale warto je przypomnieć, że stały składnik definicji literatury dziecięcej to jej odbiorca, czyli dzieci (młodzież), dla których jest ona przeznaczona. Idzie za tym przekonanie, że literatura powinna być dobra dla dziecka, tzn. powinna być odpowiedzią na jego potrzeby, pragnienia, powinna współbrzmieć z jego oglądem świata. Niełatwo jednak dotrzeć bezpośrednio do tego, dlaczego coś mu się podoba, jakie rzeczywiście są jego potrzeby. Tutaj wkracza dorosły krytyk czy pośrednik ze swoim wartościowaniem, czyli ze swoimi wyobrazeniami o tym, czym jest dzieciństwo, kim jest dziecko, co jest dla niego najlepsze. Innymi słowy, zajmowanie się literaturą dla młodego odbiorcy wymaga, jak określił to swego czasu Edward Balcerzan, przyjęcia „cudzej perspektywy”. I na tym polega trudność.

Gdy mowa o tradycji myślenia o dziecku, to wypadaloby rozpocząć od tego, że wyobrażenia dorosłych o dzieciństwie oscylują gdzieś pomiędzy przekonaniem o istnieniu dziecka „uniwersalnego” a przekonaniem o dziecku „historycznym”. Pierwsze stanowisko odsyła do prac psychologicznych, w których akcentuje się swoistość okresu dzieciństwa i dorastania. Drugie występuje w pracach antropologicznych czy historycznych, których autorzy przekonują nas, że *dziecko nie zawsze było dzieckiem – stało się nim* (Van Den Berg, 1988: 232). Do klasycznych już z tego zakresu należy studium historyka Philippe’a Ariès², według którego odkrycie dzieciństwa miało nastąpić w kulturze europejskiej dopiero w wieku XVIII. Nawet jeśli trudno przyjąć to stwierdzenie w całej rozciągłości, wypada zgodzić się, że dzieciństwo – mimo swojej odrębności – jest, przynajmniej do pewnego stopnia, kategorią kulturową, tj. że ma także charakter historyczny i w związku z tym, w mniejszym lub większym stopniu, odzwierciedla ono stan świadomości społecznej. Dotyczy to także książki dziecięcej, która nie istnieje w próżni kulturowej. Funkcjonuje w dynamicznie

¹ Zob. K. Lesnik-Oberstein, 2003: 15-29.

² Zob. Ph. Ariès, 1995.

zmieniającej się rzeczywistości, która wpływa na kształt literatury dziecięcej i jej ocenę.

Badaczką, która prezentuje podobny, czyli historyczny styl myślenia o dzieciństwie i bezpośrednio odnosi go do literatury jest Angielka Jacqueline Rose³, autorka *The Case of Peter Pan or the Impossibility of Children's Literature* (1984). Stawia ona pytanie o możliwość pisania literatury dziecięcej, skoro czytelnikami tej literatury są w pierwszym rzędzie dorośli, do których należy decyzja przyjęcia lub odrzucenia tekstu. To oni w układzie hierarchicznym od twórcy do kolportera wysuwać się mają na plan pierwszy, a dziecko jako adresat schodzi wówczas na plan drugi. Dorośli wkładają w literaturę dziecięcą – jej zdaniem – swoje wyobrażenia o dzieciństwie, w związku z tym literatura dziecięca może stać się obrazem marzeń dorosłych o dzieciństwie i jego powtórnym stwarzaniem. Tą drogą idzie także Izraelka Zohar Shavit, która zaproponowała traktowanie literatury dziecięcej jako twórczości ambiwalentnej. Zauważa ona, że tekst dziecięcy/młodzieżowy mieści się zarówno w systemie literatury dziecięcej, jak i w systemie literatury dla dorosłych. Bowiem dziecko jest wprawdzie potencjalnym odbiorcą, ale „ukrytym” jest dorosły, który rozumie wielopłaszczyznowość tekstu i potrafi wartościować⁴.

Aksjologia dziecięca – dorosła

Jeżeli chodzi o dziecięcą wartościowanie literatury, to niełatwo je opisać⁵. Musimy bowiem dotrzeć do dziecięcego pojmowania świata i przeżywania, a bezpośrednie informacje, które jesteśmy w stanie uzyskać od dziecka mają charakter dość ograniczony. Dziecięce odpowiedzi na pytania, dlaczego książka się podoba lub nie, często są lakoniczne lub ogólne. Zawsze jednak są one interpretowane następnie przez dorosłego krytyka, badacza czy pośrednika. Na dodatek w przypadku dzieci młodszych, gdy usiłujemy uchwycić ich system wartości, zdani jesteśmy zaledwie na tropy, którymi możemy podążyć, by odtworzyć kryjący się za nimi świat wewnętrzny, do którego – jako dorośli – nie mamy już dostępu. Tropy te to wypowiedzi słowne dziecka, jego rysunki, zabawy czy ujawniane sny i marzenia. Przypomnieć trzeba bowiem, że im dziecko młodsze, tym jego świat bardziej osobny, a także – bardziej osobna literatura

³ W omówieniu korzystam z wydruku referatu: K. Rättä i D. Michulka, Jak uczyć literatury dziecięcej i młodzieżowej? Nowe aspekty badań w Polsce i za granicą. Autorki dokonują w nim przeglądu zmian i trendów, które zauważalne są w badaniach literatury dziecięcej w ciągu ostatnich 25 lat

⁴ Por. na naszym gruncie językowym choćby *Obszary spotkań dziecka i dorosłego w sztuce* (Tyszkowa, Żurkowski, 1989).

⁵ O odbiorze literatury przez dziecko, w tym o dziecięcym wartościowaniu piszą m.in. A. Baluch (Baluch, 1993, 1994, 1998) i J. Papuzińska (Papuzińska, 1981)

dla niego tworzona. Nie można nie wspomnieć w tym miejscu nazwiska Jerzego Cieślakowskiego, twórcy koncepcji literatury dziecięcej jako „literatury osobnej”, autora takich prac, jak *Wielka zabawa*. W jego ujęciu dziecko to przede wszystkim „homo ludens”, a wszystko, co dorośli stworzyli najlepszemu dla dziecka służy w pierwszym rzędzie zabawie.

Jakie są zatem dziecięce kryteria wartościowania? Jak zwracało uwagę wielu badaczy, m.in. J. Papuzińska⁶, dla wczesnego etapu obcowania dziecka z literaturą charakterystyczne jest swoiste wartościowanie podporządkowane przede wszystkim potrzebom emocjonalnym. Potrzeby te w zależności od wieku stają się coraz bardziej złożone. Na początku dla dziecka ładne będzie to, co wesołe i dobre, a brzydkie – to, co straszne i smutne. Potem u dziecka pojawia się potrzeba przeżywania napięć, emocji czy lęku w określonych, bezpiecznych granicach. Dziecięce wartościowanie wyróżnia także oderwanie literatury od kontekstu historycznego, w świecie dziecka na jednej płaszczyźnie funkcjonować mogą: Kubuś Puchatek, Bilbo Baggins czy Harry Potter. Obce jest mu więc kryterium oryginalności dzieła.

Badaczką, która w znaczący sposób pogłębia nasze rozumienie osobności dziecięcego świata i literatury jest Alicja Baluch. Jak pisze ona:

Wartości w świecie dziecka nie są rozpoznane do końca. Jednak dorośli wiedzą, czują to intuicyjnie, że dziecięcy system wartości jest „osobny”, jak literatura dla najmłodszych, tylko że nie potrafią go „wylapać” i wyraźnie zdefiniować. Najbardziej powołani do tego zadania są psychologowie i etnolodzy umiejący w kolejnych fazach rozwoju dziecka dostrzec dynamiczne, zmienne etapy emocji, wyobraźni i mentalności, które decydują o tym, co nazywamy sumieniem czyli wewnętrznym głosem, regulującym poczucie wartości. (Baluch, 1998: 65)

Podkreśla ona, że świat wartości dziecka jest bardziej intuicyjny niż rozumowy. W świecie tym ogromną rolę odgrywają marzenie i fantazjowanie. Za Piagetem przywołuje bardzo użyteczne dla badacza literatury dziecięcej, zwłaszcza literatury dla najmłodszych, kategorie asymilacji i akomodacji. Pierwsza z nich oznacza, że dziecko najpierw dopasowuje świat do swojego sposobu myślenia, druga – że w miarę dorastania dopasowuje swój sposób myślenia do rzeczywistości zewnętrznej. Zgodnie z tym rozumowaniem wyczuwana przez dorosłych inność dziecięcego systemu wartości zasada się na ujmowaniu świata przez dziecko według gotowych schematów myślowych, opar-

⁶ Por. Papuzińska, 1981, 28-30

łych na jego reakcjach emocjonalnych, uczuciowych i mentalnych. W literaturze przekładają się one na „osobny” świat, którym rządzą:

reguły animizacji i antropomorfizacji (czapki mają nóżki i wspinają się po schodach, kolorowe papierki mrugają świetlistymi oczkami), występują porównania i metafory (literki jak myszki, literki opowiadają bajki), wyraźne są ciągi dziecięcych skojarzeń o charakterze poetyckich konotacji (mama da nam kaszki na mleku, łyżkę tranu, pieczone jabłuszka, nadziewane pesteczki, koralowe łódki, dziurawe wisiorki...), pojawiają się też znane dziecku frazeologizmy (trzy po trzy, urwać się z choinki), a także cytaty z literatury (cztery mile za piec... itd.).(Baluch, 1998: 71)

Na pytanie, jaka to jest wartościowa literatura dla młodego czytelnika z perspektywy dorosłego krytyka, można by najprościej odpowiedzieć, że taka, która rozwija młodego odbiorcę, która poszerza jego horyzonty. Odpowiadają temu tradycyjnie wskazywane wartości literatury dla młodego odbiorcy: począwszy od wartości estetycznych, skoro mamy do czynienia z literaturą, a skończywszy na szeroko rozumianych wartościach dydaktycznych, które w tej dziedzinie twórczości szczególnie są akcentowane, a składają się nań i wartości wychowawcze, i poznawcze, i informacyjne. Warto dodać także wartości terapeutyczne. Dobra literatura dla młodego czytelnika byłaby więc to taka literatura, która wprowadza go w świat sztuki, a jednocześnie stymuluje jego rozwój językowy, poznawczy, osobowościowy czy społeczny. Opowiadają temu hasła „wychowania do sztuki” oraz „wychowania przez sztukę”. Jak zwykle jednak istota tkwi w szczegółach. Dla przykładu: jeżeli wartości poznawcze realizują się poprzez propozycję pewnej wizji świata, pewnego sposobu jego uporządkowania, to wizje świata, którym hołdujemy mogą być bardzo różne. Dla jednych bez wątpienia istnieją wartości uniwersalne, dla innych – wartości zawsze są czyjeś. W społeczeństwie współczesnym mamy do czynienia z różnymi postawami. Dlatego niektórych dorosłych niepokoi literatura o charakterze „wywrotowym”, w której mamy do czynienia ze zjawiskiem podważania autorytetu dorosłych⁷. Z kolei osoby o poglądach bardziej liberalnych będą akcentowały stronę ludyczną i terapeutyczną tego typu twórczości. Są tacy, którzy występować będą w obronie wartości rodziny i tacy, którzy tropić będą obecne w literaturze dla młodego odbiorcy stereotypy płciowe, rasowe czy narodowe. Wreszcie dla niektórych dorosłych najważniejsze jest wychowanie ludzi zdolnych do krytycznego myślenia. Tym podobać będzie się poruszanie drażliwej, kontrowersyjnej problematyki, spieranie się o wartości. Podsumowując, daje się wy-

⁷ O kontrowersjach we współczesnej literaturze dziecięcej pisałam już wcześniej (Osieglowska, 2004).

różnić grupa wartości, których oczekują dorośli od literatury dziecięcej w imię dobra dziecka, ale przekonania co do tego, czym owo dobro jest mogą być bardzo różne.

Rozbieżności i zbieżności

W kontekście wartościowania warto wspomnieć o tych zjawiskach współczesnej literatury dziecięcej, które wywołują mieszaną reakcję u dorosłych przy jednoczesnym aplauzie młodego odbiorcy. Wampiry, wampirki,trolle, smoki, czarownice – to postaci gęsto zaludniające współczesną fantastykę dziecięcą i młodzieżową. W nowej literaturze dla młodego czytelnika zauważamy też sporo elementu grozy, makabry, chciałoby się powiedzieć – jakąś fascynację *ciemną stroną mocy*. Na kartach literatury dziecięcej coraz częściej spotkać można również sadystycznych, złośliwych czy po prostu nie najładniejszych dorosłych. Autorzy nie wahają się też przed wprowadzeniem elementów fizjologicznych. Dobrym przykładem tego typu twórczości są teksty Roalda Dahla z budzącym obrzydzeniem opisem Państwa Głuptaków, z portretem sadystycznej dyrektorki szkoły o znaczącym imieniu Pałka czy traktatem o puszczaniu prukuszków. W powieści BFO możemy przeczytać:

- *A, prukuszki! – rozpogodził się BFO. – My, olbrzymy, puszczamy prukuszki przez cały czas! Prukuszka to wysłówka szczęścia. Prawdziwa muzyka dla naszych uszów. Nie chcesz mi chyba powiedzieć, że ludzinki mają coś przeciw prukuszkom?*
- *Uważa się to za bardzo niegrzeczne, jeśli zdarzy się w towarzystwie.*
- *Ale od czasu do czasu przecież sobie prukuszkujecie?*
- *Każdy prukuszkuje, jeśli tak chcesz to nazwać – powiedziała Sophie. – Królowie i królowe puszczają prukuszki. Puszczają prezydenci. Puszczają wielkie gwiazdy filmowe. Puszczają małe dzieci. Ale w moich stronach niegrzecznie jest o tym rozmawiać.*
- *Nie do wiary! – zawołał BFO. – Jeśli wszyscy prukuszkują, to dlaczego nie wolno o tym mówić?* (Dahl, 2003: 65-66)

Przywołajmy też łagodniejsze przykłady: wątrobiane, flaczkowe czy goblinowe cukierki, na które natykają się dziecięce postaci cyklu przygód o Harrym Potterze czy pojedynk młodych bohaterów z trollem, pojedynk, podczas którego różdżka znajdzie się w jednej z dziurek w nosie trolla. Wszystko to budzi u dorosłych niepokój, zażenowanie, wstręt czy obrzydzenie. Zjawiska takie zro-

zumiale są jednak w kontekście folkloru dziecięcego⁸, czyli tej części folkloru, która obejmuje teksty krążące w środowisku dziecięcym i w związku z tym wyrażające ich rzeczywiste pragnienia, potrzeby czy poczucie humoru. Folklor dziecięcy to m.in. grupa opowieści z dreszczykiem zaspokajająca dziecięcą potrzebę przeżywania grozy, lęku, napięcia. W jego skład wchodzi również różnego rodzaju rytuały profanacji. Jej przedmiotem mogą być zarówno pożywienie, śmierć, choroba, jak i starość czy autorytet⁹. Nietrudno zauważyć, że współczesna literatura czerpie inspiracje z tych obszarów dziecięcego folkloru, które dotąd właściwie nie miały wstępu do oficjalnej literatury dla dzieci jako nieodpowiednie, brzydkie czy nieprzyzwoite.

Kolejnym zjawiskiem, wartym uwagi ze względu na aksjologię, są teksty dla młodego odbiorcy, które – z jakichś względów – stanowią atrakcyjną lekturę zarówno dla dzieci, jak i dorosłych. Często zaliczane są do tzw. bestsellerów. Pojawia się w tym momencie pytanie: na czym polega ich wartość dla dorosłego odbiorcy? Do takich pozycji, które zyskały popularność wśród różnych grup czytelniczych, także w Polsce, należy choćby „wywrotowa” *Seria niefortunnych zdarzeń* Lemony’ego Snicketa, książka oferująca zabawę na różnych poziomach tekstu, książka, o której pisałam już wcześniej. Warto tylko dodać, że dopełnieniem cyklu jest *Nieautoryzowana autobiografia* Snicketa, będąca zlepkiem różnych form. W narrację wplecione zostają elementy protokołu, recenzji teatralnych, listy czy fotoreportaże. Całość zyskuje też ciekawą oprawę graficzną: sporo w niej stylizowanych zdjęć czy nanoszonych przez Snicketa ręcznych poprawek, podważających prawdziwość jego nieautoryzowanej biografii. Wszystkie te techniki nasuwają dorosłemu odbiorcy skojarzenia ze sztuką postmodernistyczną i właściwymi dla niej strategiami, takimi jak: intertekstualność czy metafakcja. I chyba przede wszystkim na tym polega atrakcyjność tego typu pozycji z punktu widzenia dorosłego czytelnika. Autor pisząc dla dzieci, cały czas jakby puszcza oko do dorosłego czytelnika, którego bawić może rozszyfrowywanie aluzji czy igranie konwencjami, z którymi mamy tu do czynienia.

Nie sposób pominąć także serii przygód Harry’ego Pottera J. K. Rowling. Tutaj z kolei – w przeciwieństwie do książek Snicketa – wszystko toczy się zgodnie z naszymi oczekiwaniami, a nie im na przekór. Można powiedzieć, że Rowling w miejsce wywrotowości, eksperymentu literackiego proponuje swojemu czytelnikowi wyprawę do baśniowej krainy, z której wprawdzie nie daje się usunąć na stałe elementu zła, ale losy bohatera toczą się w zgodzie z ludzkimi pragnieniami. Koresponduje z tym tradycyjny sposób opowiadania. Lektura jej

⁸ Twórczość Dahla w kontekście folkloru dziecięcego rozpatruje M. Zajac (Zajac, 2002: 139-140)

⁹ Zob. Papuzińska, 1981, 115-121.

książek przez dorosłych to raczej poszukiwanie odpoczynku, tęsknota za pocieszeniem.

Na ostatnią grupę składają się utwory dziecięce lub młodzieżowe, które mogą pociągać dorosłego odbiorcę z jeszcze innego powodu niż dotychczas prezentowane. Tym razem dziecięcość nie tyle służy zabawie, pocieszeniu czy ucieczce, w dobrym tego słowa znaczeniu, ile pozwala dorosłemu na jaśniejsze spojrzenie na świat, bardziej czyste, naiwne, bezpośrednie. Wystarczy przywołać utwory Jostaina Gaardera, norweskiego filozofa. W jego tekstach odnajdujemy pochwałę dziwienia się światu (*Świat Zofii*): Gaarder przekonuje, że najważniejsze są najprostsze pytania i umiejętność postrzegania życia jako wielkiej zagadki. Odnajdujemy także odwagę poszukiwania siebie, odwagę bycia dżokerem wśród talii kart (*Przepowiednia Dżokera*). Jak komentował bowiem sam autor: *we wszystkich nas mieszka dżoker – zostaje trochę dziecka. Tam w naszych zakamarkach siedzą i elfy, i trolle.*

BIBLIOGRAFIA

1. ARCHETYPY literatury dziecięcej / Alicja Baluch. – Wrocław : Wydaw. Waław Bagiński i Synowie, 1993. – 112 s.
2. BFO / Roald Dahl; przekł. Jerzy Łoziński. – Poznań : Zysk i S-ka, 2003. – 205 s.
3. CZYTA, nie czyta... : (o dziecku literackim) / Alicja Baluch. – Kraków : Wydawnictwo Edukacyjne, 1998. – 122 s.
4. DZIECKO i świat przedstawiony czyli Tajemnice dziecięcej lektury / Alicja Baluch. – Wyd. 2 poszerz. – Wrocław : Wydaw. Waław Bagiński i Synowie, 1994. – 138 s.
5. [DZIECKO stało się dzieckiem] / J. H. Van Den Berg; przekł. M. Ochab // W: Dzieci / Maria Janion, Stefan Chwin, T. 2. – Gdańsk : Wydaw. Morskie, 1988. – S. 226-254. – (Transgresje; 5)
6. ESSENTIALS: What is Children's Literature? What is Childhood? / K. Lesnik-Oberstein // W: Understanding Children's Literature / (ed.) P. Hunt – London and New York : Routledge, 2003. – S. 15-29.
7. HISTORIA dzieciństwa : dziecko i rodzina w dawnych czasach / Philippe Ariès; przekł. [z fr.] Martyna Ochab. – Gdańsk : „Marabut”, 1995. – 238 s.

8. INICJACJE literackie : problemy pierwszych kontaktów dziecka z książką / Joanna Papuzińska. – Wyd. 2. – Warszawa : Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, 1981. – 216 s.
9. KONSPIRUJĄC z dziećmi przeciw dorosłym – Roald Dahl i jego twórczość / M. Zajac // W: Kultura literacka dzieci i młodzieży u progu XXI stulecia : praca zbiorowa / pod red. Joanny Papuzińskiej i Grzegorza Leszczyńskiego; [aut. oprac. Alicja Baluch i in.]; Centrum Edukacji Bibliotekarskiej, Informacyjnej i Dokumentacyjnej. Instytut Informacji Naukowej i Studiów Bibliologicznych Uniwersytetu Warszawskiego. – Warszawa : CEBID, 2002. – S. 135-148.
10. LITERATURA dla dzieci : funkcje, kategorie, gatunki / Zofia Adamczykowa; Wyższa Szkoła Pedagogiczna Towarzystwa Wiedzy Powszechnej w Warszawie. – Warszawa : Wydawnictwo WSP TWP, 2001. – 183 s.
11. LITERATURA i książka dziecięca : słowo, obiegi, konteksty / Grzegorz Leszczyński. – Warszawa : CEBID, 2003. – S. 19-30: O krytyce książki dziecięcej
12. O LITERATURZE dla dzieci i młodzieży / Kazimierz Cysewski. – Olsztyn : Wydaw. Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego, 2001. – 148 s.
13. OBSZARY spotkań dziecka i dorosłego w sztuce, praca zbiorowa / pod red. Marii Tyszkowej i Bogusława Żurakowskiego; [Ogólnopolski Ośrodek Sztuki dla Dzieci i Młodzieży w Poznaniu, Komitet Organizacyjny Biennale Sztuki dla Dziecka]. – Warszawa; Poznań : Państw. Wydaw. Naukowe, 1989. – 383 s. – (Sztuka i Dziecko)
14. POZA murami Małego Światka Dziecięcego, czyli o kontrowersjach w literaturze dla dzieci / Dorota Osieglowska // Polonistyka. – 2004, nr 2. s. 18-23
15. WARTOŚCI literatury dla dzieci i młodzieży : wybrane problemy : praca zbiorowa / pod red. Joanny Papuzińskiej i Bogusława Żurakowskiego; Ogólnopolski Ośrodek Sztuki dla Dzieci i Młodzieży w Poznaniu, Komitet Organizacyjny Biennale Sztuki dla Dziecka. – Warszawa; Poznań : Państw. Wydaw. Naukowe, 1985. – 311 s. – (Sztuka i Dziecko)
16. WARTOŚCI w świecie dziecka i sztuki dla dziecka / pod red. Marii Tyszkowej i Bogusława Żurakowskiego. – Warszawa; Poznań : Państw. Wydaw. Naukowe, 1984. – 279 s. – (Sztuka i Dziecko)
17. WIELKA zabawa : folklor dziecięcy, wyobrażenia dziecka, wiersze dla dzieci / Jerzy Cieślowski. – [Wyd. 2]. – Wrocław : Zakład Narodowy im. Ossolińskich, 1985. – 422 s.
18. Z PERSPEKTYWY wartości : o prozie dla dzieci i młodzieży / Maria Kwiatkowska-Ratajczak. – Poznań : Wydawnictwo Nakom, 1994. – 145 s.

Andrzej Dudziak
Dział Instrukcyjno-Metodyczny

SIERPIEŃ 1980 ROKU 25 ROCZNICA WYDARZEŃ

Latem 1980 roku narastało w Polsce niezadowolenie społeczne. Podwyżka cen na niektóre artykuły mięsne dokonana w takich warunkach spowodowała wybuch społecznego protestu. Strajki objęły zakłady pracy w Warszawie, Ursusie, Sanoku, Tarnowie, Tczewie, Rzeszowie, Poznaniu, Grudziądzu i Świdniku. W Lublinie strajkowały wszystkie zakłady a przywódcami tych wystąpień byli ludzie związani z opozycją. W lipcu protesty objęły 80 tys. osób w 177 zakładach.

Szczególne znaczenie miał strajk w Stoczni im. Włodzimierza Lenina w Gdańsku (14 VIII 1980), gdzie obok żądań płacowych wysunięto postulat przywrócenia do pracy Lecha Wałęsy i Anny Walentynowicz oraz budowy pomnika ku czci ofiar grudnia 1970 roku. Protest o charakterze lokalnym rozszerzył się stopniowo na zakłady Trójmiasta, Elbląga i Szczecina. Do stoczni dotarli emisariusze z Komitetu Obrony Robotników oraz doradcy ze środowisk opozycyjnych, powstał Międzyzakładowy Komitet Strajkowy (MKS), który wysunął 21 postulatów, m.in. utworzenia wolnych niezależnych związków zawodowych.

Wobec takiego rozwoju sytuacji władze powołały Antykrzysowy Zespół Partyjno-Rządowy ze Stanisławem Kanią na czele. Do kraju powrócił z urlopu na Krymie Edward Gierek, I sekretarz KC PZPR. Dokonano zmian w składzie władz. Strajki solidarnościowe w całym kraju spowodowały podjęcie rozmów przez stronę rządową. Na Wybrzeże zostali delegowani Mieczysław Jagielski (do Trójmiasta) i Kazimierz Barcikowski (do Szczecina). Do protestów dołączyli także górnicy. Strajk w Jastrzębiu rozszerzył się na cały Śląsk, tam również powstał MKS. Ostatecznie po żmudnych, wielodniowych negocjacjach podpisano porozumienia w Szczecinie (30 sierpnia), Gdańsku (31 sierpnia), Jastrzębiu (3 września). Najważniejsze było porozumienie gdańskie, w którym rząd wyraził jednoznacznie zgodę na powołanie „nowych samorządowych związków zawodowych”. Porozumienie zostało zaakceptowane przez władze partyjno-rządowe a wydarzenia sierpniowe zapoczątkowały lawinę zmian w PRL. Z funkcji I sekretarza usunięto Edwarda Gierka, nowym szefem partii został Stanisław Kania. W Gdańsku 17 września podczas spotkania przedstawicieli komitetów strajkowych i lokalnych organizacji „Solidarności” z całej Polski, zapadła decyzja o utworzeniu Niezależnego Samorządnego

Związku Zawodowego „Solidarność” i powołaniu Komisji Porozumiewawczej z Lechem Wałęsą na czele. NSZZ „Solidarność” został oficjalnie zarejestrowany 10 listopada na mocy postanowienia Sądu Najwyższego.

Powstały w Polsce ruch społeczny „Solidarność”, który przyjął formę związku zawodowego, stanowił zagrożenie dla całego bloku radzieckiego. Władze polskie były wielokrotnie naciskane na eliminację związku, istniała realna groźba interwencji zbrojnej (szczególnie w grudniu 1980 roku).

W kraju narastała determinacja w obronie wolności i sprawiedliwości. W maju 1981 roku zarejestrowano NSZZ Rolników Indywidualnych „Solidarność”. Wcześniej w ramach porozumień rzeszowsko-ustrzyckich strona rządu zagwarantowała nienaruszalność indywidualnej własności ziemi. NSZZ „Solidarność” miał około 10 milionów członków. We wrześniu i październiku 1981 roku odbył się I Krajowy Zjazd „Solidarności”. Na przewodniczącego związku wybrano Lecha Wałęsę. Zjazd przyjął program Samorządna Rzeczpospolita, uchwalił „Posłanie do ludzi pracy Europy Wschodniej”.

W grupie przywódców PZPR, od lata 1980 roku, ścierały się różne stanowiska w sprawie rozwiązania protestów społecznych. Część działaczy chciała zdławienia ich od razu, inni woleli drogę dialogu i porozumienia. Skupienie przez gen. Wojciecha Jaruzelskiego trzech stanowisk: premiera, I sekretarza PZPR (na miejsce Stanisława Kani) i ministra obrony narodowej stanowiło przygotowanie do radykalnych rozstrzygnięć. W nocy 12/13 grudnia ogłoszony został stan wojenny, zawieszono działalność większości organizacji, aresztowano bądź internowano działaczy „Solidarności” a sam związek później zdelegalizowano. Położyło to kres tzw. pierwszej „Solidarności”.

Wyłom w radzieckim systemie dokonany przez polski ruch społeczny, przyniósł niespodziewane owoce. Stał się początkiem zmian w bloku wschodnim, zarzewiem „wiosny ludów” z przełomu lat osiemdziesiątych i dziewięćdziesiątych. Zapewne długo trwać będą dyskusje jaki wpływ na wydarzenia sierpniowe miał wybór Karola Wojtyły na papieża, Jana Pawła II i jego pielgrzymka do Polski w czerwcu 1979 roku.

Dla przypomnienia wydarzeń z przełomu lat 1980/1981 prezentujemy zestawienie zawierające wybór pozycji zwartych (od 1980 roku) i artykułów (od 1996 roku). Całość materiału została podzielona na kilka części. Pierwsza z nich „Droga do wolności” gromadzi opracowania ogólne oraz prace o wydarzeniach w Polsce od lata 1980 roku do stanu wojennego. Kolejne części zawierają biografie, wywiady, wspomnienia, opracowania o opozycji demokratycznej przełomu lat siedemdziesiątych i osiemdziesiątych, pozycje o stanowisku Kościoła wobec wydarzeń i „Solidarności” oraz publikacje o działaniach Służby Bezpieczeństwa.

I. Opracowania ogólne

a. Pozycje zwarte

1. CZASY „Solidarności” : francuscy związkowcy i NSZZ „Solidarność” 1980-1990 / Andrzej Chwalba. – Kraków : „Księgarnia Akademicka”, 1997. – 267 s. : il. – (Wydawnictwa „Księgarni Akademickiej”; nr 40)
2. CZEGO chcieli, o czym myśleli? : analiza postulatów robotników Wybrzeża z 1970 i 1980 / Ireneusz Krzemiński. – Warszawa : Uniwersytet Warszawski. Instytut Socjologii, 1987. – 89 s.
3. CZTERNAŚCIE łódzkich miesięcy : studia socjologiczne sierpień 1980-wrzesień 1981 / Stefania Dzięcielska-Machnikowska, Grzegorz Matuszak. – Łódź : Wydaw. Łódzkie, 1984. – 203 s.
4. DEKADA zmian : 1980-1989 / Wiesław Wiatrak. – Częstochowa : [Urząd Statystyczny w Katowicach], 2004. – 208 s.
5. [DWADZIEŚCIA] 20 lat Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego „Solidarność” w Politechnice Warszawskiej 1980-2000 / [zespół red. Danuta Lisowska i in.]; Organizacja Zakładowa NSZZ „Solidarność” w Politechnice Warszawskiej. – Warszawa : Oficyna Wydawnicza PW, 2000. – 131 s. : il.
6. DWADZIEŚCIA lat Solidarności : kalendarium rzeszowskie / Jerzy Klus, Andrzej Lignarski, Janusz Szkutnik; Zarząd Regionu NSZZ „Solidarność” w Rzeszowie. – Rzeszów : ZR NSZZ [Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego] „Solidarność” : „Akces”, 2000. – 303 s., [40] s. tabl. : il.
7. DZIWNA wojna / Janusz Karpiński. – Paryż : instytut Literacki Warszawa : „PoMost”, 1990 [i. in.] 1991. – 153 s. – (Biblioteka „Kultury”; t. 466)
8. EWOLUCJA życia politycznego Polski po stanie wojennym / pod red. Andrzeja Antoszewskiego i Jerzego Sommera; Uniwersytet Wrocławski. Wydział Nauk Społecznych. – Wrocław : UW, 1990. – 366 s.
9. GRUDZIEŃ 1970 r. genezą Sierpnia 1980 r. / pod red. Kazimierza Kozłowskiego; Polskie Towarzystwo Historyczne. Oddział w Szczecinie [i in.]. – Szczecin : „Dokument”, 2000. – 147 s. : il. – (Regiony w Dziejach Polski; Pomorze Zachodnie; z. 8)
10. JAK TO zrobiliście? : powstanie Solidarności w Polsce / Lawrence Godwyn. – Gdańsk : Krajowa Agencja Wydawnicza, 1992. – 625 s.
11. KALENDARIMUM Solidarności : 1980-1989 / Marek Pernal, Jan Skórzyński. – Warszawa : „Omnipress” : „Versus”, 1990. – 134 s. : fot.
12. KALENDARIMUM NSZZ „Solidarność” Region Białystok 1980-1999 / Marek Kietliński; Zarząd Regionu NSZZ „Solidarność”, Klub Więzionych In-

- ternowanych Represjonowanych, Instytut Historii Uniwersytetu w Białymstoku. – Białystok : [IH], 2000. – 330 s., [29] s. tabl. : il.
13. KRONIKA Solidarności : 20 lat dzień za dniem... / Leszek Biernacki. – Sopot : „Pracownia Impuls”, 2000. – 352 s. : il., mapy
 14. KRYTYKA solidarnościowego rozumu ; studium z socjologii myślenia potocznego / Sergiusz Kowalski. – Warszawa : „PEN”, 1990. – 162 s.
 15. LEKCJA sierpnia : dziedzictwo „Solidarności” po dwudziestu latach : praca zbiorowa / pod red. Dariusza Gawina. – Warszawa : Wydaw. IFiS PAN – Instytutu Filozofii i Socjologii PAN [Polskiej Akademii Nauk], 2002. – 206 s.
 16. NARODZINY i działalność Solidarności Oświaty i Wychowania 1980-1989 / Teresa Bochwic. – Warszawa : „Tysol”, 2000. – 373 s. : il. – ([Z Dziejów Solidarności Oświaty i Wychowania]; 1)
 17. NIE o take Polskę walczyliśmy Panie Wałęsa / Kazimierz Abramski. – Gdańsk : Powszechna Partia Słowian i Narodów Sprzymierzonych, 1993. – 133 s.
 18. NISZCZĄCY dualizm : polityka NSZZ „Solidarność” w latach 1980-1982 / Lech Mażewski. – Toruń : Wydaw. Adam Marszałek, 2004. – 229 s.
 19. NSZZ „Solidarność” w latach 1980-2000 : materiały z konferencji, która odbyła się w Opolu 22 listopada 2000 r. / pod red. nauk. Mariana M. Drozdowskiego. – Opole : Zarząd Regionu Śląska Opolskiego NSZZ „Solidarność”, 2003. – 142 s.
 20. OBYWATELSKIE inicjatywy ustawodawcze Solidarności 1980-1990 : materiały i projekty ustaw Centrum Obywatelskich Inicjatyw Ustawodawczych „S” i Społecznej Rady Legislacyjnej / zebrali i przygot. do wyd. Kazimierz Barczyk, Stanisław Grodziski, Stefan Grzybowski. – Warszawa : Wydaw. Sejmowe, 2001. – 602 s.
 21. OD SOLIDARNOŚCI do Komitetu Obywatelskiego : lata 1980-1990 na Ziemi Kępińskiej / red. Włodzimierz Mazurkiewicz. – Kępno : Wydaw. Tygodnika Kępińskiego „Pismak”, 2001. – 94 s. : faks., fot.
 22. OD „SOLIDARNOŚCI” do wolności : (mała historia dziejowych wydarzeń) 1980-2000 / Roman Peska. – Pabianice : „Pamięć”, 2000. – 290 s. : il.
 23. ONI tworzyli Solidarność / Zbigniew Trybek. – Gdańsk : Wydaw. Zbigniew Trybek – Andrzej Chmielecki, 2000. – 173 s. : il.
 24. PEKNIĘTY dzban : wybór dokumentów Związku „Solidarność” 1988-1990 / [wyboru dokonał Marek Zagajewski]; Uniwersytet Szczeciński. Katedra Filozofii. – Szczecin : US, 1991. – 354 s.
 25. PO KOMUNIZMIE : o mitach w Polsce współczesnej / Marcin Frybes, Patrick Michel. – [Warszawa] : Wydaw. Krupski i S-ka, [1999]. – 203 s.

26. POLACY '81 : postrzeganie kryzysu i konfliktu : praca zbiorowa / pod red. Władysława Adamskiego. – Warszawa : Wydaw. IFiS PAN – Instytutu Filozofii i Socjologii Polskiej Akademii Nauk, 1996. – 273 s.
27. POLACY '80 : wizje rzeczywistości dnia (nie)codziennego / Mirosława Marody oraz Jan Kolbowski [i in.]. – Warszawa : Wydział Filozofii i Socjologii Uniwersytetu Warszawskiego, 2004. – 435 s. – (Socjologia Niezapomniana; t. 2)
28. POLSKA rewolucja : „Solidarność” 1980-1982 / Timothy Garton Ash. – Wyd. 2. – Warszawa : „Krağ”, 1989. – 193 s.
29. PORTOWCÓW gdańskich drogi do wolności : praca zbiorowa / [pod red. Jana Jakubowskiego; aut. Jan Jakubowski i in.]. – Gdańsk : Międzyzakładowa Komisja Koordynacyjna NSZZ [Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego] „Solidarność” Portu Gdańskiego, 2000. – 441 s., [60] s. tabl. : il.
30. POSTULATY 1970-71 i 1980 : materiały źródłowe do dziejów wystąpień pracowniczych w latach 1970-1971 i 1980 (Gdańsk i Szczecin) / zebrane i oprac. przez Beatę Chmiel i Elżbietę Kaczyńską. – Warszawa : Niezależna Oficyna Wydawnicza „Nowa” : Stowarzyszenie „Archiwum Solidarności”, 1998. – 275 s. – (Archiwum „Solidarności”. Dokumenty)
31. PRZEŁOM : Polska 1976-1991 / Marek Gędek. – Lublin : „Norbertinum”, 2002. – 342 s. : mapy
32. REGLAMENTOWANA rewolucja : rozkład dyktatury komunistycznej w Polsce 1988-1990 / Antoni Dudek. – Kraków : „Arcana”, 2004. – 511 s. – (Arkana Historii)
33. ROBOTNICY i liderzy o związkach zawodowych / Leszek Gilejko, Andrzej Słuski, Wojciech Widera; Centrum Badań Samorządowych, Instytut Gospodarstwa Społecznego. Szkoła Główna Handlowa. – Warszawa : CBS : IGS. SGH, 1992. – 174 s.
34. ROBOTNICY i społeczeństwo : 1980-1981, 1989-1990 / Leszek Gilejko. – Warszawa : Szkoła Główna Handlowa. Oficyna Wydawnicza, 1995. – 153 s.
35. ROZKŁAD i upadek sowytyzmu w Polsce / Jan Drewnowski. – Lublin : „Norbertinum”, 1991. – 214 s.
36. SIERPIEŃ '80 – co pozostało z tamtych dni? : praca zbiorowa / pod red. Jana Kulasa. – Gdańsk : Wydaw. Uniwersytetu Gdańskiego, 1996. – 260 s. : il.
37. „SOLIDARNOŚĆ” a wychodzenie Polski z komunizmu : studia i artykuły z okazji XV rocznicy powstania NSZZ „Solidarność” / aut. Antoni Dudek [i in.]. – Gdańsk : Instytut Konserwatywny im. E. Burke'a, 1995. – 225 s. – (Historia i Idee; z. 3)

38. SOLIDARNOŚĆ : analiza ruchu społecznego 1980-1981 / Alain Touraine [i in.]; [współpr. badawcza Grażyna Gęsicka i in.]. – [Warszawa] : „Europa”, 1989. – 73 s. : il.
39. „SOLIDARNOŚĆ” dwadzieścia lat później : praca zbiorowa / [aut.] Roman Bäcker [i in.]. – Kraków : „Arcana”, 2001. – 177 s. – (Arkana Historii)
40. SOLIDARNOŚĆ : XX lat historii / [koncepcja książki i wybór zdjęć Adam Borowski; red. Mirosława Łątkowska]. – Warszawa : „Volumen” : „Tysol”, 2000. – 424 s. : il. + CD ROM
41. „SOLIDARNOŚĆ” i walka o samorząd załogi / Zbigniew M. Kowalewski. – Łódź : [b.w.], 1981. – 49 s.
42. SOLIDARNOŚĆ polska : studium z socjologii myślenia potocznego : praca doktorska / Sergiusz Kowalski; Uniwersytet Warszawski. IPSiR [Instytut Profilatyki Społecznej i Resocjalizacji]. Zakład Socjologii Obyczajów i Prawa. – Warszawa : UW. IPSiR, 1988. – 246 s.
43. SOLIDARNOŚĆ 1980-2000 / [aut. Wojciech Milewski, Teresa Sowińska]. – Gdańsk : Studio „ATS” Teresa Sowińska, cop. 2000. – 326 s. : il.
44. SOLIDARNOŚĆ : 1980-1990 : przewodnik związkowy, obywatelski, samorządowy Regionu Śląsko-Dąbrowskiego / [red. Zdzisław Zwoźniak]. – Katowice : Oficyna Śląska, 1990. – 81 s.
45. „SOLIDARNOŚĆ” Wielkopolska 1980-1989 : kalendarium / Eugenia Renia Dabertowa; Archiwum Wielkopolskiej „Solidarności”. – Poznań : „Solidarność–Poznań”. Zarząd Regionu Wielkopolska NSZZ [Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego], 1996. – 182 s., [60] s. faks.
46. „SOLIDARNOŚĆ” Wielkopolski Południowej 1980-2000 : zarys dziejów / Grażyna Schlender. – Kalisz : Zarząd Regionu Wielkopolska Południowa NSZZ [Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego] „Solidarność”, 2001. – 632 s. : il.
47. SPOŁECZNE ruchy czasu przełomu / pod red. nauk. Leszka Gilejko. – Warszawa : SGH, 1997. – 111 s. – (Monografie i Opracowania / Szkoła Główna Handlowa; 428)
48. SZCZECIN 1980-1981 : rewolucja „Solidarności” / Zdzisław Matuszewicz. – Szczecin : Wydaw. Naukowe US, 1997. – 352 s. – (Rozprawy i Studia / Uniwersytet Szczeciński; 275)
49. WALKI uliczne w PRL [Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej] 1956-1989 / Antoni Dudek, Tomasz Marszałkowski. – [Kraków] : Krakowska Oficyna Wydawnicza, 1982. – 260 s.
50. WIARA i wolność : doświadczenie i dziedzictwo pierwszej „Solidarności” / red. Andrzej Kobyliński. – Płock : Płocki Instytut Wydawniczy, 2001. – 285 s. : il.

51. WOJEWÓDZTWO kaliskie w świetle telexów Komitetu Wojewódzkiego Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej (1977-1986) / Marek Kozłowski. – Kalisz : „Edytor”, 2004. – 115 s.
52. Z DZIEJÓW NSZZ „Solidarność” w regionie Ziemi Łódzkiej : materiały sesji popularnonaukowej, Łódź 29 września 2000 r. / pod red. Jana Chańko; Zarząd Regionu Ziemi Łódzkiej NSZZ „Solidarność”, Oddział Łódzki Polskiego Towarzystwa Historycznego. – Łódź : „Papier-Service” Wojciech Grochowalski, 2001. – 173 s. : il.

b. Artykuły

1. ARCHIWUM „Solidarności” 1983-1989 / Andrzej Paczkowski // *Więź*. – 2002, nr 11, s. 96-103
Seria wydawnicza dokumentująca historię Związku
2. BILANS dwudziestolecia : 1980-2000 / Alicja Dołowska // *Tyg. Solid.* – 2000, nr 33, s. 10-11
Rocznica sierpnia 1980
3. CO NAM z tego zostało? / Kazimierz Kozielski // *Zesz. Hist. Solid.* – 2001, z. 6, s. 7-12
Wydarzenia 1980 r.
4. CO ZOSTAŁO z sierpnia 1980 roku / Zdzisław Tuszyński // *Dziś*. – 2002, nr 9, s. 30-32
5. CUD się nie wydarzył : ćwierć wieku po sierpniu '80 / Andrzej Paczkowski // *Rzeczpospolita* (W3). – 2005, nr 24, s. A10
6. CUDZE pieniądze „Solidarności” / Krzysztof Piątkowski // *Dziś*. – 2003, nr 8, s. 65-75
Pomoc materialna i finansowa otrzymywana z Zachodu
7. CZYJ sierpień? / Robert Walanciak // *Przeгляд*. – 2000, nr 35, s. 3-4
Obchody 20. rocznicy podpisania Porozumień Sierpniowych
8. DWADZIEŚCIA lat później / Jerzy Józef Wiatr // *Myśl Socjaldemokr.* – 2000, nr 3, s. 12-19
Rocznica Porozumień Sierpniowych
9. DWADZIEŚCIA lat później : co nam zostało z tamtego Sierpnia? / Alina Kietrys // *Przeгляд*. – 2000, nr 35, s. 5-6
10. DWIE? Jedna? Ile „Solidarności”? : o Marku Edelmanie i domniemanej zdradzie panny S / Sergiusz Kowalski // *Res Pub. Nowa*. – 2000, nr 8, s. 40-44
11. DOŚWIADCZENIE pierwszej „Solidarności” : między moralnym absolutyzmem a polityczną samowiedzą Polaków / Marek A. Cichocki // *Kwart. Konserw.* – 2002, nr 8, s. 80-91

12. EKSPORT pokojowej rewolucji : 25-lecie Solidarności / Łukasz Perzyna // Tyg. Solid. – 2005, nr 3, s. 8-9
13. GDZIE są sprawy z tamtych lat? : rocznica umów sierpniowych / Kazimierz Barcikowski // Dziś. – 2000, nr 8, s. 58-71
14. HOLD Solidarności / Robert Kaczmarek // Nowe Spr. Polit. – 2002, nr 3, s. 3-9
15. JAK obchodzimy się z Sierpniem : rocznica Porozumień Sierpniowych / Teresa Bogucka // Gaz. Wybor. – 1998, nr 202, s. 14-15
16. JAK umierała formacja – rozważania o przegranej / Janusz Julian Pluta // Kultura. – 1997, nr 11, s. 102-116
Obraz sceny politycznej
17. JAK żona Cezara : 1980-2000 / Marzanna Stychlerz-Kłucińska // Tyg. Solid. – 2000, nr 34, s. 14-15
Rocznica wydarzeń Sierpnia '80
18. KLIMAT tamtych dni / Władysław Baka // Dziś. – 2000, nr 8, s. 5-7
20-lecie porozumień sierpniowych i utworzenia NSZZ „Solidarność”
19. KONIEC mitologii sierpniowej / Krzysztof Łubczyński // Dziś. – 2000, nr 8, s. 83-87
20. KU POKRZEPIENIU serc / Andrzej Waśkiewicz // Res Pub. Nowa. – 2000, nr 8, s. 54-61
Opracowania poświęcone „Solidarności”
21. MAŁO polityczni romantycy / Andrzej Urbańczyk; rozm. przepr. Tomasz Pichór // Spr. Polit. – 2001, nr 4, s. 3-7
Miejsce NSZZ „Solidarność” w historii i jej znaczenie polityczne
22. MIĘDZY gospodarką a niepodległością : 25-lecie Solidarności / Jerzy Pawlas // Tyg. Solid. – 2005, nr 9, s. 30-31
23. MODA na Sierpień / Łukasz Perzyna // Tyg. Solid. – 2004, nr 35, s. 8-9
24. „MOGŁO być inaczej...” / Lecz Kaczyński; rozm. przepr. Andrzej Nowak // Arcana. – 2000, nr 3, s. 167-186
O początkach „Solidarności”
25. MOGŁO być piękniej, mądrzej i lepiej / Jerzy Surdykowski // Rzeczpospolita. – 1997, nr 202, s. 13, 16
17 rocznica podpisania porozumień sierpniowych w 1980 r.
26. NIE ma wolności bez „Solidarności” : kalendarium / Jan Skórzyński // Rzeczpospolita. – 2000, nr 203, s. A2-A6
27. O SIERPNIU 1980 mówią przedstawiciele opozycji demokratycznej i działacze „Solidarności” / Stefan Bratkowski, Stanisław Handzlik, Tadeusz Łepkowski // Zesz. Hist. Solid. – 2001, z. 6, s. 12-14

28. O „SOLIDARNOŚCI” – z ukosa / Piotr Wierzbicki // *Gaz. Pol.* – 2000, nr 34, s. 6-7
20 rocznica strajków i powstania Związku
29. O ZAPOMNIANEJ Solidarności / Zbigniew Stawrowski // *Znak*. – 2000, nr 8, s. 60-67
Idea solidarności w historii związku zawodowego „Solidarność”
30. OBECNOŚĆ Sierpnia / Dariusz Gawin // *Znak*. – 2000, nr 8, s. 68-82
31. „OCZKO”, które wstrząsnęło światem / Marcin Przewoźniak // *Tyg. Solid.* – 2001, nr 21, s. 4
Starania o wpisanie 21 postulatów gdańskich na listę UNESCO „Pamięć Świata”
32. ODZYSKAJMY nasz Sierpień / Jarosław Kurski // *Gaz. Wybor.* – 2003, nr 204, s. 13
33. PAMIĘĆ Sierpnia / Józefa Hannelowa // *Tyg. Powsz.* – 2000, nr 33, s. 1, 5
34. PARTIA działa słabo : „Polski sierpień” i stan wojenny oczami radzieckiego aparaczyka / oprac. Grzegorz Sołtyśiak // *Przeгляд*. – 2002, nr 20, s. 45-46
35. POROZUMIENIE sierpniowe dwadzieścia lat później / Grzegorz Stawski, Wiesław Kiczan; rozm. przepr. Andrzej Kuśnierczyk // *Śląsk*. – 2000, nr 8, s. 14-16
36. PZPR [Polska Zjednoczona Partia Robotnicza] wobec „Solidarności” / Lech Mażewski // *Dziś*. – 2000, nr 8, s. 72-82
37. ROCZNICA : 20 lat „Solidarności” // *Rzeczpospolita*. – 2000, nr 203, s. E1-E6
38. ROZŁOŻYLIŚMY Polskę, co dalej? : Sierpień 80 / Katarzyna Madoń-Mitner // *Gaz. Wybor.* – 2000, nr 191, dod. s. 6-9
39. SIERPIEŃ wciąż aktualny / Tomasz Wiścicki // *Więź*. – 2000, nr 8, s. 3-5
Rocznica Sierpnia 1980 r.
40. SOCJOLOGOWIE a „Solidarność” : przyczynek dokumentalny / oprac. Antoni Sulek // *Kult. i Społ.* – 2001, nr 3/4, s. 247-256
41. SOLIDARNI (do czasu) wobec historii / Marcin Kula // *Tyg. Powsz.* – 2000, nr 31, s. 5
20-rocznica strajków i powstania NSZZ „Solidarność”
42. SOLIDARNI z „Solidarnością” : światowy wymiar pomocy francuskich związkowców dla NSZZ „Solidarność” w latach osiemdziesiątych / Andrzej Chwałba // *Prz. Hum.* – 1997, nr 1, s. 71-85
43. SOLIDARNOŚĆ – czas przemiany? : ankieta Znaku / Jacek Bocheński, Wojciech Bonowicz, Marian Falencyk, Agnieszka Holland, Leszek

- Aleksander Moczulski, Andrzej Osęka, Hermann Schaller, Jan Józef Szczepański; tl. Grzegorz Sowinski // *Znak*. – 2000, nr 8, s. 83-100
44. SOLIDARNOŚĆ : legenda i historia / Janusz A. Majcherek // *Prz. Polit.* – 2000, nr 45, s. 78-80
45. SOLIDARNOŚĆ mogła powstać tylko w Polsce! / Alain Besançon, Richard Pipes, Norman Davies; rozm. przepr. Tadeusz Deszkiewicz // *Tyg. Solid.* – 2000, nr 35, dod. s. IV-V
46. „Solidarność”: z utopijnego deszczu pod reformatorską rynną / Lech Mażewski // *Spr. Polit.* – 2001, nr 1/2, s. 17-27
47. SOLIDARNOŚĆ znaczy więź / Zbigniew Stawrowski // *Tyg. Powsz.* – 2001, nr 22, s. 17
48. SOLIDARNOŚCIOWA utopia / Lech Mażewski // *Dziś*. – 2000, nr 7, s. 30-44
20. rocznica powstania NSZZ „Solidarność”
49. STRZĘPY „zielonej” Solidarności : 15. rocznica porozumień rzeszowsko-ustrzyckich / Andrzej Kaczyński // *Rzeczpospolita*. – 1996, nr 43, s. 5
50. TRZY Polski : w oczach Amerykanów / John Darnton, Michael Dobbs // *Rzeczpospolita*. – 2002, nr 227, s. A8
- Teksty napisane do katalogu wystawy „Polska na pierwszej stronie 1979-1989”
51. W BEZBARWNEJ cieczy / Samanta Stecko // *Res Pub. Nowa*. – 2000, nr 8, s. 20-25
- Dziedzictwo „Solidarności” w życiu politycznym
52. W OCZEKIWANIU nowego początku : co wynika z kolejnych rocznic polskiego Sierpnia / Krzysztof Gottesman // *Rzeczpospolita*. – 2004, nr 204, s. A7
53. W STRONĘ społeczeństwa obywatelskiego / Jerzy Pawlas // *Tyg. Solid.* – 2005, nr 10, s. 30-31
54. WYSTAWA klasy „S” / Alina Kietrys // *Przeгляд*. – 2000, nr 34, s. 6
- Obchody 20 rocznicy Sierpnia
55. Z ARCHIWUM / oprac. Waldemar Brenda, Ryszard Wojciech Pawlicki // *Znad Pisy*. – 1998, nr 7, s. 8-13
- Dokumenty „Solidarności” z lat 1980-1988
56. Z PODZIEMIA do Okrągłego Stołu : polityczna strategia „Solidarności” / Jan Skórzyński // *Rzeczpospolita*. – 2000, nr 30, s. D3-D5
57. ZATRUTE święto / Jarosław Kurski // *Gaz. Wybor.* – 2000, nr 200, s. 20-21
- Dwudziesta rocznica Sierpnia

58. ZGORZKNIAŁA „panna S” / Witold Nawrocki // *Dziś*. – 2000, nr 12, s. 26-40
Dwudziesta rocznica powstania „Solidarności”
59. ZJADANIE „Solidarności” / Bronisław Świdorski // *Res Pub. Nowa*. – 2000, nr 10, s. 69-71
60. ZMIERZCH i... powrót robola : robotnicy '80 / Irena Dryll // *Nowe Życie Gosp.* – 2000, nr 35, s. 14-16
61. ZOSTAŁO z Sierpnia / Wiesław Władyka // *Polityka*. – 2000, nr 36, s. 3-6, 8-9
20 rocznica podpisania Porozumień Sierpniowych
62. ZWYCIĘŻYĆ gadaniem / Norman Davies; rozm. przepr. Beata Maciejewska, Grzegorz Piechota // *Gaz. Wybor.* – 2000, nr 195, s. 16
20. rocznica wydarzeń Sierpnia 1980
63. ŻARŁOČNA rewolucja / Marek S[tanisław] Szczepański // *Śląsk*. – 2000, nr 11, s. 28-31
„Solidarność” – etos, idee i wartości w dwadzieścia lat po założeniu związku

II. Przed utworzeniem NSZZ „Solidarność”

a. Pozycje zwarte

1. DRUGA bitwa pod Oliwą / mater. zebrał i oprac. Czesław Nowak. – Gdańsk : Międzyzakładowa Komisja NSZZ [Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego] „Solidarność” Portu Gdańskiego, 1995. – 84 s. : fot.
2. GDAŃSK Sierpień '80 : rozmowy / [oprac.] Andrzej Drzycimski, Tadeusz Skutnik. – Gdańsk : „Aida”, 1990. – 445 s.
3. KRZYŻ i kotwica / Krystyna Jagiełło. – Wyd. 2 [i e. 1]. – Warszawa : „In Plus”, 1990. – S. [3]-120
4. LUBELSKI lipiec 1980 / Marcin Dąbrowski. – Lublin : Zarząd Regionu Środkowschodniego NSZZ [Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego] „Solidarność”, 2000. – 271 s. : il., 2 mapy
5. ŁÓDŹKI strajk studencki / Roman Kowalczyk. – Warszawa : Niezależna Oficyna Wydawnicza „Nowa”, 1992. – 293 s.
6. [OSIEMNAŚCIE] 18 dni Sierpnia – „Solidarność”. – Warszawa : „Omnia” : „Tygodnik Solidarność”, 1990. – 105 s.
7. PROCES formowania się NSZZ [Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego] „Solidarność” 1980 / Ireneusz Krzemiński. – Warszawa : Wydaw. Grup Politycznych „Wola”, 1989. – s. 3-85

8. PRZED sierpniem był lipiec : historia i terażniejszość „Solidarności” na Lubelszczyźnie : materiały z sympozjum związkowego, Lublin, 15 czerwca 2000 / pod red. Józefa Kaczora; NSZZ „Solidarność” Regionu Środkowowschodniego oraz Komitet Honorowy Jubileuszu XX-lecia NSZZ „Solidarność”. – Lublin : Zarząd RŚ NSZZ „Solidarność”, 2000. – 184 s. : fot.
9. ROZMOWY Komisji Rządowej pod przewodnictwem Kazimierza Barcikowskiego z Międzyzakładowym Komitetem Strajkowym w Szczecinie w dniach 21-30 sierpnia 1980 r[oku] : według transmisji radiowęzła Stoczni im. A. Warskiego w Szczecinie / oprac. Andrzej Głowacki. – Szczecin : [Uniwersytet Szczeciński. Wydział Humanistyczny], 1989. – 165 s.
10. SIERPIEŃ '80 w Szczecinie / Zdzisław Matuszewicz. – Szczecin : nakł. autora, 1994. – 139 s.
11. STOCZNIA '80 / fotografował Mirosław Stępnik; graf. oprac. Jan Bokiewicz, Wojciech Freudenreich. – [Wyd. 2]. – Warszawa : Wydawnictwa Radia i Telewizji, 1981. – [118] s. : głównie il.
12. STOP, kontrola : Stocznia Gdańska, sierpień 1980 / Erazm Ciołek. – Warszawa : na zlec. Komitetu Wydawniczego NSZZ [Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego] „Solidarność” Region Mazowsze, 1981. – 110 s. : fot., portr.
13. [TRZYNAŚCIE] 13 dni sierpnia / Andrzej Babiński. – Szczecin : „Albatros”, 1994. – 44 s. : fot.
14. ZAKŁAD Produkcyjno-Remontowy Energetyki w Jedliczu-Męcince : zakład, który pierwszy w woj. krośnieńskim odważył się zastrajkować w 1980 r. / [tekst. Zdzisław Janik]. – Krosno : „Roksana”, 2000. – 50 s. : il.
15. ZAPIS wydarzeń Gdańsk – sierpień 1980 : dokumenty / zebrali i oprac. Andrzej Drzycimski i Tadeusz Skutnik; [Stowarzyszenie Archiwum Solidarności]. – Warszawa : Niezależna Oficyna Wydawnicza „Nowa”, 1999. – 534 s. – (Archiwum „Solidarności”. Dokumenty)

b. Artykuły

1. BYŁ strach : Sierpień 1980 / Teresa Bogucka // *Gaz. Wybor.* – 2000, nr 205, s. 8-10
2. CZAS był po ich stronie : rocznica Porozumień Sierpniowych / Anna Bikoń // *Gaz. Wybor.* – 2001, nr 204, s. 24-25
3. DNI Solidarności / oprac. Katarzyna Madoń-Mitzner // *Karta.* – 2000, nr 30, s. 2-103

Kalendarium wydarzeń 14-31 VIII 1980 r.

4. DWAJ bracia / Paweł Smoleński // *Gaz. Wybor.* – 2000, nr 158, s. 18-19
Strajki robotników na Lubelszczyźnie w lipcu '80 roku
5. JAK ten strajk długo trwa : mówią dzieci tych, którzy w Sierpniu byli w Stoczni / Bartosz Lewandowski, Sebastian Pieńkowski, Joanna Wojciechowska, Maria Cywińska-Milonas; oprac. Igor T. Miecik // *Polityka*. – 2000, nr 35, s. 22-24
6. JASTRZĘBIE – dwadzieścia lat temu / Jarosław J. Szczepański // *Tyg. Powsz.* – 2000, nr 35, s. 8-9
Strajki w kopalniach i podpisanie Porozumień
7. JEDNI chcieli zniszczyć „Solidarność” od razu, inni trochę poczekać : Sierpień 1980 / Antoni Dudek; rozm. przepr. Kazimierz Groblewski // *Rzeczpospolita*. – 2001, nr 203, s. A6
8. KRONIKA Sierpnia // *Tyg. Solid.* – 2000, nr 35, dod. s. II-III
9. LOT nad gniazdem „Solidarności” : eksperci w Sierpniu '80 w Stoczni Gdańskiej pełnej zawiedzionych nadziei / Danuta Harasimowicz // *Głos*. – 2004, nr 45, s. 6-7
10. LUBLIN był pierwszy : strajki na Lubelszczyźnie w lipcu 1980 r. w dokumentach i relacjach Cz. 1-2 / oprac. Grzegorz Sołtysiak // *Przegląd*. – 2000, nr 28-29, s. 19
11. MILIONY staną przeciwko nam : nie publikowany protokół z posiedzenia Biura Politycznego KC PZPR z 27 sierpnia 1980 r. / oprac. Grzegorz Sołtysiak // *Przegląd*. – 2000, nr 34, s. 19
12. MISJA ekspertów / Tadeusz Kowalik // *Przegląd*. – 2000, nr 33, s. 18
Praca ekspertów przy Międzyzakładowym Komitecie Strajkowym w Gdańsku w 1980 roku
13. MITY Sierpnia / Zbigniew Gluza // *Rzeczpospolita*. – 2000, nr 199, s. D4
Wydarzenia Sierpnia 1980 r.
14. MOGŁO być inaczej... / Andrzej Garlicki // *Gaz. Wybor.* – 2001, nr 177, s. 10-11
Wydarzenia lipca i sierpnia 1980 roku
15. NADZIEJA – to strajk powszechny [fragm.] / Wiktor Woroszyłski; oprac. Natalia Woroszyłska // *Rzeczpospolita*. – 2000, nr 199, s. D1-D5
Sierpień 1980 r.
16. NADZIEJA w cieniu czołgów : co o strajkach sierpniowych 1980 r. pisała ówczesna prasa europejska? / oprac. Maria Kruczkowska, Anna Rubiniowicz // *Gaz. Wybor.* – 2000, nr 195, s. 17

17. PIERWSZY postulat : dlaczego Wałęsa w dzień po Jurczyku podpisał porozumienie / Tadeusz Kowalik // *Przebieg* d. – 2000, nr 35, s. 19
18. PO DRUGIEJ stronie stołu / Andrzej Froszke // *Gaz. Wybor.* – 2000, nr 198, s. 16-20
Wydarzenia Sierpnia 1980 roku
19. POLSKI Sierpień w amerykańskiej prasie : w 22. rocznicę strajków na Wybrzeżu / Andrzej Brzeziecki // *Tyg. Powsz.* – 2002, nr 33, s. 5
20. POWSTANIE „Solidarności” – sierpień 1980 : (gra w czworokącie: PZPR – Kościół – elity opozycyjne – niezależny ruch związkowy) / Lech Mażewski // *Arcana*. – 2000, nr 3, s. 144-166
21. PO SIERPNIU 1980 / Tadeusz Mazowiecki; oprac. Andrzej Friszke // *Więź*. – 2000, nr 10, s. 130-145
Wystąpienie na zebraniu w Klubie Inteligencji Katolickiej w Warszawie w 1980 r.
22. STOCZNIA, moja miłość : Sierpień 1980 / Ewa Milewicz // *Gaz. Wybor.* – 2000, nr 203, s. 13-17
23. ŚLAŃSKI Sierpień '80 / Zdzisław Zwoźniak // *Śląsk*. – 2000, nr 8, s. 10-13
24. W GRĘ wchodził tylko kompromis / Stanisław Kania // *Gaz. Wybor.* – 2001, nr 3, s. 12-13
Wydarzenia Sierpnia 1980 r.
25. Z SEKRETARZEM na platformie : Szczecin 1980 / Andrzej Kamrowski // *Rzeczpospolita*. – 2002, nr 203, s. A10
26. ZAPOMNIANE porozumienie / Tadeusz M. Plużański // *Tyg. Solid.* – 2000, nr 36, s. 16-17
Porozumienie Jastrzębskie podpisane 3 września 1980 roku

III. Od utworzenia NSZZ „Solidarność” do stanu wojennego

a. Pozycje zwarte

1. „ANTYSOCJALISTYCZNE zbiorowisko”? : I Krajowy Zjazd Delegatów NSZZ Solidarność / Bartosz Kaliski. – Warszawa : „Trio”, 2003. – 150 s. : fot., rys. – (W Krainie PRL)
2. BIBLIOGRAFIA prasy Solidarności : 28.VIII.1980-12.XII.1981 / Adam Konderak. – Lublin : Oficyna Wydawnicza Fundacji Solidarności Regionu Środkowschodniego, 1990. – 156 s.
3. BYĆ wolnym Polakiem : kronika wielkopolskiej „Solidarności”. Cz. 1, 1980-1981 / Barbara Fabiańska. – Poznań : „Na piętrze”, 2000. – 159 s. : il.
4. DOKUMENTY KKP : (19.XI.1980 r. – 4.VI.1981 r.). – [Wyd. 2 uzup.]. – Gdańsk : Biuro Informacji Prasowej KKP [Krajowej Komisji Porozumieniowej] NSZZ „Solidarność”, 1981. – 92 s.

5. DYSKUSJA nad programem i taktyką Związku / [red. Andrzej Dorniak]. – Gdańsk : [Biuro Informacyjno-Prasowe „Solidarności”], 1981. – 102 s. – (Zeszyty Informacyjne BIPS)
Zbiór wypowiedzi działaczy i ekspertów NSZZ „Solidarność” druk. w Tygodniku Solidarność oraz w prasie regionalnej Związku
6. JAK się rodziła Solidarność Region Śląsko-Dąbrowski 1980-81 / Zdzisław Zwoźniak. – Warszawa : „PoMost”, 1990. – 271 s. – (Archiwum „Solidarności”; t. 35. Relacje i Opracowania)
7. KOMISJA Krajowa NSZZ „Solidarność” : posiedzenie 3-4 listopada 1981 r. / [Stowarzyszenie „Archiwum Solidarności”]. – Warszawa : Niezależna Oficyna Wydawnicza „Nowa”, 1999. – 391 s. – (Archiwum „Solidarności”. Dokumenty)
8. KONCEPCJE polityczne w prasie NSZZ „Solidarność” w latach 1980-1981 / Krzysztof Łabędź. – Toruń : Wydaw. Adam Marszałek, 2004. – 307 s.
9. KRAJOWA Komisja Porozumiewawcza NSZZ [Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego] „Solidarność” – posiedzenie 9-10 kwietnia 1981 r. / do dr. przygot. Bogusław Kopka; wstępem opatrzył Andrzej Paczkowski; [Stowarzyszenie] Archiwum Solidarności. – Warszawa : Niezależna Oficyna Wydawnicza „Nowa”, 1996. – 329 s. – (Dokumenty / Archiwum Solidarności)
10. KRAJOWA Komisja Porozumiewawcza NSZZ [Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego] „Solidarność” – posiedzenie w dniu 23 kwietnia 1981 r[oku] / [Stowarzyszenie Archiwum Solidarności]. – Warszawa : Fundacja Polska Praca, 1995. – 274 s. – (Dokumenty / Archiwum Solidarności)
11. KRAJOWA Komisja Porozumiewawcza NSZZ [Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego] „Solidarność” – posiedzenie w dniu 4 czerwca 1981 r[oku] / [Stowarzyszenie] Archiwum Solidarności. – Warszawa ; Fundacja Polska Praca, 1995. – 192 s. – (Dokumenty / Archiwum Solidarności)
12. MIĘDZY umową a wojną / Karol Modzelewski. – Warszawa : Niezależna Oficyna Wydawnicza, 1989. – 140 s. – (Archiwum Solidarności; t. 32. Dokumenty)
13. NIEZALEŻNY Samorządny Związek Zawodowy „Solidarność” : Region Białystok w latach 1980-1981 / Andrzej Kupidłowski; Stowarzyszenie „Archiwum Solidarności”. – Warszawa : Niezależna Oficyna Wydawnicza „Nowa”, 2001. – 196 s.
14. NIEZALEŻNY Samorządny Związek Zawodowy „Solidarność”, Komisja Krajowa, Posiedzenie. 1981 Gdańsk. Komisja Krajowa NSZZ „Solidar-

- ność" : posiedzenie w dniach 11-12 grudnia 1981 r. / oprac. red. Tomasz Tabako; wstęp Andrzej Paczkowski; [Stowarzyszenie „Archiwum Solidarności”, PAN ISP]. – Wyd. 2 uzup. – Warszawa : ISP PAN, 2003. – XXXVIII, 462 s. – (Archiwum „Solidarności”. Dokumenty)
15. NSZZ [Niezależny Samorządny Związek Zawodowy] „Solidarność” 1980-1981 : podstawowe dokumenty, kronika działalności, bibliografia / pod red. Bronisława Pasierba; [wybór i oprac. Anastazja Kowalik, Krystyna Paszkiewicz, Barbara Sawicka]. – Wrocław : Wydaw. Uniwersytetu Wrocławskiego, 1990. – 350 s.
 16. NSZZ „Solidarność” 1980-1981 : zarys działalności w świetle prasy i innych źródeł / Alojzy Szudrowicz. – Bydgoszcz : „Margarfsen”, 1998. – 190 s.
 17. OPOLSKA droga do wolności : powstanie i działalność Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego „Solidarność” na Śląsku Opolskim w latach 1980-1981 / Edyta Bednarska-Kolbierz. – Nysa : „Vektor”, 2001. – 177 s. : il.
 18. POLSKA 1980-1981 : czasy pierwszej Solidarności / Jerzy Holzer. – Warszawa : Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, 1995. – 86 s. : faks., fot., portr. – (Dzieje PRL [Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej])
 19. POLSKA 1980-1981 : od euforii do szoku : studium historyczno-politologiczne / Karol B. Janowski. – Toruń : Wydaw. Adam Marszałek, 1995. – 102 s.
 20. POLSKA rewolucja : „Solidarność” 1980-1981 / Timothy Garton Ash. – [Wyd. krajowe 2]. – Warszawa : „Res Publica”, 1990. – 223 s.
 21. POLSKI dramat : 1980-1982 / Jan B. de Weydenthal, Bruce D. Porter, Kevin Devlin. – Warszawa : „Rytm”, 1991. – 506 s.
 22. POROZUMIENIE Gdańskie. Porozumienia rolników [Rzeszów, Ustrzyki Dolne]. Łódzkie porozumienia studentów. Statut NSZZ [Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego] „Solidarność”. – Gdańsk : [Biuro Informacyjno-Prasowe „Solidarności”], 1981. – 71 s. – (Zeszyty Informacyjne BIPS. Dokumenty)
 23. POWSTANIE i działalność NSZZ „Solidarność” w Kombinacie Przemysłowym Huty Stalowa Wola i Regionie „Ziemia Sandomierska” 1980-1981 / Adam Koptyra. – Stalowa Wola Sandomierz : Wydaw. Diecezjalne, 2000. – 168 s. : il.
 24. PROGRAM NSZZ „Solidarność” : uchwalony przez I Krajowy Zjazd Delegatów / [oprac. zespół w składzie Ryszard Bugaj i in.]. – Warszawa : Komisja Krajowa NSZZ „Solidarność”, 1981. – 15 s.
- Wkładka do „Tygodnika Solidarność”, 1981, nr 29

25. PROTOKOŁY porozumień – Gdańsk, Szczecin, Jastrzębie. Statut NSZZ [Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego] „Solidarność”. Założenia ustawy o związkach zawodowych. – [Wyd. 3 zm.]. – Warszawa : Krajowa Agencja Wydawnicza, 1981. – 39 s.
26. ROZMOWY z rządem PRL : negocjacje pomiędzy NSZZ „Solidarność” a rządem w dniach 15-18 października 1981 / do dr. przygot. Bogusław Kopka, Andrzej Paczkowski, Tomasz Tabako; [Stowarzyszenie „Archiwum Solidarności”]. – Warszawa : Niezależna Oficyna Wydawnicza [„Nowa”], 1998. – 337 s. – (Archiwum „Solidarności”. Dokumenty)
27. „SIEĆ” – rok 1981 : powstanie, struktura, działanie / Marcin Chodorowski; Instytut Studiów Politycznych Polskiej Akademii Nauk. – Warszawa : ISP. PAN, 1992. – 75 s.
28. „SOLIDARNOŚĆ” olsztyńska w latach 1980-1981 : próba zestawienia faktów / Zenon Złakowski; Stowarzyszenie „Pro Patria” i Ośrodek Badań Naukowych im. Wojciecha Kętrzyńskiego. – Olsztyn : OBN, 2000. – 232 s. : il. – (Biblioteka Olsztyńska; nr 48)
29. „SOLIDARNOŚĆ Podhala” / oprac. i wstępem opatrzył Władysław Skalski. – Kraków : „Akade”, 2001. – XVII, 334 s. : il.
30. „SOLIDARNOŚĆ” Rolników Indywidualnych 1976-1981 : geneza, nurty, zarys działalności : (opracowanie analityczne i wybór źródeł) / Stanisław Dąbrowski. – Wrocław : „Silesia”, 1993. – 149 s.
31. SOLIDARNOŚĆ 1980-1981 : geneza i historia / Jerzy Holzer. – [Wyd. 1 krajowe]. – Warszawa : „Omnipress”, 1990. – 369 s.
32. SOLIDARNOŚĆ w ruchu 1980-1981 : studia / pod red. Marcina Kuli; Stowarzyszenie „Archiwum Solidarności”, Instytut Historyczny Uniwersytetu Warszawskiego. – Warszawa : Niezależna Oficyna Wydawnicza „Nowa”, 2000. – 273 s.
33. „SOLIDARNOŚĆ” wobec aktualnych zagrożeń / Jadwiga Staniszkis, Tomasz Stankiewicz; Wszechnica Robotnicza „Solidarności”. Region Mazowsze. – Warszawa : WR „Solidarności”, 1981. – 31 s. – (Biblioteka Wszechnicy)
34. STATUT / Niezależny Samorządny Związek Zawodowy Rolników Indywidualnych „Solidarność”. – Jelenia Góra : Zarząd Regionalny NSZZ „Solidarność”, [1981]. – 22 s.
35. TARNOWSKA „Solidarność” od stycznia 1980 r. do grudnia 1981 r. w świetle dokumentów prasy związkowej w Tarnowie / Zdzisław Sumara. – Tarnów [Tuchów : Mała Poligrafia Redemptoryistów], 2000. – 105 s. : il.
36. W POGONI za złudzeniami : „Solidarność” w Fastach 1980-1992 / Jerzy Jamiolkowski. – Białystok : „Poligrafia” Artur Milewski, 2000. – 107 s.

37. WŁADZA wobec „Solidarności” : sierpień 1980-grudzień 1981 : podstawowe dokumenty / pod red. Bronisława Pasierba; [wybór dokumentów Krystyna Paszkiewicz; Uniwersytet Wrocławski]. – Wrocław : Wydaw. UW, 1993. – 298 s.

b. Artykuły

1. BALLADA na osiem głosów / Tomasz Sypniewski // *Tyg. Solid.* – 2001, nr 50, s. 12-13
„Solidarność” przed wprowadzeniem stanu wojennego
2. BALLADA na siedem głosów i zepsuły dyktafon / Lech Dymarski // *Tyg. Solid.* – 2002, nr 3, s. 17
3. CHŁOPI z tamtych lat / Jagienka Wilczak // *Polityka.* – 1996, nr 10, s. 20-22
15. rocznica strajków rolników w Rzeszowie
4. CZY możliwe było porozumienie Partia – Kościół – „Solidarność” : kulisy spotkania Jaruzelski – Glemp – Wałęsa / oprac. Grzegorz Soltysiak // *Przeгляд.* – 2001, nr 44, s. 45-46
Dot. spotkania w dn. 4.XI.1981 r.
5. CZY porozumienie było możliwe? / Aleksander Mirski // *Zesz. Hist. Solid.* – 1995, z. 1, s. 148-161
Stanowisko rządu wobec postulatów „Solidarności” w 1981 r.
6. DWIE polityki „Solidarności” : (okres konfliktu bydgoskiego) / Lech Mażewski // *Dziś.* – 2003, nr 2, s. 91-116
7. HISTORIA ojczyzna w ruchu „Solidarności” 1980-1981 / Marcin Meller // *Więź.* – 1996, nr 11/12, s. 236-251
8. JAKĄ historię „Solidarności” lat 1980-1981 warto napisać? : zarys projektu badawczego / Adam Leszczyński // *Pamięć i Sprawied.* – 2003, [nr] 2, s. 69-78
9. KONFRONTACJA globalna / oprac. Tomasz Mianowicz // *Tyg. Solid.* – 2001, nr 51/52, s. 24
Notatka ambasadora NRD w Polsce Horsta Neubauera z rozmowy przeprowadzonej ze Stanisławem Cioskiem we wrześniu 1981 roku
10. KRZYWA niepamięci [dyskusja redakcyjna] / Tomasz Jastrun, Marcin Król, Aleksander Smolar, Paweł Śpiewak, Bronisław Wildstein, Marek Zaleski; oprac. B.N.Ł. // *Res Pub. Nowa.* – 2000, nr 8, s. 3-13
Związek zawodowy „Solidarność” w latach 1980-1981
11. MAJSTROWIE na zapleczu : doradcy i eksperci „Solidarności” (sierpień 1980-grudzień 1981) / Krzysztof Piątkowski // *Dziś.* – 2004, nr 5, s. 153-168

12. MARSZ ku władzy / Lech Mażewski // *Dziś*. – 2002, nr 12, s. 23-37
Sytuacja polityczna przed ogłoszeniem stanu wojennego
13. MISTYFIKACJE „Solidarności” / Krzysztof Lubczyński // *Dziś*. – 1997, nr 7, s. 83-88
14. PIERWSZE Prezydium Komisji Krajowej „Solidarności” / Agnieszka Zagner // *Res Pub. Nowa*. – 2000, nr 8, s. 32-38
15. POSŁANIE oraz pokłosie / Bohdan Skaradziński // *Więź*. – 2000, nr 10, s. 163-167
„Posłanie do narodów Związku Radzieckiego” ogłoszone na I Zjeździe „Solidarności”
16. REKONSTRUKCJA wydarzeń w gmachu Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy z 19 marca 1981 roku / Jerzy Niemczyk // *Kron. Bydg.* – 1991, [T.] 13, s. 9-40
Wtargnięcie MO i pobicie działaczy „Solidarności” na VI sesji Wojewódzkiej Rady Narodowej
17. STAN gotowości ludzi dobrej woli / Bohdan Cywiński // *Rzeczpospolita*. – 2000, nr 293, s. D1, D6
Tezy programowe NSZZ „Solidarność” przyjęte przez I Krajowy Zjazd Delegatów 7 października 1981 r.
18. SUGESTIE genska : zapis nieznannej rozmowy Stanisława Kani z Erichem Honeckerem / oprac. Grzegorz Sołtysiak // *Przegląd*. – 2000, nr 43, s. 23
19. ŚWIĘTE przymierze / Carl Berstein // *Dziś*. – 1999, nr 5, s. 83-93
Pomoc dla „Solidarności” ze strony Waszyngtonu i Watykanu w stanie wojennym
20. WOJNA jaruzelska / Antoni Zambrowski // *Najwyż. Czas.* – 2001, nr 50, s. XVI-XVIII
Przygotowania do wprowadzenia stanu wojennego
21. ZAPOMNIANE Posłanie / Bohdan Skaradziński // *Tyg. Solid.* – 2000, nr 39, s. 18
Posłanie do ludzi pracy Europy Wschodniej z I Zjazdu Delegatów NSZZ „Solidarność” w 1981 r.
22. ZAPOMNIANA rocznica / M.C., je-ki // *Tyg. Solid.* – 1996, nr 7, s. 18-19
Strajk chłopski w Rzeszowie w 1981 r.

IV. Biografie, wywiady, wspomnienia

a. Pozycje zwarte

1. BURZA nad Wisłą : dziennik 1980-1981 / Waldemar Kuczyński. – Warszawa : „Iskry”, cop. 2002. – 239 s. : il
2. BYŁ taki czas / [oprac.] Władysław Palmowski. – Kraków : Instytut Teologiczny Księży Misjonarzy, 2001. – 358 s. : il.
3. CIENÍ przyszłości / Anna Walentynowicz, dobór materiałów i adaptacja literacka Anna Baszanowska. – Gdańsk : „Albatros”, 1993. – 164 s. : il.
4. DROGA do wolności : decydujące lata 1985-1990 / Lech Wałęsa; przy współpr. Arkadiusza Rybickiego. – Warszawa : Editions Spotkania, 1991. – 289 s. : il.
5. DROGA nadziei / Lech Wałęsa. – [Wyd. 2 rzut 1]. – Kraków : „Znak”, 1990. – 384 s. : il.
Książka powstała we współpr. z Janem Murem – pseud. zbiorowy Andrzeja Drzycimskiego i Adama Konaszewskiego
6. GWIAZDA miałaś rację / z Andrzejem Gwiazdą rozmawiała Wiesława Kwiatkowska. – Gdynia; Sopot : ZP [Zakład Poligraficzny], 1990. – 183 s. : il.
Zawiera także inne wypowiedzi i artykuły A. Gwiazdy
7. JURCZYK kontra Wałęsa / Jan Marszałek. – Warszawa : POW, 1995. – 237 s. : il. – (Biblioteka Polska / Polska Oficyna Wydawnicza)
8. KAŻDY z was jest Wałęsą : Nobel 1983 / Antoni Pawlak, Marian Terlecki. – [Wyd. 2 i e. 1]. – Gliwice : „Wokół Nas”, 1990. – 112 s.
9. KTO jest kim – Okrągły Stół : „Solidarność” – opozycja : biografie, wypowiedzi / [zespół red. Wojciech Adamiecki i in.; wypowiedzi zebrał i oprac. Marcin Wnuk przy współpr. Elżbiety Kisielińskiej]. – [Wyd. 2 uzup.]. – Warszawa : Komitet Obywatelski przy Przewodniczącym NSZZ [Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego] „Solidarność”, 1989. – 335 s. : fot., portr.
10. LECH Wałęsa / wstępem opatrzył Bronisław Geremek. – Gdańsk : Wydaw. Morskie, 1990. – 359 s. : il.
11. MUCHA za szybą : nie dokończona rewolucja / Dariusz Wilczak; [rozmawiają] Jerzy Borowczak [i in.]. – Warszawa : „Most” : „Ikar”, 1997. – 245 s. : fot., portr.
12. MY / Teresa Torañska. – Warszawa : „Most”, 1994. – 295 s. : portr.
13. NASI w Sejmie i w Senacie : posłowie i senatorowie wybrani z listy „Solidarności” / [oprac. zespół red. Hanna Malarecka-Simbierowicz i in.]. – Warszawa : „Volumen”, 1990. – 284 s. : portr.

14. NIEZNANE bitwy o Wałęsę „a nawet przeciw” Wałęsie / Mieczysław Janusz Poniatowski. – [Wyd. 3]. – [Warszawa] : „Ziemia”, 1995. – 171 s. : il.
15. PORTRETY niedokończone : rozmowy z twórcami „Solidarności” 1980-1981 / Janina Jankowska; wstęp, kalendarium i przypisy oprac. Andrzej Friszke. – Warszawa : Biblioteka „Więzi” : Stowarzyszenie Archiwum „Solidarności”, 2003. – 572 s. : il. – (Biblioteka „Więzi”; t. 151)
16. RODEM z Solidarności : sylwetki twórców NSZZ „Solidarność” / pod red. Bogusława Kopki i Ryszarda Żelichowskiego. – Warszawa : Stowarzyszenie „Archiwum Solidarności” : Niezależna Oficyna Wydawnicza, 1997. – 265 s. : fot., portr.
17. SIERPIEŃ '80 w optyce mieszkańców wsi i małych miast : sesja naukowa, Gdańsk. – październik 1990 / pod red. Marka Latoszka; Gdańskie Towarzystwo Naukowe. Komisja Socjologiczna. – Gdańsk : GTN. KS, 1990. – LXIII, 174 s.
18. SZMINKA na sztandarze : kobiety Solidarności 1980-1989 : rozmowy / Ewa Kondratowicz; Anna Bikont [i in.]. – Warszawa : „Sic!”, 2001. – 395 s. : il.
19. [TRZYNASTY] 13 grudzień : wspomnienia / Ryszard Reiff [i in.]. – Kraków : Wydaw. „123”, 1989. – 91 s.
20. W SEJMIE i w Senacie : posłowie i senatorowie wybrani z listy „Solidarności” / [oprac. zespół red. Hanna Malarecka-Simbierowicz i in.]. – Warszawa : „Volumen”, 1990. – 284 s. : portr.
21. WOLNOŚĆ i prawda : NSZZ „Solidarność” Nowy Targ i NSZZ RI „Solidarność” Podhala, Spisza i Orawy w latach 1980-1981 we wspomnieniach założycieli / Natalia Dąbek [i in.]. – Kraków : „Akade”, [2003]. – 200 s. : il.
22. Z DUCHA Poznaniainin : rozmowy z Januszem Pałubickim / Eugenia R. Dabertowa. – Poznań : „Bonami”, 1997. – 47 s. : il.
23. ZA BURTAŁĄ legendy / Krzysztof Jagielski. – Szczecin : „Punkt”, 1992. – 267 s. : il.
24. ZBIGNIEW Bujak – przepraszam za „Solidarność” / Janusz Rolicki. – Warszawa : „BGW”, 1991. – 171 s. : il.

b. Artykuły

1. BEZIMIENNI – bez nich nie byłoby III RP. Cz. 1-2 / Krzysztof Gosiewski // Zesz. Hist. Solid. – 2000, z. 5, s. 113-117; 2001, z. 6, s. 223-227
Opozycyjni działacze „Solidarności” Regionu Śląsko-Dąbrowskiego
2. BOHATEROWIE są skłóceni / Ryszarda Socha // Polityka. – 2005, nr 11, s. 24-27

3. BOHATEROWIE są zmęczeni : co dzisiaj robią przywódcy Sierpnia '80 / Anna Bogusz // *W p r o s t .* – 1998, nr 35, s. 26-28
4. CENA wolności : lipiec 1980 / Maciej Piotrowski // *Tyg. Solid .* – 2000, nr 29, s. 7
Sylwetki działaczy „Solidarności” ze Świdnika
5. DWA sierpniowe strajki / Anna Walentynowicz; rozm. przepr. Anna Kolałowska // *G ł o s .* – 2004, nr 36, s. 17
6. [DWADZIEŚCIA jeden] 21 lat minęło... / Bogdan Borusewicz; rozm. przepr. Alicja Dołowska // *Tyg. Solid .* – 2001, nr 35, s. 3
Rocznica Sierpnia 80 i utworzenia związku zawodowego „Solidarność”
7. [DWADZIEŚCIA] 20 lat temu... : relacja twórcy i redaktora „Solidarności Jastrzębie” / Jerzy Skwara // *Z e s z . Hist. Solid .* – 2001, z. 6, s. 109-116
8. DZIEŃ jedności / Bogdan Borusewicz; rozm. przepr. Jarosław Kurski // *G a z . W y b o r .* – 2000, nr 193, s. 8-10
20. rocznica Sierpnia 1980 w Stoczni Gdańskiej
9. GIEDROYC i „Solidarność” / Jan Golec // *D z i ś .* – 2001, nr 1, s. 112-118
10. JERZY Giedroyc o „Solidarności”, władzy i dekomunizacji [fragm.] / Marta Krzysiek // *Z d a n i e .* – 2001, nr 1/2, s. 70-76
11. MAJOR Bąbel miał rację / Bogdan Borusewicz; rozm. przepr. Piotr Głuchowski, Marek Sterlingow, Marek Wąs // *G a z . W y b o r . (WAW)*. – 2005, nr 31, dod. Duży Format nr 6, s. 2-5
12. NAUKA układania placów w kształt litery V / Anna Sal // *P o l i t y k a .* – 2000, nr 34, s. 100-105
Sylwetki uczestników strajku w gdańskiej Stoczni im. Lenina w sierpniu 1980 r.
13. NIE dało się stac z boku : politycy wspominają Sierpień '80 / Leszek Balcerowicz, Marek Borowski, Władysław Frasyniuk, Kazimierz Janiak, Marian Krzaklewski, Olga Krzyżanowska, Aleksander Kwaśniewski, Jan Lityński, Stefan Niesiołowski, Józef Oleksy, Jan Maria Rokita, Joanna Staręga-Piasek, Donald Tusk; oprac. Elżbieta Cichocka, Danuta Zagrodzka, Wojciech Załuska // *G a z . W y b o r .* – 2000, nr 204, s. 24, 26
14. NIEPODLEGŁOŚĆ kosztuje / Andrzej Gwiazda; rozm. przepr. Witold Starnawski // *G ł o s .* – 2005, nr 9, s. 3
15. OD STRAJKÓW sierpniowych aż po... : wspomnienia dołnośląskiego działacza Solidarności / Eugeniusz Ziębicki // *Tyg. Solid .* – 2005, nr 13, s. 18-19
16. ONI z Jastrzębia / Mirosław Nowak // *Prze gl ą d .* – 2000, nr 36, s. 10-11

Organizatorzy strajków w kopalniach i działacze nowych związków zawodowych

17. [OSIEMNASTU] 18 wspaniałych po 18 latach / Anna Klossowska // Tyg. Solid. – 1999, nr 5, dod. s. 16-18
Członkowie Prezydium Komisji Krajowej „Solidarności”
18. POLISA na życie Lecha Wałęsy : Nobel ocalił mnie i „Solidarność” / Cezary Gmyz // Wprost. – 2003, nr 43, s. 68-70
19. POMIĘDZY oligarchią i apatią / Jacek Kurczewski; rozm. przepr. Rafał Kalukin // Gaz. Wybor. – 2001, nr 6, s. 14-15
Związek zawodowy „Solidarność” w latach 1980-1981
20. PROBLEMY z „Karolem” Buzkiem : sylwetka / Barbara Cieszewska // Rzeczpospolita. – 1997, nr 244, s. 3
Działalność Jerzego Buzka w podziemnej „Solidarności”
21. PRZYWÓDCA z przypadku / Józef Matusz // Rzeczpospolita. – 2001, nr 41, s. A8
Jan Kułaj, przywódca strajków chłopskich z 1981 r.
22. PSY musiały się wyhasać : 20. rocznica stanu wojennego / Andrzej Cełiński; rozm. przepr. Paweł Smoleński // Gaz. Wybor. – 2001, nr 293, s. 12-13
23. ROZMOWA niedokończona : Stocznia, Sierpień 1980 [fragm. wyw.] / Tadeusz Mazowiecki; rozm. przepr. Janina Jankowska // Więź. – 2003, nr 8/9, s. 100-116
24. SIERPIEŃ '80 we wspomnieniach : relacje z wybrzeża / pod red. Marka Latoszka ; Gdańskie Towarzystwo Naukowe. – Gdańsk : Wydaw. Morskie, 1991. – 411 s.
25. STRAJK uratowały kobiety / Andrzej Gwiazda; oprac. Tadeusz M. Płużański // Tyg. Solid. – 2000, nr 35, dod. s. I, VI-VII
Wydarzenia Sierpnia '80 na Wybrzeżu
26. TO BYŁ nasz Lechu / Artur Domosławski // Gaz. Wybor. – 2000, nr 199, s. 12-15
Sylwetka L. Wałęsy
27. TO, CO nas bolało... / Grzegorz Stawski; rozm. przepr. Beata Gajdziszewska // Tyg. Solid. – 2004, nr 37, s. 26
24. rocznica podpisania Porozumień Jastrzębskich
28. TOWARZYSZOM już dziękujemy / Wojciech Giełżyński // Przegląd. – 2002, nr 34, s. 49-51
Wspomnienia ze strajku w Stoczni Gdańskiej w sierpniu 1980 r.
29. TRZEBA zdemitologizować „Solidarność” / Lech Mażewski; rozm. przepr. Jan Engelgard // Myśl Pol. – 2001, nr 14, s. 7

30. TRZY etapy Wałęsy : 25-lecie Solidarności / Lech Wałęsa; rozm. przepr. Jerzy Kłosiński // *Ty g . S o l i d .* – 2005, nr 1, s. 6-7
31. „TU BYŁA moc narodu” / Anna Walentynowicz; rozm. przepr. Andrzej Nowak, Henryk Głębocki // *A r c a n a .* – 2000, nr 3, s. 133-143
„Solidarność” w 1980 roku
32. UCIECZKA ze stołka / Bogdan Lis; rozm. przepr. Paweł Smoleński // *G a z . W y b o r .* – 2000, nr 203, dod. s. 8-11
20-rocznica strajków i powstania NSZZ „Solidarność”
33. UTRACONA solidarność / Mieczysław Gil; rozm. przepr. Jerzy Sadecki // *R z e c z p o s p o l i t a .* – 2000, nr 201, s. A3
„Solidarność” w Nowej Hucie
34. W ODŚWIĘTYCH ciuchach : strajk w stoczni gdańskiej / Jadwiga Staniszkis; rozm. przepr. Małgorzata Subotić // *R z e c z p o s p o l i t a .* – 2004, nr 208, s. A9
35. WIGILIA z WRON-ą : „Solidarność” i kobiety / Elżbieta Cichocka // *G a z . W y b o r .* – 2001, nr 299, s. 20
36. WZRUSZAJĄCE utopie / Juliusz Gardawski; rozm. przepr. Rafał Kalukin // *G a z . W y b o r .* – 2002, nr 203, s. 8-10

V. *Opozycja demokratyczna przełomu lat siedemdziesiątych i osiemdziesiątych.*

1. BIBLIOGRAFIA prasy opozycyjnej w PRL do wprowadzenia stanu wojennego / Adam Konderek. – Lublin : Wydaw. Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, 1998. – 298 s.
2. KTO był kim w podziemiu? : galeria podziemniaków // *Z e s z . H i s t . S o l i d .* – 2001, z. 6, s. 217-222
3. LIMITOWANA liberalizacja : opozycja w planach aparatu władzy PRL w połowie lat 80. / Antoni Dudek // *A r c a n a .* – 2003, nr 2, s. 101-119
4. MYŚL programowa opozycji demokratycznej w Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej 1976-1980 / wybór i oprac. E[wa] Orlof, A[ndrzej] Pasternak, R[ostaw] Pawlikowski; Wojewódzki Ośrodek Metodyczny. – Rzeszów : WOM, 1993. – 223 s.
5. OPOZYCJA demokratyczna w Polsce 1976-1980 : wybór dokumentów / [wstęp] Zygmunt Hemmerling, Marek Nadolski; [dokumenty zebrali Z. Hemmerling i in.]. – Warszawa : Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego, 1994. – 753 s.
6. OPOZYCJA polityczna w Polsce – wyzwania dla edukacji : pomiędzy oporem, emancypacją i transformacją / Kazimierz Przyszczypkowski;

- Wydział Studiów Edukacyjnych Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. – Poznań; Toruń : „Edytor”, 1993. – 154 s.
7. OPOZYCJA polityczna w Polsce w okresie stanu wojennego / Krzysztof Łabędź; Uniwersytet Wrocławski. Wydział Nauk Społecznych. – Wrocław : UW, 1989. – 81 s.
 8. OPOZYCJA w PRL : słownik biograficzny 1956-89. T. 1 / red. Jan Skórzyński, Paweł Sowiński, Małgorzata Strasz; [aut. biogramów Anna Abramczyk i in.]. – Warszawa : Ośrodek „Karta”, 2000. – 436 s. : il.
 9. OPOZYCJA w PRL : słownik biograficzny 1956-89. T. 2 / rada programowa Antoni Dudek [i in.]; red. Jan Skórzyński (red. naczej.), Paweł Sowiński, Małgorzata Strasz; [aut. biogramów Marek Kunicki-Goldfinger i in.]. – Warszawa : Ośrodek „Karta”, 2002. – 408 s. : il.
 10. PODZIEMIE polityczne w walce o wprowadzenie statusu „więźnia politycznego” / Dariusz Kwiecień; Polska Zjednoczona Partia Robotnicza. Akademia Nauk Społecznych. Centrum Studiów Polityki i Propagandy. – Warszawa : PZPR.ANS. CSPiP, 1986. – 41 s.
 11. „SOLIDARNOŚĆ” i opozycja antykomunistyczna w Gdańsku (1980-1989) / aut. Paweł Adamowicz [i in.]. – Gdańsk : Instytut Konserwatywny im. E. Burke’a, 1995. – 334 s. – (Historia i Idee; z. 2)
 12. SPORY wokół zagadnień programowych w publikacjach opozycji politycznej w Polsce w latach 1981-1989 / Krzysztof Łabędź. – Kraków : „Księgarnia Akademicka”, 1997. – 298 s.
 13. STUDIA i materiały z dziejów opozycji i oporu społecznego. T. 4 / pod red. Łukasza Kamińskiego. – Wrocław : „Gaj”, 2000. – 159 s. : il.
 14. SUKCESY i gorycze : o „historiach życia” polityków polskiej opozycji antykomunistycznej / Regina Lubas-Bartoszyńska. – Kraków : Wydaw. Naukowe WSP, 1998. – 186 s. – (Prace Monograficzne / Wyższa Szkoła Pedagogiczna im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie; nr 241)
 15. W PRL bez zmian / Kazimierz Kozielski // *Zes. Hist. Solid.* – 2001, z. 6, s. 31-40
Represje wobec działaczy opozycji w 1985 r.

VI. Kościół wobec wydarzeń i „Solidarności”

a. Pozycje zwarte

1. CZŁOWIEK drogą Kościoła : Kościół, „Solidarność” i odnowa społeczna w Polsce / Piotr Nitecki. – [Wyd. 2 popr. i uzup.]. – Warszawa : Ośrodek Dokumentacji i Studiów Społecznych „Optimus”, 1991. – 304 s.

2. DO „SOLIDARNOŚCI” : rady i wskazania / Stefan Wyszyński; [red. Maria Okońska, Mirosława Plaskacz, Anna Rastawicka]. -- Warszawa : „Soli Deo”, 1996. – 89 s. : fot., portr.
3. IDEA solidarności dzisiaj / pod red. Władysława Zuziaka. – Kraków : Wydaw. Naukowe PAT – Papieskiej Akademii Teologicznej, 2001. – 145 s. – (Działanie Według Wartości)
Materiały z sympozjum nauk., Kraków 14-15 listopada 2000 r.
4. KOŚCIÓŁ wobec „Solidarności” i stanu wojennego / Andrzej Micewski. – Paryż : Editions du Dialogue, 1987. – 283 s.
5. SOLIDARNOŚĆ z Kościołem : Stalowa Wola 1980-1991 : praca zbiorowa / pod red. Ewy Kuberny. – Sandomierz : Drukarnia Diecezjalna, 2003. – 221 s. : il.
6. W CIENIU Prymasa Tysiąclecia / Romuald Kukulowicz, Piotr Bączek. – Warszawa : „ad astra”, 2001. – 283 s.

b. Artykuły

1. CO DALEJ z „Solidarnością”? / Lech Mażewski (Prymas Wyszyński a „Solidarność”; cz. 6) // *Myśl Pol.* – 2001, nr 26, s. 14
2. DO ZWIĄZKOWCÓW z „Solidarności” : przemówienie wygłoszone 11 listopada 2003 roku / Jan Paweł II (papież) // *Znaki Now. Czasy*. – 2003/2004, nr 8/9, s. 147-149
3. [DRUGA] II WOJNA Jaruzelskiego / Kazimierz Kozielski // *Zesz. Hist. Solid.* – 2001, z. 6, s. 149-155
Kościół wobec wydarzeń posierpniowych
4. DYPLOMACJA prymasa : jak kardynał Wyszyński wpłynął na wydarzenia Sierpnia '80 / Andrzej Anusz // *Wprost.* – 2000, nr 35, s. 30-31
5. EPILOG / Lech Mażewski. – (Prymas Wyszyński a „Solidarność”; cz. 9) // *Myśl Pol.* – 2001, nr 30/31, s. 14
6. HOMILIA prymasa Wyszyńskiego – mity i fakty / Janusz Zabłocki // *Tyg. Solid.* – 2000, nr 35, dod. s. VI-VII
Przem. wygłoszone na Jasnej Górze 26 VIII 1980 r.
7. KONTROWERSJE wokół homilii / Lech Mażewski. – (Prymas Wyszyński a „Solidarność”; cz. 3) // *Myśl Pol.* – 2001, nr 22, s. 14
8. KOŚCIÓŁ a „Solidarność” / Jarosław Gowin // *Kwart. Konserw.* – 2002, nr 8, s. 102-117
9. KOŚCIÓŁ wobec stanu wojennego : ...czy kardynałowie Wyszyński i Glemp mogli uratować „Solidarność” / Lech Mażewski // *Przegląd.* – 2001, nr 50, s. 51-53
10. KRYTYCZNA wierność Papieża / Stefan Frankiewicz // *Więź.* – 2003, nr 12, s. 4-7

Spotkanie z przedstawicielami NSZZ „Solidarność”

11. LATA bez „Solidarność” / Lech Mażewski. – (Prymas Wyszyński a „Solidarność”; cz. 7) // *Myśl P o l.* – 2001, nr 27, s. 14
12. MEDIATOR czy sojusznik? : prymas Wyszyński i narodziny Solidarność / Ryszard Gryz // *Tyg. P o w s z.* – 2001, nr 34, s. 14
13. MIĘDZY „snem a jawą” – czyli jak Kościół był postrzegany przez PZPR, a jak przez „Solidarność” / Andrzej Kominek // *P o r. J ę z.* – 2004, z. 1, s. 53-64
14. MIROSŁAW Dzielski o Janie Pawle II i „Solidarność” / Krzysztof Szczerski // *K w a r t. K o n s e r w.* – 2000, nr 6, s. 20-25
15. MUSIMY mieć roztropność : Kościół katolicki o proteście robotniczym w Sierpniu 1980 r. / oprac. Roman Graczyk // *G a z. W y b o r.* – 2000, nr 196, s. 16
16. NA DRODZE do Okrągłego Stołu / Lech Mażewski. – (Prymas Wyszyński a „Solidarność”; cz. 8) // *Myśl P o l.* – 2001, nr 28/29, s. 22
17. ON NAS stworzył i ukształtował : pielgrzymki Solidarność do Watykanu // Jerzy Langer; rozm. przepr. Marzanna Stychlerz-Kłucińska // *Tyg. S o l i d.* – 2005, nr 15, s. 12-13
18. PAPIEŻ o Solidarność / Jacek Socha // *Tyg. S o l i d.* – 2005, nr 15, s. 10-11
19. PODSTAWY współpracy Kościoła i Państwa / Lech Mażewski. – (Prymas Wyszyński a „Solidarność”; cz. 1) // *Myśl P o l.* – 2001, nr 20, s. 14
20. PRZECIWKO radykałom / Lech Mażewski. – (Prymas Wyszyński a „Solidarność”; cz. 4) // *Myśl P o l.* – 2001, nr 23, s. 14
21. PRZEWODNICZĄCY Solidarność o Janie Pawle II / Lech Wałęsa, Marian Krzaklewski, Janusz Śniadek; oprac. Alicja Dołowska, Krzysztof Świątek // *Tyg. S o l i d.* – 2005, nr 15, s. 8-9
22. PUBLICYSTYKA „Solidarność” i opozycji politycznej w Polsce w latach osiemdziesiątych wobec Kościoła katolickiego i relacji między opozycją a Kościołem / Krzysztof Łabędź // *P a ã n s t. i S p o ł.* – 2003, nr 1, s. 35-50
23. ROCZNICA kalumni [fragm. wyw.] / Romuald Kukołowicz; rozm. przepr. Piotr Bączek // *G a z. W y b o r.* – 2000, nr 201, s. 14-15
Wydarzenia w Stoczni Gdańskiej w 1980 r.
24. SIERPNIOWA homilia / Lech Mażewski. – (Prymas Wyszyński a „Solidarność”; cz.2) // *Myśl P o l.* – 2001, nr 21, s. 14
25. „SOLIDARNOŚĆ” jako Kościół / Dariusz Karłowicz // *K w a r t. K o n s e r w.* – 2002, nr 8, s. 92-101

26. SOLIDARNOŚĆ to jest sprawa wielka : relacja ze spotkania „Solidarności” z Ojcem Świętym 11 XI 1996 r. / Alina Rynio // *E t h o s .* – 1997, nr 2/3, s. 324-326
I Ogólnopolska Pielgrzymka „Solidarności”
27. SOLIDARNOŚĆ żegna Ojca Solidarności / Andrzeja Jakubik // *T y g . S o l i d .* – 2005, nr 15, s. 20-23
28. WOBEC stanu wojennego / Lech Mażewski. – (Prymas Wyszyński a „Solidarność”; cz. 5) // *M y ś ł P o l .* – 2001, nr 24/25, s. 22
29. WSKAZANIA kardynała Wyszyńskiego dla Solidarności [fragm. ref.] / Kazimierz Janiak // *T y g . S o l i d .* – 1996, nr 24, s. 14, 17
30. WYSZYŃSKI do „Solidarności” // *P r z . T y g .* – 1996, nr 22, s. 19
Przemówienie wygłoszone 28.03.1981 w Warszawie
31. ŻYCZENIA prymasa / Romuald Kukulowicz; rozm. przepr. Alain Touraine [i in.]; oprac. Grzegorz Sołtysiak // *P r z . T y g .* – 1996, nr 35, s. 12
Stosunek episkopatu do „Solidarności”

VII. „Solidarność” a Służba Bezpieczeństwa

1. AGENTURA opozycji : SB penetrowała wszystkie szczeble Solidarności od jej narodzin po schyłek PRL / Teresa Kuczyńska // *T y g . S o l i d .* – 2003, nr 28, s. 22-23
2. CHCĄ zabić „Solidarność” / Władysław Frasyniuk; rozm. przepr. Mirosław Maciorowski // *G a z . W y b o r . (WAW).* – 2005, nr 20, s. 18
3. CO SIĘ zmieniło? / Janusz Korecki // *Z e s z . H i s t . S o l i d .* – 2000, z. 5, s. 23-27
Prześladowania działaczy „Solidarności” Regionu Śląsko-Dąbrowskiego
4. DONOSY na „Solidarność” / Anita Gargas // *G a z . P o l .* – 1997, nr 4, s. 6
Dokumenty dotyczące inwigilacji Solidarności przekazane przez Urząd Federalnego Pełnomocnika ds. Akt STASI
5. DZIAŁANIA Służby Bezpieczeństwa w celu przejęcia kontroli nad „Solidarnością” w latach 1980-1982 / Grzegorz Majchrzak // *D z i e j e N a j n o w .* – 2003, nr 3, s. 89-99
6. ESBECKA panna „S” / Grzegorz Majchrzak // *R z e c z p o s p o l i t a .* – 2002, nr 290, s. A9
7. INFORMACJE sytuacyjne MSW z sierpnia 1980 roku / oprac. Grzegorz Majchrzak // *Z e s z . H i s t .* – 2003, z. 145, s. 65-155
8. INWIGILACJA opozycji u schyłku PRL / Krzysztof Piątkowski // *D z i ś .* – 2004, nr 1, s. 115-125

9. JAK tajniacy rozpracowywali „Solidarność” : dokumenty wojskowych tajnych służb PRL // *Głos* . – 2003, nr 40, s. 16-17
10. KRYPTONIM „Klan” : SB stanowiła wpływową frakcję we władzach „Solidarności” / Sławomir Cenckiewicz // *Wprost* . – 2002, nr 50, s. 74-75
11. KTO jest „Rybakiem”? / Krzysztof Wyszowski; rozm. przepr. Piotr Bączek // *Głos* . – 2004, nr 37, s. 11
12. MUSIMY kończyć, kop sobie grób : jak służba bezpieczeństwa łamała ludzi opozycji / Maja Narbutt // *Rzeczpospolita* (W3). – 2005, nr 30, s. A8-A9
13. POCZĄTKI „ochrony” NSZZ „Solidarność” przez Służbę Bezpieczeństwa : (wrzesień 1980 – kwiecień 1981) / Grzegorz Majchrzak // *Pamięć i Sprawied.* – 2003, [nr] 2, s. 301-316
14. PRZECIW Solidarności 1980-1989 : rzeszowska opozycja w tajnych archiwach Ministerstwa Spraw Wewnętrznych / wybór dokumentów i oprac. Jan Draus, Zbigniew Nawrocki. – Rzeszów : Zarząd Regionu NSZZ [Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego] „Solidarność”, 2000. – 354 s.
15. ROZPRACOWANIE „Motorniczego” / Przemysław Zwiernik // *Pamięć i Sprawied.* – 2003, [nr] 2, s. 343-349
Wiceprzewodniczący MKZ NSZZ „Solidarność” Wielkopolska – Jan Luttera
16. „RYBAK” donosi ze Stoczki Gdańskiej // *Głos* . – 2004, nr 35, s. 10-11
17. SIERPNIOWE donosy : Operacja Lato '80 / Bogusław Kopka, Grzegorz Majchrzak // *Polityka* . – 2004, nr 34, s. 65-67
18. SŁUŻBA Bezpieczeństwa wobec I Krajowego Zjazdu Delegatów NSZZ „Solidarność” / Sławomir Cenckiewicz // *Arcana* . – 2003, nr 3/4, s. 94-125
19. SŁUŻBA Bezpieczeństwa wobec „Solidarności” rolniczej w Polsce południowo-wschodniej 1980-1981 / Dariusz Iwaneczko // *Pamięć i Sprawied.* – 2003, [nr] 2, s. 185-212
20. „SOLIDARNOŚĆ” w grach SB 1981-1989 : (przegląd wybranych problemów) / Henryk Głębocki // *Arcana* . – 2003, nr 2, s. 79-100
21. SOLIDARNOŚĆ w oczach SB / Tadeusz M. Płużański // *Tyg. Solid.* – 1999, nr 26, s. 18
22. TRUCIELE z Solidarności / Grzegorz Majchrzak // *Polityka* . – 2003, nr 43, s. 80-81
Dokumenty Służby Bezpieczeństwa z 1981 r. dot. Lecha Wałęsy
23. UŚMIERCANIE legendy / Janusz A. Majcherek // *Rzeczpospolita* (W3). – 2005, nr 20, s. A13

24. UŚMIERCANIE zdrowego rozsądku : co zostało z mitu „Solidarności” / Piotr Semka // *Rzeczpospolita* (W3). – 2005, nr 22, s. A13
25. ZAPOWIEDŹ sierpniowego przełomu : meldunki MSW o sytuacji w kraju w okresie 1 lipca – 16 sierpnia 1980 / Krzysztof Dubiński // *Zeszyt. Hist.* – 2000, z. 133, s. 69-164

Urszula Bzdawka
Dział Instrukcyjno-Metodyczny

POLSKA KINEMATOGRAFIA

Rok 1895 to początek nie tylko kinematografii światowej ale i polskiej. Równoległe z pracami nad przekazem ruchomego obrazu prowadzonymi w Stanach Zjednoczonych w pracowni Thomasa A. Edisona oraz w Paryżu przez braci Lumiere także Polacy podejmowali próby w tym zakresie. Kazimierz Prószyński skonstruował aparat filmowy o nazwie pleograf, który mógł stanowić konkurencję dla francuskiego kinematografu. Już na przełomie 1895/96 roku na ziemiach polskich miały miejsce pierwsze publiczne pokazy filmowe. Do 1902 roku rozwijało się „kino wędrowne”, a od 1903 roku trwałym elementem miast polskich stały się iluzjony. Równocześnie podejmowano próby kręcenia filmów dokumentalnych i inscenizowanych. Pierwsze filmy polskie to scenki rodzajowe z życia codziennego Warszawy [Ślizgawka w Łazienkach] oraz film dokumentalny z wizyty cesarza Wilhelma II w Peterhofie 1897. Kazimierz Prószyński realizował pierwsze polskie filmy inscenizowane [Powrót birbanta, Przygoda dorożkarza – 1902]. Pierwszym polskim filmem fabularnym jest komedia „Antoś po raz pierwszy w Warszawie” [1908]. Popularne były melodramaty jak „Niewolnica zmysłów” [1914] z debiutującą Polą Negri, „Bestia” [1917], „Carska faworyta” [1918] oraz filmy o charakterze patriotycznym „Obrona Częstochowy” [1913], „Pod jarzmem tyranów” [1916] „Carat i jego sługi” [1917] a także ekranizacje powieści „Dzieje grzechu” czy „Meir Ezefowicz” [1911]. Pierwsze stałe kino na terenach polski powstało w 1899 r. w Łodzi – zwane „Teatrem Żywych Fotografii”.

Początek XX wieku to w kinie światowym okres intensywnego rozwoju i jednocześnie przemian wynikających z faktu odkrycia korzyści finansowych

związanych z filmem. Tworzą się wielkie koncerny skupiające studia filmowe, laboratoria, wytwórnie, sprzęt i kina a także aktorów, walczące jednocześnie o pozycje monopolistyczne w świecie filmowym.

Proces koncentracji i centralizacji nie dotknął polskiej kinematografii w takim stopniu jak miało to miejsce w Europie Zachodniej czy Stanach Zjednoczonych. Rozbita między trzema zaborcami polska kinematografia podporządkowywana była wymaganiom rynków zaborców. Zaczęła się naprawdę rozwijać dopiero po odzyskaniu niepodległości. W okresie międzywojennym powstawały wytwórnie filmowe [m.in. Sfinks, Leo Film, Feniks, Falanga], produkujące głównie melodramaty, komedie, adaptacje literackie czy filmy patriotyczne. Był to okres kina niemego. Najlepsze dzieła tego okresu to adaptacje literackie: „Pan Tadeusz” [1928], „Przedwiośnie” [1928], „Ziemia obiecana” [1927]. Pierwszy polski film dźwiękowy stanowiła ekranizacja „Moralności Pani Dulskiej” z 1930 roku w reżyserii Bolesława Newolina.

Po wybuchu II wojny światowej polski film przestał istnieć. Wielu filmowców znalazło się poza granicami kraju, część z nich realizowała tam filmy o tematyce patriotycznej, inni zajęli się dokumentowaniem działań wojennych, powstania warszawskiego czy wojennej rzeczywistości.

W 1945 roku nastąpiło upaństwowienie kinematografii polskiej. Utworzono przedsiębiorstwo państwowe koncentrujące całą działalność filmową zarówno w sferze produkcji jak i dystrybucji. Wyprodukowane tuż po wojnie filmy [Zakazane piosenki, Skarb, Ostatni etap czy Ulica Graniczna] trafiały nie tylko na polskie ekrany, sprawiły że polski film stał się zjawiskiem artystycznym. Jednak dopiero po 1956 roku twórczość Andrzeja Munka i Andrzeja Wajdy stworzyła podwaliny uznanej w świecie „polskiej szkoły filmowej”, uzyskującej liczne nagrody na międzynarodowych festiwalach. Na przełomie lat pięćdziesiątych i sześćdziesiątych powstały wybitne dzieła: „Eroica”, „Zezowate szczęście” i „Pasażerka” Andrzeja Munka, „Kanał” i „Popiół i diament” Andrzeja Wajdy, „Pociąg” i „Matka Joanna od Aniołów” Jerzego Kawalerowicza. Rozpoczął swoją oryginalną twórczość filmową Wojciech Jerzy Has (Pętla, Pożegnanie, Rękopis znaleziony w Saragossie, Jak być kochaną) oraz Stanisław Różewicz (Wolne miasto, Westerplatte czy Świadeństwo urodzenia). Ciekawy ton polemiczny wprowadziły filmy Kazimierza Kutza (Krzyż walecznych, Nikt nie woła, Ludzie z pociągu). Kutz wprowadził do filmu polskiego bohaterów z ludu, zakonczonych we własnych „małych ojczyznach”. Jest to widoczne szczególnie w późniejszym tryptyku śląskim (Sól ziemi czarnej, Perła w koronie, Paciorki jednego różańca).

Zjawiskiem lat sześćdziesiątych stały się superprodukcje stanowiące adaptacje znanych powieści historycznych. Pierwszy to „Krzyżacy” w reżyserii

Aleksandra Forda. Następne wielkie produkcje filmów historycznych podjęli: Andrzej Wajda „Popioły”, Jerzy Kawalerowicz „Faraon” a Wojciech Has „Lalka”.

W tym okresie pojawia się następna generacja filmowców: Roman Polański błyskotliwie debiutujący „Nożem w wodzie”, Jerzy Skolimowski (Rysopis, Walkower, Bariera), Marek Piwowski (Rejs), Andrzej Żuławski (Trzecia część nocy). Swoje pierwsze filmy realizuje Krzysztof Zanussi (Struktura kryształu, Życie rodzinne, Iluminacja, Barwy ochronne). Młodzi reżyserzy jak Krzysztof Kieślowski (Personel, Amator), Agnieszka Holland (Aktorzy prowincjonalni) i Feliks Falk (Wodzirej), tworzyli trzon tzw. kina moralnego niepokoju. Budziło ono uśpioną świadomość społeczną, przywracało pamięć wydarzeń, o których nie mówiło się dotychczas głośno. Nurt ten zainicjował „Człowiekiem z marmuru” Andrzej Wajda.

Stan wojenny zmienił sytuację w sposób drastyczny, krajowa produkcja została poddana surowszemu niż dotychczas reżimowi, premiowano filmy „słuszne ideowo”.

Niewiele było filmów wartościowych także po stanie wojennym. Nieliczne wyjątki w tym względzie stanowiły: „Nadzór” Stanisława Saniewskiego, „Bez końca” Kieślowskiego i późniejszy „Dekalog” a także debiuty filmowe Radosława Piwowarskiego, Andrzeja Barańskiego czy Marka Koterskiego. Zmiana sytuacji politycznej pod koniec lat 80. wprowadza jakby drugą falę „kina moralnego niepokoju”. Reprezentują ją filmy młodych twórców: Magdaleny Łazarkiewicz, Roberta Glińskiego, Sławomira Krzystka, Macieja Dejczerza, Wojciecha Nowaka czy Jacka Skalskiego.

Od 1989 roku zmieniła się cała struktura produkcyjna i finansowa polskiej kinematografii. Nie ma cenzury, każdy może być producentem. Państwo nadal dotuje produkcję większości filmów, dystrybucje i promocje wybranych tytułów. I w tych wydawałoby się najkorzystniejszych warunkach kinematografia polska przeżywa największy kryzys. Publiczność „rzuciła się” na dostępne wreszcie w pełni produkcje zachodnie, często niezbyt wartościowe produkty masowej kultury audiowizualnej. Z rodzimej produkcji z szerokim odbiorem spotkały się jedynie filmy Władysława Pasikowskiego (Kroll, Psy i Psy 2) oraz twórczość Juliusza Machulskiego (Girl Guide, Killer, Vabank). Nie bardzo radzą sobie w nowej rzeczywistości mistrzowie polskiego kina, kiedyś decydujący o jego wysokiej randze, Wajda, Kutz, Zanussi. Ich ambitne filmy trudno docierają do publiczności. Wyjątek stanowią filmy Krzysztofa Kieślowskiego oraz Agnieszki Holland. Pojawiają się również nowe interesujące debiuty jak np. Jan Jakub Kolski.

Duże nadzieje filmowcy pokładają w kilkanaście lat przygotowywanej i ostatnio uchwalonej przez Sejm Ustawie o kinematografii [6.05.2005]. Określa ona zasady wspierania przez państwo twórczości filmowej, przewiduje utwo-

zenie Instytutu Sztuki Filmowej, oraz dofinansowywanie nowych projektów filmowych i działalności Filмотeki Narodowej. Ustawa jest kontrowersyjna, budzi dużo emocji ale porządkuje zagadnienia związane ze współczesną kinematografią polską.

Prezentowana bibliografia stanowi wybór opracowań dot. historii i współczesności polskiego filmu. Uwzględniono artykuły omawiające Ustawę o kinematografii jako istotny moment w historii polskiego filmu.

I. Film polski – zagadnienia ogólne

1. [DZIESIĄTA] X muza na emigracji / Roman Włodek // Prz. Pol. – 2001, z. 1, s. 45-74
Polacy w światowej kinematografii
2. EDYNBURSKI festiwal filmowy : (historia, udział Polski, terażniejszość) / Bolesław Taborski // P A L Prz. Artyst. - Lit. – 2000, nr 11, s. 2-8
3. FILM i kultura współczesna / pod red. Janusza Plisieckiego. – Lublin : Wydaw. Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, 1996. – 139 s.
4. FILM i socjologia : polskie powojenne badania i refleksje / Kazimierz St. Michalewicz. – Warszawa : „Neriton”, 2003. – 160 s.
5. FILMOWE polonica / oprac. Maciej Mroźkowski, Stanisław Mitkowski. – Kraków : Dyskusyjne Kluby Filmowe „Studentów” i „Kinematograf”, 1985. – 118 s. : fot., portr.
6. MIĘDZY Bałtykiem a Bałkanami : o współpracy polskich filmowców z kinematografiami krajów Europy Środkowej po drugiej wojnie światowej / Artur Patek // Pr. Komis. Środk.-Europ. – T. 6. – (1999), s. 155-172
7. POLSKIE Oscary / Bartosz Michalak. – Warszawa : Prószyński i S-ka, 2000. – 260 s., tabl. : il.
8. POLACY w kinie światowym / Krzysztof Kucharski. – Toruń : Ośrodek Kultury Filmowej „Elipsa”, Wydział Kultury i Sztuki Urzędu Miejskiego, 1988. – 52 s.
9. PROBLEMY kultury filmowej : materiały z konferencji naukowej [Bydgoszcz, kwiecień 1978] / pod red. Janusza Rulki; Wyższa Szkoła Pedagogiczna w Bydgoszczy. – Bydgoszcz : Wydaw. Uczelniane WSP, 1980. – 120 s.
10. [TRZYDZIEŚCI] 30 lat działalności dyskusyjnych klubów filmowych / Mirosław Wałas. – Kraków : Dyskusyjne Kluby Filmowe „Kinematograf” i „Studentenci”, 1986. – 30 s., tabl. : fot., portr.

11. Z ARCHIWUM Głównego Urzędu Kontroli Prasy, Publikacji i Widowisk
Cz. 6 / Marta Fik // *Kwart. Film.* – 1995, nr 11, s. 128-134
Cenzura filmowa
12. ŻALE na stronie / Tadeusz Sobolewski // *Reżyser.* – 1996, [nr] 2,
s. 1-2
Kinematografia polska

II. Słowniki, encyklopedie

1. BOHATEROWIE filmu polskiego / [wybór i oprac. hasel Jerzy Marchewka]. – Toruń : Teresa i Jerzy Marchewka, 2004. – 63 s.
2. ENCYKLOPEDIA kina / pod red. Tadeusza Lubelskiego; wstęp Andrzej Wajda. – Kraków : „Biały Kruk”, 2003. – 1071 s. : il., fot. kolor.
3. FILM polski od A do Z / Stanisław Janicki; słowniczek biofilmograficzny „Realizatorzy i aktorzy” oprac. Irena Nowak-Zaorska. – Wyd. 3 rozsz. – Warszawa : Wydawnictwa Artystyczne i Filmowe, 1977. – 294 s., il. : portr., tab.
4. LEKSYKON polskich filmów fabularnych / [oprac. zespół pod kier. Jana Słodowskiego; aut. tekstów Agnieszka Czechowska [i in.]. – Wyd. 3 uzup. i popr. – Warszawa : „Wiedza i Życie”, 2001. – 1072 s. : il.
5. POLSKIE filmy fabularne : 1902-1988 / Stanisław Janicki. – Warszawa : Wydawnictwa Artystyczne i Filmowe, 1990. – 433 s.
Bibliografia, s. 433-434
6. PLEOGRAF : słownik biograficzny filmu polskiego 1896-1939 / Jerzy Maśnicki, Kamil Stepan. – Kraków : Staromiejska Oficyna Wydawnicza, 1996. – 412 s. : portr.

III. Historia filmu polskiego

A. Zagadnienia ogólne

1. FILM, kinematografia / pod red. Edwarda Zajička. – Warszawa : Instytut Kultury. Komitet Kinematografii, 1994. – 530 s. : faks., fot., portr., rys. – (Encyklopedia Kultury Polskiej XX Wieku. Studia i Materiały)
2. JUBILEUSZ bez fajerwerków : 100 lat kina w Polsce / Anna Pietrzak // *Prz. Powsz.* – 1996, nr 3, s. 356-358
Wystawa w Warszawie
3. HISTORIA filmu / Jerzy Płażewski. – Wyd. 4 uzup. – Wrocław : Zakład Narodowy imienia Ossolińskich, 1995. – 528 s. : fot., portr.
Wyd. popr. pt.: Historia filmu dla każdego

4. HISTORIA filmu : 1895-2000 / Jerzy Płażewski. – Wyd. 5 poszerz. – Warszawa : „Książka i Wiedza”, 2001. – 784 s. : il.
5. HISTORIA filmu polskiego / oprac. Jacek Szymański. – Wrocław : MDK, 1985. – 67 s. – (Materiały Informacyjno-Filmograficzne / Kino Edukacji Filmowej przy Dyskusyjnym Klubie Filmowym Młodzieżowego Domu Kultury; cz. 1)
6. HISTORIA filmu polskiego / red. nauk. Jerzy Toeplitz; Polska Akademia Nauk. Instytut Sztuki. Zakład Historii i Teorii Filmu. – [Wyd. 2]. – Warszawa : Wydawnictwa Artystyczne i Filmowe, 1989
 - T. 1 : 1895-1929 / Władysław Banaszekiewicz, Wiktor Witczak, 1989. – 330 s., [64] s. tabl. : il., faks., fot., portr., err.
 - T. 2 : 1930-1939 / [aut.] Barbara Armatys, Leszek Armatys, Wiesław Stradomski, 1988. – 404 s., [76] s. tabl. : faks., fot., portr.
 - T. 3 : 1939-1956 / Jadwiga Bocheńska [i in.], 1974. – 533 s., [80] s. tabl. : il. err.
 - T. 4 : 1957-1961 / [aut.] Alicja Iskierko [i in.], 1980. – 517 s., [40] k. tabl. : il.
 - T. 5 : 1962-1967 / [aut.] Bogumił Drozdowski [i in.], 1985. – 394 s., [56] s. fot. : rys., wykr.
 - T. 6 : 1968-1972 / red. nauk. Rafał Marszałek ; [aut.] Marcin Czerwiński [i in.], 1994. – 623 s., tabl. : fot., portr., err.
7. KINO polskie / Marek Haltof; przeł. Mirosław Przyłipiak. – Gdańsk : „Słowo/Obraz Terytoria”, 2004. – 402 s. : fot. – (Terytoria Kina)
8. KINO ma 100 lat : dekada po dekadzie / pod red. Jana Reka i Elżbiety Ostrowskiej. – Łódź : Wydaw. Uniwersytetu Łódzkiego, 1988. – 355 s. : il.
Materiały z konferencji naukowej, Łódź 25-27 października 1996 roku
9. KRONIKA kinematografii polskiej 1895-1997 / Małgorzata Hendrykowska. – Poznań : „Ars Nova”, 1999. – 522 s. : il. – Bibliografia
10. OBRAZY na wolności : studia z historii sztuk medialnych w Polsce / Ryszard W. Kluszczyński. – Warszawa : Instytut Kultury, 1998. – 165 s. : il., fot.
11. POLACY w kinie światowym / Krzysztof Kucharski. – Toruń : Ośrodek Kultury Filmowej „Elipsa” : Wydział Kultury i Sztuki Urzędu Miejskiego, 1988. – 52 s.
12. POLSKIE filmy fabularne : 1902-1988 / Stanisław Janicki. – Warszawa : Wydawnictwa Artystyczne i Filmowe, 1990. – 433 s.
13. POZA ekranem : kinematografia polska 1918-1991 / Edward Zajiček. – Warszawa : FilMOTEKA Narodowa : Wydawnictwa Artystyczne i Filmowe, 1992. – 293 s. : faks., fot., portr.

14. RAZEM? Osobno? / Tadeusz Lubelski; rozm. przepr. Łukasz Maciejewski // Dekada Lit. – 2004, nr 2, s. 74-77
Sytuacja polskiej kinematografii
15. [STO] 100 filmów polskich / Jan F. Lewandowski. – Katowice : „Videograf II”, 1997. – 207 s. : fot., portr.
16. SZTUKA filmowa w Polsce : w stulecie kina : praca zbiorowa / pod red. Eweliny Nurczyńskiej-Fidelskiej i Zbigniewa Batki; [zespół aut. Alina Madej i in.]. – Łódź : Centralny Gabinet Edukacji Filmowej Dzieci i Młodzieży, 1996. – 150 s.
Materiały z VI Ogólnopolskiej Sesji Filmoznawczo-Metodycznej zorg. w listopadzie 1996 r. w Borkach.

B. Do 1939 roku

a. Pozycje zwarte

1. AWANGARDA wobec kina : film w kręgu polskiej awangardy artystycznej dwudziestolecia międzywojennego / Marcin Giżycki. – Warszawa : „Małe”, 1996. – 142 s. : il., faks., fot.
2. DZIEN dobry panie Edison / napisał Jacek Cybusz. – Łódź : MK, 1994. – 46 s., tabl. : il. – (Zeszyty Muzeum Kinematografii; nr 3) (Prawdziwe dzieje kinematografii polskiej. T. 1, 1891-1900; cz. 1). – Bibliogr.
3. FILM w Poznaniu 1896-1945 / Małgorzata Hendrykowska, Marek Hendrykowski. – Poznań : Wydaw. Poznańskie, 1990. – 291 s. : faks., fot., portr.
4. MITOLOGIE i konwencje : o polskim kinie fabularnym dwudziestolecia międzywojennego / Alina Madej. – Kraków : Towarzystwo Autorów i Wydawców Prac Naukowych „Universitas”, 1994. – 170 s.
5. MNISZKÓWNA... i co dalej w polskim kinie? : wybór tekstów z czasopiśm filmowych dwudziestolecia międzywojennego / oprac. Barbara Gierszewska. – Kielce : Wydaw. Akademii Świętokrzyskiej, 2001. – 299 s. : il.
6. OD NIEWOLNICZY zmysłów do czarnych diamentów : szkice o polskich filmach z lat 1914-1939 / Leszek Armatys, Wiesław Stradomski. – Warszawa : Centralny Ośrodek Metodyki Upowszechniania Kultury, 1988. – 296 s., 32 s. tabl. : fot., portr.
Filmogr. s. 256-273
7. POLSKA kultura filmowa do 1939 roku / wstęp i red. Jolanta Lemann-Zajichek. – Łódź : Państw. Wyższa Szkoła Filmowa, Telewizyjna i Teatralna, 2003. – 269 s.

8. WALKA o film artystyczny w międzywojennej Polsce / Marcin Giżycki. – Warszawa : Państw. Wydaw. Naukowe, 1989. – 262 s., tabl. : faks., fot., portr.

b. Artykuły

1. HISTORIA przybliżona / Adam Wyżyński // *Kino*. – 1998, nr 10, s. 45-46
Odnalezienie kopii dwóch polskich filmów z epoki kina niemiego
2. JEST źle, ale musi być lepiej / Alina Madej. – Streszcz. w jęz. ang. // *Kwart. Film.* – 1997, nr 18, s. 190-206
Film polski w okresie międzywojennym
3. PAŃSTWOWA Rzeczpospolita Filmowa (1935-1955) / Alina Madej // *Kino*. – 1996, nr 11, s. 2-3
4. POLAK walczy z dzikusami : kicz egzotyczny w polskim kinie międzywojennym / Małgorzata Hendrykowska // *Kino*. – 1996, nr 9, s. 22-23, 31
5. RUCH filmowy we Lwowie w latach trzydziestych / Barbara Gierszewska // *Kwart. Film.* – 2003, nr 44, s. 228-248
6. ŻYCIE filmowe Wilna w okresie międzywojennym : lata 1919-1939 : szkic historyczny ? Anna Mikonis // *Kwart. Film.* – 2003, nr 44, s. 211-227

C. Lata 1945-1989

a. Pozycje zwarte

1. DZIESIĄTA muza w stroju ludowym : o wizerunkach kultury chłopskiej w kinie PRL / Grzegorz Pelczyński. – Poznań : Wydaw. Naukowe UAM, 2002. – 252 s., [12] s. tabl. : il. – (Etnologia i Antropologia Kulturowa / Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu; nr 20)
2. FILM i kultura współczesna / pod red. Janusza Plisieckiego. – Lublin : Wydaw. Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, 1996. – 139 s.
3. FILM i sztuki tradycyjne / Janusz Plisiecki. – Lublin : Wydaw. Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, 1994. – 153 s.
4. FILM i telewizja w Polsce / Jacek Fuksiewicz. – [Wyd. 3]. – Warszawa : „Interpress”, 1981. – 279 s., [48] s. tabl. : il., portr.
Filmografia s. 225-279
5. FILM polski : twórcy i mity / [red. nauk. Kazimierz Sobotka; współpr. red. Jerzy Dyszkiewicz, Zbigniew Batko]. – Łódź : Łódzki Dom Kultury, 1987. – 204 s. : fot. – (Style, Twórcy, Tendencje)
6. FILMY z czterdziestolecia / Jan Słodowski, Jacek Tabęcki. – Warszawa : Wydawnictwa Artystyczne i Filmowe, 1985. – 122 s. : fot.

7. GRA w inteligencję / Anna Tatarkiewicz. – Białystok : „Łuk”, 1994. – 220 s. : il.
8. HISTORIA filmu polskiego / oprac. Jacek Szymański. – Wrocław : MDK, 1985. – 67 s. – (Materiały Informacyjno-Filmograficzne / Kino Edukacji Filmowej przy Dyskusyjnym Klubie Filmowym Młodzieżowego Domu Kultury; cz. 1)
9. KINO Młodych : sesja filmoznawcza, 26-29 X 1983. – Łódź : Łódzki Dom Kultury, [1983]. – 31 s.
10. KINO i magia / Krzysztof Gierat. – Kraków : Krakowskie Wydaw. Akademickie, 1987. – 98 s. – (Biblioteka „Powiększenia”; 3)
11. KINO moralnego niepokoju : wokół wybranych problemów poetyki i etyki / Dobrochna Dabert. – Poznań : Wydaw. Naukowe UAM, 2003. – 383 s. – (Seria Filmoznawcza / Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu; nr 3)

Bibliografia

12. KINO polskie w dziesięciu sekwencjach / pod red. Eweliny Nurczyńskiej-Fidelskiej. – Łódź : Wydaw. Uniwersytetu Łódzkiego, 1996. – 123 s., 10 k. fot.
13. KINO, władza, publiczność : kinematografia polska w latach 1944-1949 / Alina Madej. – Bielsko-Biała : „Prasa Beskidzka”, 2002. – 212 s.
Bibliografia
14. KRAINA niedojrzałości / Waldemar Choleadowski. – Warszawa : „Czytelnik”, 1983. – 152 s.
15. ŁÓDŹ w czterdziestoleciu kinematografii polskiej / [mater. przygot. Elżbieta Drecka [i in.]; red. Bożena Jędrzejczak]; Muzeum Kinematografii. – Łódź : MK, [1985]. – 12 s.
Wydaw. towarzyszące wystawie : 40 lat kinematografii w Polsce Ludowej, Łódź, Muzeum Kinematografii. Oddział Muzeum Historii Miasta Łodzi, 1985
16. MŁODE kino polskie lat siedemdziesiątych / Andrzej Dondziłło. – Warszawa : Młodzieżowa Agencja Wydawnicza, 1985. – 191 s., [23] s. fot.
Filmografia s. 110-177
17. MOJA filмотeka : kino polskie / Aleksander Jackiewicz. – Warszawa : Wydawnictwa Artystyczne i Filmowe, 1983. – 547 s., tabl. : fot., portr.
18. O POLSKICH filmach / Konrad Eberhardt; wybór i wstęp Ryszard Konieczek. – Warszawa : Wydawnictwa Artystyczne i Filmowe, 1982. – 485 s.
Recenzje i szkice z czasopism Ekran, Film i Kino 1958-1976
19. OD „SZKOŁY Polskiej” do chwili obecnej : 1957, 1970, 1980 / oprac. Grzegorz Brzeziński. – [Wyd. 2 uzup.]. – Wrocław : Dyskusyjny Klub Filmowy „Politechnika”, [1988]. – 64 s.

20. PO SEANSIE / Krzysztof Mętrak. – Warszawa : „Czytelnik”, 1988. – 211 s.
21. POLSKA klasyka literacka według Andrzeja Wajdy / Ewelina Nurczyńska-Fidelska. – Katowice : „Śląsk”, 1998. – 314 s. : fot.
Filmografia s. 308-[315]
22. POLSKA produkcja filmowa / Edward Zajiček. – Katowice : UŚ, 1983. – 159 s., tabl. : rys., wykr. – (Prace Naukowe Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach; nr 603)
23. REJS czyli Szczególnie nie chodzę na filmy polskie / Maciej Łuczak. – Warszawa : Prószyński i S-ka, 2002. – 140 s. : il.
24. SPOTKANIA z filmem polskim – tradycja i współczesność. – Warszawa : Zjednoczenie Rozpowszechniania Filmów, 1979. – 58 s. : il., portr.
25. STRATEGIE autorskie w polskim filmie fabularnym lat 1945-1961 / Tadeusz Lubelski. – Wyd. 2 popr. – Kraków : „Rabid” : Krakowskie Centrum Kinowe „Ars”, 2000. – 202 s.
26. SYNDROM konformizmu? : kino polskie lat sześćdziesiątych / red. nauk. Tadeusz Miczka; współred. nauk. Alina Madej. – Katowice : Wydaw. UŚ, 1994. – 229 s. – (Prace Naukowe Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach)
Bibliografia s. 161-165
27. SZKICE o filmie polskim / [red. nauk. Bronisława Stolarska; współpr. red. Zbigniew Bałko, Jerzy Dyszkiewicz]. – Łódź : Łódzki Dom Kultury, 1985. – 220 s. : fot. – Style, Twórcy, Tendencje)
28. ŚWIADECTWA metryk : polskie kino młodych w latach osiemdziesiątych / Piotr Wasilewski; [wstęp i red. Tadeusz Skoczek; posł. Krzysztof Mętrak]. – Kraków : „Oficyna Obecnych”, 1990. – 239 s. : fot., rys. – (Biblioteka „Powiększenia”)
29. TWÓRCZOŚĆ filmowa w Polsce Ludowej / Zygmunt Machwitz; [Dom Filmu i Plastyki]. – Łódź : Łódzki Dom Kultury, 1983. – 68 s.
Bibliografia s. [69]
30. W KRĘGU filmu polskiego XXXV [trzydziestopięć]-lecia : [materiały sesji naukowej 26-28 kwietnia 1979] / pod red. Jana Trzynadłowskiego; Uniwersytet Wrocławski im. Bolesława Bieruta. [Instytut Filologii Polskiej. Zakład Teorii Literatury. Pracownia Filmoznawcza]. – Wrocław : Wydaw. UW, 1981. – 287 s. – (Studia Filmoznawcze; 3)
31. WIDZIANE po latach : analizy i interpretacje filmu polskiego / pod red. Małgorzaty Hendrykowskiej; Poznańskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk. Wydział Filozoficzno-Filologiczny. – Poznań : Wydaw. PTPN, 2000. – 236 s. : il. kolor. – (Prace Komisji Filmoznawczej / Poznańskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk; t. 1)
Bibliografia przy rozd.

32. WODZIREJE i amatorzy / Maria Kornatowska. – Warszawa : Wydawnictwa Artystyczne i Filmowe, 1990. – 286 s. : fot.
33. ZA DUŻY blask : o kinie współczesnym / Tadeusz Sobolewski. – Kraków : „Znak”, 2004. – 275 s. : fot.
34. ZAGUBIENI w drodze : film fabularny jako obraz doświadczenia wewnętrznego / Seweryn Kuśmierczyk. – Warszawa : „Skorpion”, 1999. – 185 s. : il. – (Ludzie Kina : analizy)
Bibliografia, filmografia
35. ZAPOMNIANI bohaterowie : o bohaterach filmowych polskiego socrealizmu / Piotr Zwierzchowski. – Warszawa : „Trio”, 2000. – 180 s., tabl. : il. – (W Krainie PRL)
Bibliografia, filmografia

b. Artykuły

1. BYŁO sobie kino [fragm.] / Waldemar Krzystek // *K i n o* . – 1995, nr 12, s. 6-8
Esej o polskim filmie powojennym
2. DWA pokolenia / Jan F. Lewandowski // *Ś l ą s k* . – 1997, nr 5, s. 57
Debiuty filmowe absolwentów Wydziału Radia i Telewizji Uniwersytetu Śląskiego
3. GDY wszyscy wielcy już przestali grać... / Maria Kornatowska // *K i n o* . – 1998, nr 9, s. 30-32
Likwidacja Łódzkiej Wytwórni Filmów Fabularnych
4. GDZIE są kobiety? / Katarzyna Taras // *P A L* Prz. Artyst.-Lit. – 1997, nr 7/8, s. 124-126
Pozycja aktorek w polskim kinie
5. GRA w gonionego / Radosław Tomasik // *K i n o* . – 2004, nr 5, s. 12-14
II Festiwal Polskiego Kina Niezależnego w II Programie TVP
6. KILER i inni / Andrzej Kołodyński // *K i n o* . – 1997, nr 12, s. 33-35
Polskie filmy sensacyjne
7. KINO polo, czyli kilka aspektów polskiego kina popularnego / Marcin Głowacki // *A r c a n a* . – 1998, nr 2, s. 117-125
8. KRÓTKA historia ciała [fragm. książki] / Rafał Marszałek // *K i n o* . – 2000, nr 11, s. 8-12
Erotyzm w polskim filmie
9. MARZENIE : jakie jest kino polskie? : jakie powinno być? / Jan Olszewski // *K i n o* . – 2003, nr 9, s. 8-12, 68
10. MIŁOŚĆ ci wszystko wybaczy : polskie kino lat osiemdziesiątych / Piotr Wasilewski // *Z d a n i e* . – 1996, [nr] 4/5, s. 95-98

11. MUZYKA w filmach polskiej awangardy / Joanna Małecka // *Ruch Muzycz.* – 2004, nr 8, s. 16-17
12. NIEUSTĘPLIWI twórcy scenariuszy / Ryszard Koniczek // *Literatura.* – 1996, nr 3, s. 45
Kinematografia polska
13. O POLSKIEJ komedii filmowej [fragm.] / Iwona Sowińska-Rammel // *Kino.* – 1997, nr 12, s. 50-55
14. O POTRZEBIE desowietyzacji / Krzysztof Kłopotowski // *Kino.* – 2003, nr 11, s. 8-9
15. OBRAZ Matki Polki w kinie polskim – mit czy stereotyp? / Elżbieta Ostrowska // *Kwart. Film.* – 1997, nr 17, s. 131-140
16. MIGAWKI z dziejów łódzkiego „Semafora” / Wacław Fedak, Teresa Puchowska-Sturlis // *Guliwer.* – 1999, nr 5, s. 10-12
Fragm. książki „Semafor 1947-1997”
17. PODZWONNE dla wytwórni / Daniel Szczechura // *Kino.* – 2000, nr 6, s. 14-15
Upadek łódzkiego studia filmowego SE-MA-FOR
18. POLSKA egzotyka / Joshua Siegel; rozm. przepr. Maria Kornatowska // *Kino.* – 1999, nr 3, s. 12-13
Przegląd studenckich filmów łódzkiej Szkoły Filmowej w nowojorskim Museum of Modern Art
19. POLSKA szkoła filmowa jako formacja artystyczna : szkice historyczne / Marek Hendrykowski // *Kwart. Film.* – 1997, nr 17, s. 119-130
20. POLSKIE kino – moje olśnienia i marzenia / Ewa Mazierska // *Kino.* – 2003, nr 11, s. 10-12
21. PUŁAPKA fałszywej wolności / Mateusz Werner // *Kino.* – 1996, nr 10, s. 8-9
22. „REKOPIS znaleziony...” czyli kilka uwag na temat archiwistyki polskich filmów fabularnych / Adam Wyżyński // *Kino.* – 1997, nr 4, s. 3
23. WSZYSTKO (prawie), co państwo powinniście wiedzieć o filmie polskim, ale nie macie kogo zapytać / Józef Gębski // *Kino.* – 1999, nr 4, s. 18-19

D. Współczesność i perspektywy polskiego kina – po 1989 roku

1. A MNIE się marzy nowa „Nowa fala” / Katarzyna Taras // *PAL Prz. Artyst.-Lit.* – 2002, nr 3/4, s. 34-39
Polskie młode kino
2. BRUKSELA : sygnał w stronę Wiejskiej / Jacek Bromski; oprac. (kij) // *Kino.* – 1999, nr 3, s. 3

Kinematografia polska

3. CZAS na zmianę warty / Jerzy Kapuściński; rozm. przepr. Iwona Cegiełkówna // *Kino*. – 2002, nr 11, s. 22
Promocja debiutów filmowych
4. CZEŚĆ, Amelka / Bożena Janicka // *Kino*. – 2002, nr 5, s. 8-9
Młode kino w Polsce
5. CZY WYSTARCZY chcieć / Andrzej Jurga; rozm. przepr. Iwona Cegiełkówna // *Kino*. – 2003, nr 2, s. 10-12
Warunki debiutu młodych reżyserów
6. CZYM żyje polskie kino? / Mateusz Werner // *Zesz. Telew.* – 2003, nr 2, s. 11-17
7. DOKĄD idiemy / Krzysztof Zanussi // *Kino*. – 2004, nr 5, s. 7-8
8. FILMY : kalkulacja czy serce / Piotr Skrzypczak // *PAL Prz. Artyst. - Lit.* – 1998, nr 11, s. 61-64
Sytuacja polskiej kinematografii
9. FORMA zorganizowanej rozpacz, czyli o kulisach polskich planów filmowych / Bartosz Michalak // *Kino*. – 1997, nr 11, s. 20-21
10. JAK odzyskać publiczność? / Dariusz Gajewski // *Newsweek Polska*. – 2003, nr 51-52, s. 168
11. JUŻ są! / Bożena Janicka // *Kino*. – 2002, nr 11, s. 11
Młodzi twórcy
12. KINO polskie – sztuka spisana na straty / Wiesław Saniewski // *Odra*. – 1998, nr 7/8, s. 68-71
13. KINO sfrustrowane / Tadeusz Lubelski, Mateusz Werner, Anita Piotrowska, Bartosz Żurawiecki, Wojciech Kuczok // *Kino*. – 2001, nr 12, s. 4-9
Młode kino polskie
14. KOCHAM ten kraj : o pewnym „młodym” polskim pokoleniu / Kinga Gałuszka. – Streszcz. w jęz. ang. // *Kwart. Film.* – 2003, nr 43, s. 203-212
„Pokolenie 2000” – cykl debiutanckich filmów fabularnych sfinansowanych przez Telewizję Polską
15. KOMU cyfra sprzyja? / Katarzyna Taras. – Streszcz. w jęz. ang. // *Kwart. Film.* – 2003, nr 43, s. 196-202
Debiutanckie filmy młodych polskich reżyserów
16. KOMU, czemu służy kino / Andrzej Werner // *Kino*. – 1999, nr 7/8, s. 14-16
17. KOBIEȚA jako McGuffin : szkic o kinie polskim lat 90. / Mariola Jankun-Dopartowa // *Kino*. – 1998, nr 9, s. 26-29
18. MŁODE kino: głoś ma producent / Iwona Cegiełkówna // *Kino*. – 2002, nr 4, s. 8-11

19. MŁODZI filmowcy: portret niespójny / Iwona Cegiełkówna // *Kino*. – 2002, nr 2, s. 4-8
20. MÓWIĆ po swojemu / Maria Kornatowska // *Kino*. – 2002, nr 6, s. 11-13
Młodzi reżyserzy – absolwenci łódzkiej szkoły filmowej
21. NIEZAPOMNIANE : 1991-2001 – polskie kino naszych czasów / Tomasz Jopkiewicz, Bożena Janicka, Anita Piotrowska, Adam Garbicz, Andrzej Kołodyński, Kamil Rudziński, Tadeusz Szczepański, Grażyna Stachówna, Tadeusz Lubelski, Konrad J. Zarębski, Maria Kornatowska // *Kino*. – 2002, nr 7/8, s. 8-12, 36-38, 43-45; nr 9, s. 28-39
22. NIEZALEŻNI w kinach / Wiesław Paluch; rozm. przepr. Iwona Cegiełkówna // *Kino*. – 2004, nr 5, s. 9-11
23. NISZA dla jakości / Tadeusz Lubelski // *Znak*. – 2003, nr 11, s. 5-9
Kondycja polskiej kinematografii
24. NA RUBIEŻACH ponowoczesności : szkice o filmie współczesnym / pod red. Konrada Klejso i Grzegorza Skonieczko; red. nauk. Ewelina Nurczyńska-Fidelska. – Kraków : „Rabid”, 2000. – 216 s.
25. NOWE reguły gry [wyw.] / Tadeusz Ścibór-Ryński // *Kino*. – 2000, nr 1, s. 4-5
Przyszłość polskiej kinematografii
26. O POTRZEBIE lustra w polskim kinie współczesnym / Wojciech Kowalski // *Reżyser*. – 1996, [nr] 12, s. 7-8
27. OPUSZCZAMY tę wyspę... : o szansach polskiej kinematografii / Waldemar Dąbrowski; rozm. przepr. Bożena Janicka, Andrzej Kołodyński // *Kino*. – 2002, nr 11, s. 8-10
28. PARĘ słów o tym, co powinno zostać powiedziane przy zupełnie innej okazji [polem.] / Konrad Szolajski / Mariola Jankun-Dopartowa // *Kino*. – 1998, nr 12, s. 50-52
29. PO ZBURZENIU muru / Tadeusz Lubelski. – Streszcz. w jęz. ang. // *kwart. Film*. – 1998, nr 21/22, s. 24-36
Polskie filmy po 1989 r.
30. PODWÓJNE nieporozumienie / Marta Cuber // *Zesz. Telew.* – 2003, nr 2, s. 4-10
Najnowsza literatura i film
31. POLSKI Park Jurajski : uzupełnienie do dyskusji o polskim kinie / Konrad Szolajski // *Kino*. – 1996, nr 10, s. 10-11
32. POROZMAWIAĆ poważnie / Krzysztof Zanussi; rozm. przepr. Magda Sendecka // *Reżyser*. – 1996, [nr] 12, s. 1
O Kongresie Kinematografii Polskiej

33. POSZUKAJMY pomysłu na kino / Waldemar Dziki; rozm. przepr. Konrad J. Zarębski // *Kino*. – 2002, nr 12, s. 42-43
34. POSZUKUJĄC ludzkiej twarzy : czy polskie kino młodych o młodych dla młodych skazane jest na prowincjonalność? / Andrzej Szpulak // *Kino*. – 2000, nr 1, s. 35-37, 58-60
35. PRZEPIS na arcydzieło filmowe / Andrzej Z. Lachtojfel // *PAL Prz. Artyst.-Lit.* – 2002, nr 3/4, s. 91-92
36. TYLKO chichot / Zdzisław Pietrasik // *Polityka*. – 2003, nr 24, s. 56-58
37. WIĘCEJ pazerności / Kazimierz Kutz; rozm. przepr. Grażyna Drabik // *Europa*. – 1998, nr 5, s. 72-77
Współczesna kinematografia polska
38. Z PERSPEKTYWY szczura w klatce / Mariusz Grzegorzek; rozm. przepr. Maria Kornatowska // *Kino*. – 1998, nr 10, s. 5-6
Stan polskiego kina
39. ZANIM wstąpimy do Unii [skrót] / Waldemar Dąbrowski, Jacek Bromski // *Kino*. – 2003, nr 1, s. 8-12

E. Ustawa o kinematografii

1. BEZ haraczu // *Gaz. Wybor.* – 2005, nr 93, s. 21
Ustawa o kinematografii
2. „CHIMERA” prowokuje / Barbara Hollender // *Rzeczpospolita*. – 2003, nr 165, s. A9
3. DYLEMATY kinomana / Witold M. Orłowski // *Gaz. Wybor.* – 2005, nr 116, s. 31
4. EGOIZM kastowy Kazimierza Kutza / Jerzy Straszewski // *Przekrój*. – 2005, nr 13, s. 83
5. EUROPA chroni branżę filmową / Juliusz Machulski // *Gaz. Wybor.* – 2005, nr 55, s. 34
6. FILMOWCY do Tuska / Jacek Bromski, Maciej Strzembosz // *Gaz. Wybor.* – 2005, nr 96, s. 19
7. FINANSUJMY kino, ale dlaczego poza budżetem? / Rafał Zasuń // *Gaz. Wybor.* – 2005, nr 57, s. 25
8. INSTYTUT nie będzie urzędem [wyw.] / Rafał Skąpski // *Kino*. – 2003, nr 2, s. 8-9
Propozycje zmian w strukturze kinematografii polskiej
9. JAK płacić na kino? / Vadim Makarenko // *Gaz. Wybor.* – 2005, nr 40, s. 24

10. KRAJOBRAZ przed bitwą / Maciej Nowicki // Film. – 2004, nr 2, s. 76-77
11. KRAJOBRAZ przed bitwą / Jacek Szczerba // Gaz. Wybor. – 2005, nr 39, s. 17
12. KTO da kasę na nasze kino / Vadim Makarenko // Gaz. Wybor. – 2005, nr 104, s. 37
13. KTO ma płacić za polskie filmy? / Kazimierz Kutz, Rafał A. Ziemkiewicz // Newsweek Polska. – 2005, nr 8, s. 101
14. LIST otwarty [w sprawie ustawy o kinematografii] // Kino. – 2005, nr 5, s. 7
15. MÓWILIŚMY prawdę / Dariusz Jabłoński; rozm. Magda Sendek // Reżyser. – 1997, [nr] 2, s. 5-6
O społecznym projekcie ustawy o kinematografii oraz warsztatach dla scenarzystów
16. NADCHODZI lobbing kulturalny / Konrad Godlewski // Gaz. Wybor. – 2005, nr 104, s. 18
17. POLSKIE kino ocalone? / Tadeusz Sobolewski // Gaz. Wybor. – 2005, nr 115, s. 14
18. POPRAWKI do ustawy o kinematografii // Gaz. Wybor. – 2005, nr 127, s. 32
19. SPORY wokół ustawy : korespondencje / Wiktor Budzyński // Kino. – 1988, nr 1, s. 18
20. TRZEBA było powiedzieć // Gaz. Wybor. – 2005, nr 116, s. 30
21. USTAWA w garści / Tadeusz Sobolewski // Gaz. Wybor. – 2005, nr 39, s. 17
22. WOJNA polityków z filmowcami / Tadeusz Sobolewski // Gaz. Wybor. – 2005, nr 97, s. 16
23. ZMIANY w prawie filmowym / Michał J. Zabłocki // Reżyser. – 2000, [nr] 3, s. 7-8
24. ZRZUTKA na kino / Zdzisław Pietrasik // Polityka. – 2005, nr 7, s. 19

BIBLIOGRAFIE OSOBOWE

Saul Bellow
(1915-2005)

Saul Bellow – ur. 10.06.1915 r. – zm. 5.04.2005 r. – pisarz amerykański. Urodził się w Kanadzie (Lachine, k. Montrealu) w rodzinie żydowskiej, która emigrowała z Rosji. W 1924 roku wraz z rodzicami przeprowadził się do Chicago. W dzieciństwie otrzymał staranne wykształcenie talmudyczne, czytał również Szekspira i powieści XIX-wiecznych pisarzy. W szkole średniej w Chicago wspólnie z kolegami założył kółko literackie. W 1933 roku rozpoczął studia na uniwersytecie w Chicago, które ukończył na Uniwersytecie Północno-Zachodnim (1937). Pracował jako urzędnik komisji federalnej, wykładowca w instytucie pedagogicznym oraz redaktor w Encyklopedii Britannica. Podczas II wojny światowej służył w piechocie morskiej. Zadebiutował powieścią psychologiczną „Stan zawieszenia” (1944). Później łączył pisarstwo z pracą na wielu uniwersytetach: Minnesota, Princeton oraz w Nowym Jorku, Chicago i Bostonie. Wiele podróżował po świecie z wykładami o literaturze amerykańskiej, gościł także w Polsce.

Bohaterami jego utworów są osoby wyobcowane, zmagające się z własną nadwrażliwością i biernością, z obojętnością otoczenia i uprzedzeniami rasowymi. W powieściach umiał łączyć zmysł obserwacji z groteską, elementy lotrzykowskie z dialogami filozoficznymi. Był wybitnym przedstawicielem tzw. „nurtu żydowskiego” w literaturze amerykańskiej. W uznaniu zasług otrzymał liczne nagrody, m.in. Nagrodę Nobla w dziedzinie literatury 1976; tytuł Książki Roku w USA (trzykrotnie); Nagrodę Pulitzera; Międzynarodową Francuską Nagrodę Literacką.

Na jego dorobek składają się m.in. „Stan zawieszenia” (1944); „Przygody Augiego Marcha” (1953); „Korzystaj z dnia” (1956); „Henderson, król deszczu” (1959); „Herzog” (1964); „Wspomnienia Mosby’ego” (1968); „Planeta pana Sammlera” (1970); „Dar Humboldta” (1975).

1. IRONISTA z Chicago / Marta Sawicka // *Wprost*. – 2005, nr 15, s. 120-121
2. KOLEKCJONER literackich nagród : zmarł Saul Bellow / Grzegorz Sowula // *Rzeczpospolita*. – 2005, nr 81, s. 11
3. KRONIKARZ wyobcowania / ROM // *Gaz. Wybor.* – 2005, nr 81, s. 18
4. LEKSYKON literackich laureatów nagrody Nobla / Grzegorz Górny. – Kraków : „Zebra”, 1993. – S. 189-190

5. LEKSYKON prozaików / Janusz Termer. – Warszawa : „Iskry”, 2001. – S. 51-54
6. MISTRZ dygresji : Saul Bellow (1915-2005) / Aleksander Kaczorowski // *Polityka*. – 2005, nr 15, s. 116
7. MISTRZ z Chicago / Mel Gussow, Charles McGrath // *Forum*. – 2005, nr 16, s. 46-47
8. PEŁNIA człowieczeństwa wedle Saula Bellowa / Lech Budrecki // *Nowe Książki*. – 2001, nr 11, s. 36

Jan Henryk Dąbrowski
250 rocznica urodzin

Jan Henryk Dąbrowski – ur. 2 lub 29.08.1755 r. – zm. 6.06.1818 r. – generał, twórca Legionów Polskich we Włoszech, dowódca w powstaniach zbrojnych na terenie Wielkopolski. Urodził się w Pierzchowcu (koło Bochni) w rodzinie oficera wojsk saskich. W 1766 roku wraz z ojcem zamieszkał koło Drezna. Kształcił się w niemieckich szkołach. W 1771 roku wstąpił jako ochotnik do wojska saskiego. Został podporucznikiem (1773), uczestniczył w kampanii bawarskiej, rozwinął zainteresowanie historią sztuki wojennej. Powrócił do kraju (1792) i rozpoczął służbę w armii polskiej. Nie wziął udziału w wojnie z Rosją. Przystąpił do konfederacji targowickiej, zajmował się szkoleniem I Wielkopolskiej Brygady Kawalerii Narodowej, uczestniczył w pracach komisji wojskowej redukującej polskie siły zbrojne. Zaocznie osądzony za zdradę został uniewinniony dzięki zabiegom Józefa Wybickiego. Do insurekcji kościuszkowskiej (1794) przyłączył się dopiero po wyzwoleniu Warszawy, stanął na czele wojsk skierowanych do Wielkopolski. Dotarł do Gniezna, zdobył Bydgoszcz (2 października), zagroził Toruniowi. W 1796 roku opuścił kraj i udał się do Paryża. Za aprobatą Napoleona Bonapartego zorganizował (1797) Legiony Polskie we Włoszech. Na czele I Legii walczył w bitwie nad rzeką Trebbia (1799) z połączonymi siłami Austrii i Rosji. Sojusz antyfrancuski (Austria, Prusy, Rosja) powstały w 1805 roku spowodował zacieśnienie współpracy Napoleona z Polakami. Po wkroczeniu wojsk francuskich do Berlina (1806) Dąbrowski (wspólnie z Józefem Wybickim) wydał odezwę (3.11.1806) wzywającą Polaków do powstania. Przybył do Poznania (6.11.1806) i zajął się organizacją wojska. W walkach z Prusakami zdobył Tczew (1807), oblegał Gdańsk, uczestniczył w zwycięskiej bitwie pod Frydlandem (Prusy Wschodnie). Rozgoryczony pominięciem przez Napoleona przy obsadzie stanowisk wycofał się z życia publicz-

nego. Po napaści Austrii (1809) powrócił do wojska, uczestniczył w ofensywie na Galicję. Brał udział w kampanii rosyjskiej jako dowódca XVII dywizji. Walczył pod Lipskiem (1813), objął naczelne dowództwo wojsk polskich. Uczestniczył w kampanii francuskiej (1813/1814). Po upadku Napoleona, za namową cara Aleksandra I, powrócił do kraju. Wszedł w skład Komitetu Wojskowego kierowanego przez wielkiego księcia Konstanlega, nawoływał do wstępowania do armii narodowej. W Królestwie Polskim zajmował stanowisko senatora-wojewody. Ostatnie lata życia spędził z rodziną w Winnej Górze, gdzie zmarł. Napisał wspomnienia „Jenerała Henryka Dąbrowskiego pamiętnik wojenny legionów polskich we Włoszech poparty notami wyjaśniającymi” (1864).

a. Pozycje zwarte

1. GENERAŁ Jan Henryk Dąbrowski : 1755-1818 / Jan Pachonński. – [Wyd. 2 popr. i uzup.]. – Warszawa : Wydaw. Min. Obrony Narodowej, 1987. – 634 s. : faks., fot., mapy, pl., portr.
2. GENERAŁ Jan Henryk Dąbrowski 1755-1818 / red. nac. Czesław Łuczak. – Poznań : Wydaw. Uniwersytetu im. A. Mickiewicza, 1970. – 101 s.
3. GENERAŁ Jan Henryk Dąbrowski (1755-1818) : materiały z Międzyuczelnianej Sesji Naukowej UAM i WAP odbytej w Poznaniu 28 III 1969 / Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu; red. Witold Kutte. – Poznań : UAM, 1970. – 101 s. – (Prace Wydziału Filozoficzno-Historycznego. Seria Historia nr 40)
4. GENERAŁOWA : opowieść o Barbarze z Chłapowskich Dąbrowskiej / Gabriel Zych. – Warszawa : Ludowa Spółdz. Wydaw., 1988. – 245 s.
5. JAN Henryk Dąbrowski 1755-1818 / Marek Rezler. – Poznań : Krajowa Agencja Wydawnicza, 1982. – 40 s. : il., 3 mapy
6. JAN Henryk Dąbrowski / Karol Koźmiński. – Warszawa : Wydaw. Min. Obrony Narod., 1960. – 360 s.
7. JESZCZE Polska nie umarła... : w dwusetną rocznicę powstania hymnu narodowego / Jan Baier [i in.]. – Poznań : Ars Nova, 1997. – 114 s. : fot.
8. „MARSZ Dąbrowski” : publikacja wydana z okazji 200-lecia „Mazurka Dąbrowskiego” i odsłonięcia pierwszego w Rzeczypospolitej Polskiej pomnika gen. Jana Henryka Dąbrowskiego / Średzki Komitet Obchodów 200-lecia „Mazurka Dąbrowskiego”. – Środa Wlkp. : Agencja Reklamowa „Promocja”, 1997. – 68 s. : fot.
9. POTOMKOWIE generała / Marek Ruszczyk. – Warszawa : Wydaw. Min. Obrony Narodowej, 1986. – 315 s.

10. PRZEJDZIEM Wartę : wielkopolskimi śladami Józefa Wybickiego i Jana Henryka Dąbrowskiego / Jerzy Sobczak. – Poznań : Wydaw. WBP, 1996. – 118 s. : il., mapy. – Wielkopolska Biblioteka Krajoznawcza; nr 12)
11. „PRZEJDZIEM Wisłę, przejdziem Wartę...” : miejsca i zabytki w Polsce związane z Józefem Wybickim i gen. Janem Henrykiem Dąbrowskim / Czesław Skonka; Stowarzyszenie Miłośników Tradycji „Mazurka Dąbrowskiego”. – Gdańsk : SMT „Mazurka Dąbrowskiego”, 1996. – 138 s.
12. ROCZNIK Mazurka Dąbrowskiego / red. nac. Cezary Leżański. – Warszawa : Stow. Miłośników Tradycji, 1995/96. – 196 s. : il.
13. [STO] 100 postaci, które tworzyły historię Polski / Andrzej Szwarz, Marek Urbański, Paweł Wieczorkiewicz. – Warszawa : Świat Książki. Grupa Wydaw. Bertelsmann Media, 2002. – 480 s. : portr.
14. W PRZYMIERZU z ojczyzną : generał Jan Henryk Dąbrowski 1755-1818 / Jan Jarecki. – Katowice : „Res-Type”, 1996. – 112 s. : il.
15. WIELKOPOLSKIM traktem / Piotr Maluśkiewicz / Poznań : Wydaw. WBP, 1997. – 238 s. : il. – (Biblioteka „Kroniki Wielkopolski”)
16. WINNA Góra / Maria Strzałko, Jerzy Sobczak. – Poznań : Wydaw. WBP, 1997. – 86 s. : il. – (Biblioteka „Kroniki Wielkopolski”)

b. Artykuły

1. ACH, co to był za ślub... / Marek Rezler // *Welcome to Poznań*. – 2000, nr 2, s. 14
2. DZIECI bohatera / Marek Rezler // *Głos Wielkop.* – 1999, nr 68, s. 19
3. HENRYK Dąbrowski / Stanisław Jędraś // *Pan. Leszcz.* – 2000, nr 18, s. 12
4. POZNAŃSKIE wątki legendy generała Jana Henryka Dąbrowskiego / Magdalena Warkoczewska // *Kron. M. Pozn.* – 1997, nr 3, s. 32-48
5. PRZEJDZIEM Wartę / Marek Rezler // *Kron. Wielkop.* – 1997, nr 4, s. 150-152
6. [TRZECIEGO] 3 listopada 1806 roku w Berlinie na spotkaniu z generałem Janem Henrykiem Dąbrowskim i Józefem Wybickim Napoleon Bonaparte oświadczył, że gotów jest ruszyć ze swoimi wojskami na wschód / Adam Pleskaczyński // *Głos Wielkop.* – 2003, nr 261 dod. *Głos Poznaniaka*, s. XII

III. MATERIAŁY METODYCZNE

Mirosława Gradzik
Rostarzewo

SCENARIUSZ OBCHODÓW TYGODNIA MICKIEWICZOWSKIEGO Popularyzacja postaci i dzieł wieszczki narodowej – Adama Mickiewicza

Uwagi metodyczne: 26. listopada 2005 roku obchodzić będziemy 150. rocznicę śmierci Adama Mickiewicza. Już w tym numerze Poradnika zamieszczamy Scenariusz Obchodów Tygodnia Mickiewiczowskiego poświęcony Wielkiemu Poeście, abyście Państwo mogli dostosować go do bibliotecznych możliwości, a może będzie on tylko inspiracją do własnych projektów. Całość została opracowana w celu wykorzystania w placówkach szkolnych, głównie w tych, którym Adam Mickiewicz patronuje. Sama finalna impreza może jednak być zaprezentowana również w bibliotekach publicznych. Jak przy każdej rocznicy zalecamy przygotowanie wystawy książek, mogą to być najstarsze lub najnowsze wydania wraz z rycinami, które się znajdują w bibliotece.

Cele:

- szukanie informacji o życiu i twórczości patrona
 - ćwiczenia w korzystaniu z różnych źródeł wiedzy
 - popularyzacja postaci na różnych płaszczyznach
 - nabywanie umiejętności wyszukiwania cytatów
 - integracja uczniów szkoły podstawowej i gimnazjum
- I. Apel szkolny inaugurujący Tydzień Mickiewiczowski (dwa tygodnie przed obchodami uroczystości)
- Ogłoszenie konkursów:
- 1. konkurs plastyczny**
- gr. I uczniowie 4-6 szk. podst.*
Wykonanie pracy przedstawiającej scenkę z utworu A. Mickiewicza, technika dowolna, format A4
- gr. II uczniowie klas 1-3 gimn.*
Wykonanie pracy przedstawiającej postać A. Mickiewicza – technika i forma pracy dowolna.
Prace należy składać w bibliotekę szkolnej

2. konkurs multimedialny

Przygotowanie prezentacji multimedialnej pt. Sylwetka A. Mickiewicza. Prace w dwóch kategoriach wiekowych 4-6 szk. podst., 1-3 gimn., czas trwania 3-5 min.

3. konkurs recytatorski

Interpretacja jednego utworu A. Mickiewicza.

4. konkurs „Wiedza o życiu i twórczości A. Mickiewicza”

Forma testu.

- II. Wystąpienie z prośbą do sponsorów o pomoc w zakupie nagród rzeczowych dla laureatów konkursów.
- III. Opracowanie zaproszeń na uroczystość Dnia Patrona (wzór zaproszenia – załącznik)
- IV. Wystawa „Moja okładka do wybranej książki A. Mickiewicza” (uczniowie kl. I gimn.)
- V. Gazetki ściennie „Złote myśli z utworów poety” (przykłady – załącznik) – cytaty, które warto zapamiętać (uczniowie kl. II gimn.)
- VI. Przeprowadzenie konkursów.

Komisje w składzie: dwóch nauczycieli przedmiotu, bibliotekarz i dwóch uczniów – przedstawiciele grup wiekowych – oceniają prace uczniów i typują laureatów (dot. Konkursu plastycznego i multimedialnego).

Konkurs wiedzy przeprowadzony w formie testu, zwyciężają uczniowie z największą ilością zdobytych punktów.

Konkurs recytatorski – uczniowie recytują utwory przed komisją. Laureaci wytypowani w dwóch grupach wiekowych.

DZIEŃ PATRONA

- 1. Rozpoczęcie uroczystości o godzinie 11.00.
 - 2. Przywitanie uczniów, nauczycieli oraz zaproszonych gości.
 - 3. Ogłoszenie wyników i zwycięzców poszczególnych konkursów, nagrodzenie laureatów:
 - konkurs multimedialny,
 - konkurs plastyczny,
 - konkurs recytatorski,
 - konkurs „Wiedza i życie Adama Mickiewicza”.
- Pokaz zwycięskich prac multimedialnych.

4. Podziękowanie sponsorom za udzieloną pomoc finansową.
5. Uroczysta Akademia przygotowana przez uczniów Szkoły Podstawowej i Gimnazjum.

Scenariusz akademii

Dlaczego wybraliśmy A. Mickiewicza patronem naszej szkoły?

Słowo mówione	Fonosfera – efekty specjalne, tło muzyczne
<p>Narrator: Szanowni Państwo, Koleżanki i Koledzy. W ubiegłym roku nasza szkoła otrzymała imię Adama Mickiewicza. Dlaczego wybraliśmy właśnie takiego Patrona? O tym przekona Was dzisiejsza uroczystość.</p>	<p>Trzy uderzenia werbla</p>
<p>Uczeń II: Właśnie w grudniu, 24 dnia 1798 r., przyszedł na świat drugi z synów państwa Mickiewiczów i nadano mu imię Adam. Adam to pierwszy biblijny człowiek, protoplasta rodu ludzkiego, ale nie żaden święty.</p>	<p>W tle słychać fragment <i>Dies Irae</i> K. Pendereckiego</p>
<p>Uczeń I: Czy wiecie, że kto urodził się 24 grudnia, jest spod znaku koziorożca? Cechuje go dotrzymywanie danych obietnic, lecz może nie osiągnąć wszystkiego, co zamierzał. Życie jego jest pełne wysiłków gorliwych, lecz kapryśnych i zmiennych. Dziecko urodzone tego dnia jest wrażliwe i łatwo podlega wpływom otoczenia. Należy je strzec przed towarzystwem ludzi szorstkich i prostackich.</p>	<p>Fragment piosenki Kory Jackowskiej: <i>A planety szaleją, szaleją</i></p>
<p>Uczeń II: Jak uchronić dziecię przed prostactwem i szorstkością, skoro w tak dziwny, ale ciekawy sposób przyszło na świat. Posłuchajcie legendy.</p>	<p>(cichnie piosenka)</p>
<p>Scenka I: „Narodziny poety” Barbara (matka poety): – Mężu, jesteśmy przed karczmą w Zaosiu, chyba nie pojedziemy dalej, zatrzymaj konie. Ojciec: – Dlaczego, żono?</p>	<p>Odgłosy zamieci śnieżnej, wiejącego silnego wiatru, dźwięki pędzących sań</p>

Barbara:

– Wejdźmy do środka, dziecię rodzę.

Ojciec:

– Basiu, nie ma miejsca, karczma jest tak nędzna, że nawet stołu godziwego brak. Ale wejdziemy, co zrobić?

Barbara:

– Nie ma na czym przewinąć dziecka, mężu poradź coś!

Ojciec:

– Mam książkę w torbie podróżnej, zaczekaj, kochanie, na niej dziecię przewiniemy.

Barbara:

– Ależ, to poezje Ignacego Krasickiego!

Ojciec:

– Barbaro, może nasz synek też będzie poetą?

Uczeń I:

Te legendę rodzinną opowiadali Franciszek i Aleksander, bracia Adama Mickiewicza. Ile prawdy jest w tej legendzie, a ile braterskich marzeń, by urodziny brata – poety – upoetycznić, nie wiemy. I nie jest ważne nawet to, gdzie się urodził Adam, bo jak mówił litewski poeta w wierszu *Pamięci Adama Mickiewicza*:

Poeci rodzą się w karczmie,

Żeby ich potem

Opłakiwały świątynie.

Uczeń II:

Wiecie, że mały Adaś był ofiarowany Matce Częstochowskiej i Ostrobramskiej pod opiekę? Wypadł mamie z okna – potem lekko utykał na jedną nogę, co dodawało mu uroku.

Uczeń I:

Ale mimo tego piękny był z Adama chłopiec, usta miał rumiane, zęby białe jak perły, włosy bujne, czarne, zgrabne faworyty. Tak widzieli poetę jego przyjaciele, a miał ich wielu, bo był człowiekiem prawym i zasłużył na dobre imię.

W tle muzyka Fryderyka Chopina

(minuta głośniejsz od utworzonego fragmentu utworu)

Uczeń II:

Adam jak każdy chłopiec był niezłym gagatkiem. Robił kolegom kawały, lubił żartować. Posłuchajcie:

Scenka II: „Poetycki koncept Adasia”

Adam Pilecki:

– Chłopcy, uwaga! Historia starożytna się zbliża!

Profesor:

– Steckiewicz, do tablicy!

Steckiewicz (cicho do kolegi z ławki):

– Adasiu, ratuj, nic na dzisiaj nie umiem.

Profesor (groźnie):

– Steckiewicz do odpowiedzi!

Mickiewicz (cicho podpowiada):

– Niedaleko Damaszku...

Steckiewicz (głośno z rozmachem):

– Niedaleko Damaszku...

Mickiewicz:

– Siedział diabeł na daszku...

Steckiewicz (nieco ciszej):

– Siedział diabeł na daszku...

Mickiewicz:

– W kapeluszu czerwonym...

Steckiewicz (z lekkim wahaniem w głosie):

– W kapeluszu czerwonym...

Mickiewicz:

– Kwiatuśkami upstrzonym.

Steckiewicz (powtarza pierwsze słowo i milknie):

– Kwiatuśkami...

Uczeń I:

Oj, oj, coś często postać diabła zaprzętała umysł poety. Pamiętacie Mefistofelesa?

(Recytacja fragmentów *Pani Twardowskiej*,
od: *Diablik to był w wódce*, do końca)

Uczeń II:

Czmychnąwszy dziurką od klucza,
Dotąd jak czmycha, tak czmycha.

Słysząc dzwonek
szkolny
Słysząc głośne za-
mykanie drzwi

Szmer i szum w kla-
sie, ciche śmiechy.

Ogólny, głośny
śmiech

Wiele mądrych powiedzeń Adama zagościło w polskiej kulturze.

Uczeń I:

Niestety, życie Adama, to nie tylko żarty i swawole. Nasz poeta, jak wielu z nas, przeżył nieszczęśliwą miłość.

Uczeń II:

„Spotkanie z Marylą Wereszczakówną”

Uczeń I:

Jeszcze jedno musimy zapamiętać, a mianowicie to, że Adam Mickiewicz był wieszczem. Przepowiedział Polsce zmartwychwstanie, a tułaczom, pielgrzymom i wygnańcom powrót do wolnej Ojczyzny. Spełniło się to dopiero 11 listopada 1918 roku.

Zapamiętajmy, że nie wolno się poddawać i uważać sprawy za beznadziejną, zawsze znajdzie się wyjście z trudnej sytuacji. Należy mieć wiarę i nadzieję, i trochę sprytu (*nieco ciszej*).

SPOTKANIE Z MARYLĄ WERESZCZAKÓWNĄ

(narrator, M. Wereszczakówna, uczeń I, uczeń II)

N: Zafascynowanie A. Mickiewicza Marylą Wereszczakówną zauważamy po raz pierwszy w Tuhanowiczach. Posłuchajmy co na ten temat mówi sama zainteresowana.

MW: Na początku nie zdawałam sobie z tego sprawy, można powiedzieć, że byłam zbyt młoda, zbyt nieobyta. A gdy spotkaliśmy się później byłam już zaręczona z Puttkamerem.

N: Tak, tak, ta miłość była z góry skazana na niepowodzenie.

MW: Zachwycała mnie jego osoba, ale nie sposób było nie zauważyć talentu. Miałam wtedy dwadzieścia parę lat, byłam trochę nieśmiała, zachwycona literaturą... I oto nagle zjawił się ktoś, kto recytował mi piękne wiersze, z kim mogłam porozmawiać o balladach i poematach, w końcu ktoś, kto ubóstwiał mnie jak niebiankę, pisał dla mnie i o mnie! Otwierając „Dziady” widziałam tam nas dwoje.

Cóż, łatwo powiedzieć: zapomnij. A przecież „tego rozkazu moja i twoja pamięć nie posłucha”. (Chwila zadumy. Maryla otwiera książkę z dziełami Mickiewicza)

Wiersz „Do M...” (uczeń I)

MW: Tak słuchałam jego wiersze. Milion razy dziękowałam mu za boską poezję. Śliczna! Czytałam ją, podziwiając jego geniusz i talenta. To piękne ale smutne wspomnienia. Wyrzekłam się największej radości w życiu jaką miałam, bowiem raz na zawsze się z nim rozłączyłam.

Wiersz „*Niepewność*” (uczeń II – własna interpretacja linii melodycznej)

N: *Nie byłem pośród ludzi, którzy ciebie znali.
Patrzyli w twoje oczy, dłoń twoją ściskali –
Ale jestem wśród wszystkich, którym twoje słowo
Jest wciąż nową miłością i wielkością nową.
Wejść w dom poezji twojej może każdy człowiek,
Bo o człowieku w dziele swym pamiętaś.
Nasze książki są wszystkie pielgrzymstwa księgami.
Wszyscy z tobą jesteśmy i ty jesteś z nami.
I mówisz najprawdziwsze i piszesz najmniejsze,
I uczysz życia, które od wierszy trudniejsze.*

FRAGMENTY „PANA TADEUSZA” NA WESOŁO

(sześciu uczniów wspólnie interpretuje fragmenty utworu)

Uczeń 1 Drogie dziatki, chcę wam streścić,
 Co Mickiewicz Adam zmieścił
 Pisząc swoją epopeję
 „Pan Tadeusz”. Są to dzieje

 Paliwody podczaszyca,
 Co się Jacek zwał Soplica
 I Stolnika córkę Ewę
 Kochał mocno tak, że nie wiem.

 Stolnik z rodu był Horeszków
 Związku z tym więc dużo przeszkód
 Widział stąd też zamiast Ewką
 Raczył czarną go polewką.

Uczeń 2 Jak wyznać to zdarzenie?
„Z pierwszą lepszą się ożenił!”
Stwierdził Jacek i wykonał.
Ale wkrótce zmarła żona,

Lecz nim się przestała ruszać
Urodziła Tadeusza.
Wszakże Ewki cierń tak ranił,
Że bez przerwy był na bani.

Aż raz kiedy tłum Moskali
Na Stolnika dwór się zwałił,
Jacek co tam był przypadkiem
I wiktorii jego świadkiem

Stał się, ogarnięty szalem
Zabił jednym go wystrzałem.
Przeminęło lat dwadzieścia,
Tadzik dorósł, a cioteczka

Telimena go uwodzi,
Ale Tadzik, jak to młodzi,
Woli wdzięki młodszej Zosi,
Która o co bardzo prosi

(Via Robak) J. Sopllica,
Tadka to oblubienica
Ma być aby tym do zgody
Doprowadzić oba rody.

Spójrzmy jaki to postacie
Prócz niej mamy w poemacie.

Uczeń 3 Jest więc sędzia brat Soplicy,
Są też inni uczestnicy:

Kusy, sokół czyli charty,
(O to, który więcej warty
Spór ma Rejent z Asesorem).
Wojski jest co rządzi dworem.

(Do Hreczechy, jego córki,
Sędzia stawał był w konkury
I uzyskał jej wzajemność,
Lecz przedwcześnie poszła w ciemność).

Hrabia krewniak jest Horeszków,
Podkomorzy rolę też tu
Ma drażliwą (to zadanie,
By rozstrzygnąć spór o zamek,

W którym choć jest po Horeszkach,
Sędzia lubi sobie mieszkać).
Dalej woźny jest Protazy
I Rębajło jest Gerwazy.

Który w domu u Stolnika
Na etacie był klucznika.
Jest karczmarza też osoba –
To żyd Jankiel. Jest ksiądz Robak.

Uczeń 4 Są umizgi są zaloty.
Mrówki są i papiloty,
Na niedźwiedzia polowanie
Jest, a także grzybobranie,

Ale sceną jest kluczową
Scena w której Soplicowo
Szlachta, Hrabia i Gerwazy
Najeżdżają, dalsze fazy

To zwycięska bijatyka
I ogólna pijatyka.
W związku z tym kapitan Ryków
Cios zadaje biesiadnikom

Bez trudności. Szczęściem mnich nasz
Wraz z odsieczą robi miszmasz,
Po łbach wali złych Moskali,
Co to już tryumfowali,

I ratuje Gerwazego
Kosztę strzału śmiertelnego,
Który przyjął na swe ciało.
Jakby tego było mało

Uczeń 5 Nim na dobre padł już plackiem
Wyznał że to on jest Jackiem.
Lecz choć spełnił mord nieładny,
Później żywot wiódł przykładny –

Był w legionach Somosierra
Nie zapomni go, a teraz
Działał jako emisariusz,
Finał taki ma ten diariusz,

Że mu Księżę Józef zlecił,
By na Litwie rokosz wzniecił.
Zdarzeń kres – XII księga
– Tadzik Zośce w niej przysięga,

Jankiel Gra zaś na cymbałach.

POLONEZ w wykonaniu uczniów gimnazjum przy muzyce Kilara.

Zaproszenie do obejrzenia wystawy prac plastycznych.

ZAPROSZENIE

1. *Rozpoczęcie uroczystości o godz. 11.00*
2. *Przywitanie zaproszonych gości, nauczycieli, bibliotekarzy i uczniów*
3. *Ogłoszenie wyników i zwycięzców poszczególnych konkursów:*
 - *konkurs multimedialny*
 - *konkurs plastyczny*
 - *konkurs recytatorski*
 - *konkurs „Wiedza i życie A. Mickiewicza”*
4. *Podziękowanie sponsorom za udzieloną pomoc finansową*
5. *Uroczysta akademia przygotowana przez uczniów szkoły*
6. *Poczęstunek*

*Uczniowie i Grono Pedagogiczne
Szkoły/Zespołu Szkół*
w

mają zaszczyt zaprosić

Pana/Panią

*na uroczystość z okazji Dnia Patrona,
która odbędzie się w naszej szkole/bibliotece
dnia*

IV. MATERIAŁY REGIONALNE

A. PRZEGLĄD NOWOŚCI REGIONALNYCH

BACHOR Wojciech

Kalisz 1990-2005 : 15 lat odrodzonego samorządu terytorialnego : wybrane dokumenty źródłowe dokonywanej transformacji ustrojowej. – Kalisz: Edytor, 2005. – 266 s.

Publikacja na temat przemian ustrojowych we wszystkich dziedzinach życia mieszkańców pokazanych poprzez decyzje Rady i Zarządu Miasta.

BANACH Witold

Historia Ostrowa Wielkopolskiego na każdy dzień. – Ostrów Wielkopolski: WIT Studio Wydaw.-Reklamowe, 2004. – 91 s.

Przeгляд wydarzeń z historii miasta ułożony według dat dziennych.

BANACH Witold

Ostrów pod znakiem pegaza : literacki przyczynek do dziejów miasta. – Poznań; Ostrów Wielkopolski: Wydaw. Poznańskie, 2005. – 313 s. : fot., portr. – (Biblioteka Ostrowska; t. 25)

Sylwetki pisarzy, literatów i pamiętnikarzy na tle historii kultury i życia literackiego Ostrowa Wlkp. od końca XVIII wieku do czasów współczesnych.

BERLEMANN Wilhelm

Z Poznania na zachód : przeżyć na tyłach wroga / tłum. Małgorzata Krzysztoń, Marcin Krzysztoń; red. Anna Marysiuk. – Poznań: Wydaw. Pomost, 2005. – (Festung Posen 1945; 5)

Wspomnienia żołnierza niemieckiego, uczestnika walk o Poznań w 1945 roku. Druga część książki obejmuje relację o losach grupy żołnierzy od opuszczenia twierdzy Poznań do powrotu do Niemiec.

BIBLIOGRAFIA regionalna powiatu ostrowskiego 2003 / oprac. Ewa Ce-gła, Bożena Sobczak; red. Magdalena Słocińska; Biblioteka Publiczna im. Stefana Rowińskiego w Ostrowie Wielkopolskim. – Ostrów Wlkp: BP, 2005. – 123 s.

Bibliografia zawiera 2015 pozycji w tym opisy książek wraz z recenzjami i artykułów z 23 tytułów czasopism za rok 2003.

BORKIEWICZ Ryszard, SZYMAŃSKI Andrzej, WAWROWSKA Izabella

85-lecie Gimnazjum i Liceum Ogólnokształcącego im. Stanisława Staszica w Pleszewie : VII Zjazd Absolwentów i Wychowanków, Pleszew, 17-18 wrze-

śnia 2004 r. – Pleszew: Stowarzyszenie Przyjaciół Liceum Ogólnokształcącego im. Stanisława Staszica w Pleszewie, 2004. – 71 s. : fot., portr.

Zawiera m.in. wspomnienia absolwentów szkoły.

CHOCZ : informator dla inwestorów / tekst Eugeniusz Markiewicz. – [Kalisz]: Urząd Gminy w Choczu, [2004]. – 19 s. : fot.

Tekst także w jęz. niemieckim

CHOCZ : informator turystyczny / tekst Eugeniusz Markiewicz. – [Kalisz]: Urząd Gminy w Choczu, [2004]. – 19 s. : fot.

Tekst także w jęz. niemieckim

CHOCZ : przyroda gminy / tekst Eugeniusz Markiewicz. – [Kalisz]: Urząd Gminy w Choczu, [2004]. – [16] s. : tabl.

Tekst także w jęz. niemieckim

CHOCZ : zabytki gminy / tekst Eugeniusz Markiewicz. – [Kalisz]: Urząd Gminy w Choczu, [2004]. – 23 s. : fot.

Tekst także w jęz. niemieckim

CIVITAS Posnaniensis : studia z dziejów średniowiecznego Poznania / pod red. Zofii Kurnatowskiej i Tomasza Jurka. – Poznań: Wydaw. PTPN, 2005. – 465 s. : fot., il., pl., wykr. – (Prace Komisji Historycznej / Poznańskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk. Wydział Historii i Nauk Społecznych; t. 62)

Publikacja wydana z okazji 750-lecia lokacji Poznania zawiera prace poświęcone historii miasta od czasów wczesnopiastowskich po schyłek wieków średnich.

CZARNECKA Elżbieta

Trzej spod znaku Eskulapa / red. Barbara Głowinkowska; oprac. graf. Izabela B. Topczewska. – Leszno: Leszczyńskie Towarzystwo Kulturalne, 2004. – 45 s. : fot., il., portr.

Wspomnienia dot. rodziny lekarzy leszczyńskich: Ludwika Apolinarskiego (1919-1979), Henryka Czarneckiego (1922-1990) i Wacława Jarosa (1897-1989).

CZARNECKI Władysław

Wspomnienia architekta. T. 1, 1895-1930 / oprac. Hanna Grzeszczuk-Brendel. – Poznań: Wydaw. Miejskie, 2005. – 181 s. : fot., portr.

Część pierwsza wspomnień poznańskiego architekta i urbanisty (1895-1983) obejmuje okres lwowski, pierwszą wojnę światową oraz okres poznański, zwłaszcza lata 1927-1930.

DERYNG Władysław

Z drugiej strony ołtarza / oprac. i red. Zuzanna Przeworska, Jan Arski. – Piła: Media Zet. Wydaw., 2005. – 336 s. : fot., il., portr.

Wspomnienia proboszcza parafii w Starej Łubiance i Jastrowiu. Publikacja zawiera liczne fotografie i reprodukcje dokumentów.

DZIURBAN Barbara, ŚLIWA Danuta

Ścieżka dydaktyczno-rowerowa „Walory przyrodnicze okolic Kiszkowa” / fot. Barbara Dziurban, Bartosz Krąkowski, Andrzej Batycki; Wielkopolski Urząd Wojewódzki. Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Wielkopolskiego. – Poznań: Bogucki Wydaw. Naukowe, 2005. – 32 s. : fot., rys., mapa

Publikacja zawiera opis krajoznawczo-turystyczny okolic Kiszkowa ze szczególnym uwzględnieniem środowiska naturalnego oraz flory i fauny na terenie rezerwatów.

EKSLIBRISY Władysława Kościelniaka : 1960-2004 : rejestr / oprac. Andrzej Znamirowski; red. Jadwiga Miluška. – Opatówek: Gminna Biblioteka Publiczna, 2005. – 39 s. : fot.

Spis 221 ekslibrisów wykonanych przez kaliskiego artystę plastyka uporządkowany w czterech działach tematycznych.

GMINA Gizalki dawniej i dziś : wpływ kontaktów polsko-niemieckich na rozwój gminy / zespół red. Arleta Kaźmierska [i in.]. – Tomice: Stowarzyszenie Centrum Wspomagania Aktywności Lokalnej „Mentor” w Tomicach, Szkoła Podstawowa im. Obrońców Tobruku w Tomicach, 2004. – 89 s., [3] s. tabl. : fot., il.

Tekst także w jęz. niemieckim

M.in. historia poszczególnych miejscowości, legendy, folklor, zabytki oraz sylwetki osób.

GRZELAK Leszek

Kronika parafii św. Jakuba w Dłużynie do 1945 roku : oraz dawnej parafii w Charbielinie / fot. Roman Basak [i in.]. – Poznań: Wydaw. „Rys”, 2004. – 255 s., [12] s. tabl. : fot., il.

Historia parafii Najświętszej Maryi Panny Wniebowziętej i św. Jakuba w Charbielinie i powstałej na jej bazie w XVII wieku parafii pw. św. Jauba w Dłużynie.

INFORMATOR : adresy instytucji kultury województwa wielkopolskiego / Wojewódzka Biblioteka Publiczna i Centrum Animacji Kultury w Poznaniu. – [Wyd. 2 popr. i uzup.]. – Poznań: WBPiCAK, 2005. – 201 s. : mapa

Uzupełnione wydanie praktycznego informatora zawiera dane według stanu na koniec marca 2005 roku.

IZABELLA i Jan Działyńscy mecenasami kultury : praca zbiorowa / pod red. Barbary Wysockiej; Biblioteka Kórnicka PAN, Muzeum Narodowe w Poznaniu – Oddział w Gołuchowie, Ośrodek Kultury Leśnej w Gołuchowie. – Gołuchów; Kórnik, 2004. – 141 s. : fot., il., pl., portr.

Zbiór szkiców poświęconych działalności kulturalnej i kolekcjonerskiej Izabelli i Jana Działyńskich w Kórniku i Gołuchowie w XIX wieku.

JĘDRASIAK Bogdan

Tu jest nasz dom. – Pleszew: Dom Pomocy Społecznej w Pleszewie, 2004. – 171 s., [13] s. tabl. : il.

Publikacja wydana z okazji 150-lecia Domu Pomocy Społecznej w Pleszewie.

KARALUS Maciej

Grupa bojowa „Warta”. – Poznań: Wydaw. „Pomost”, 2004. – 48 s. : fot., mapy. – (Festung Posen 1945; 4)

Walki oddziałów niemieckich o Poznań w 1945 roku. Zawiera m.in. zapisy z dziennika dowódcy odcinka „Warta”, majora Hahna.

KĘSZYCKI Daniel

Z dni powstania wielkopolskiego : wspomnienia 1919-1920 / posłowie Barbara Wysocka. – Poznań: Wydaw. Miejskie, 2005. – 121 s. : fot. – (Biblioteka Kroniki Miasta Poznania)

Wspomnienia ziemianina z Błociszewa, uczestnika Powstania Wielkopolskiego i pracownika Naczelnej Rady Ludowej w Poznaniu.

KŁODAWA : [informator] / Urząd Miasta i Gminy w Kłodawie. – Kłodawa: „Promak”, 2005. – 31 s. : fot.

Tekst także w jęz. angielskim

Publikacja zawiera m.in. biogramy osób – patronów ulic w Kłodawie.

KOLEGIATA kaliska na przestrzeni wieków 1303-2003 : materiały z konferencji naukowej odbytej w Sanktuarium Świętego Józefa w Kaliszu z okazji jubileuszu 700-lecia Parafii Kolegiackiej w Kaliszu, 6 listopada 2003 / pod red. Ge-

rarda Kucharskiego i ks. Jacka Ploty. – Kalisz: Sanktuarium Świętego Józefa, 2004. – 320 s.

Zbiór referatów na temat historii i zabytków kolegiaty w Kaliszu.

LANGE Kurt F.

Dwa kroki do masowego grobu / tłum. Janusz Rau, Małgorzata Markuć; il. Mariusz Łechtański. – Poznań: Wydaw. „Pomost”, 2004. – 88 s. : fot., il., pl. – (Festung Posen 1945; 3)

Wspomnienia niemieckiego żołnierza z okresu bitwy o Poznań w 1945 roku.

MIASTO i gmina Wronki : [informator] / red. Edmund Wolski; tłum. Małgorzata Linettej-Świątek, Agnieszka Stępkowska. – Piła: Wydaw. „Media”, 2005. – 27 s. : fot.

Tekst także w jęz. angielskim i francuskim

MIASTO Poznań w świetle wyników NSP 2002 / Urząd Statystyczny w Poznaniu; oprac. pod kier. Kazimierza Kruszki. – Poznań: US, 2005. – 248 s. : tab.

Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań, Powszechny Spis Rolny 2002. Informacja statystyczna dot. ludności i zasobów mieszkaniowych Poznania na tle województwa wielkopolskiego.

„MÓJ świat pełen poezji” / Wojewódzka Biblioteka Publiczna i Centrum Animacji Kultury w Poznaniu. – Poznań: WBPiCAK, 2005. – 123 s.

Tomik zawiera wiersze autorów, którzy wystąpili podczas zorganizowanego przez Wojewódzką Bibliotekę Publiczną i Centrum Animacji Kultury w Poznaniu oraz Nowotomyski Ośrodek Kultury spotkania z twórczością osób niepełnosprawnych (i nie tylko) „Mój świat pełen poezji”, Nowy Tomyśl, 17 czerwca 2005 roku. Ponadto biogramy autorów wierszy, głównie osób z Dziennego Ośrodka Adaptacyjnego nr 1 w Poznaniu.

NABYTKI regionalne Biblioteki Głównej MBP w Kaliszu za lata 1997-2003 / oprac. Małgorzata Kowalewska; Miejska Biblioteka Publiczna im. Adama Asnyka w Kaliszu. – Kalisz, 2004. – 67 s.

Katalog publikacji regionalnych zawiera 276 tytułów dokumentów uporządkowanych w 14 działach rzeczowych.

NAPIERAŁA Aleksandra

Konarzewo : proboszcz i parafianie 1902-1939. – Pobiedziska, 2004. – 83 s. : fot., portr.

Sylwetka i działalność duszpasterska ks. Jana Laskowskiego w Konarzewie na tle historii miejscowości od 1902 do 1939 roku.

OKRĘGOWA Wystawa Filatelistyczna „Gostyń 2004” : „Małe ojczyzny” : katalog / red. Robert Czub, Andrzej Dudek; fot. Mirosław Smełka [i in.]. – Gostyń: Komitet Organizacyjny Okręgowej Wystawy Filatelistycznej „Gostyń 2004”, Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy Gostyń, Muzeum w Gostyniu, Polski Związek Filatelistów Koło Gostyń, 2004. – 55 s. : fot., il.

Poza prezentacją wystawców i eksponatów katalog zawiera trzynaście opracowań na temat problemów historycznych i gospodarczych Gostynia i ziemi gostyńskiej.

OSIECZNA (Storchnest) : dawne widoki : [album] / oprac. Maciej Michalski. – Osieczna: Urząd Miasta i Gminy; Poznań: Biblioteka Kórnicka PAN, 2005. – 95 s. : fot.

Album zawiera wybór fotografii, dawnych pocztówek i map dot. historii Osiecznej w ostatnich dwustu latach.

POWIAT obornicki : to silny i dobrze zorganizowany obszar gospodarczy o znakomitych walorach zamieszkania, wypoczynku i rekreacji / fot. Bogdan Andrzej Jeran [i in.]. – Oborniki: Starostwo Powiatowe w Obornikach. Wydział Promocji i Rozwoju, [b.r.]. – 20 s. : fot.

RĘDZIOCH Jan

Lech w europejskich pucharach / fot. Adam Ciereszko [i in.]; il. Edward Ałaszewski, Andrzej Cieślukowski; red. Magdalena Surma. – Poznań: Wydaw. Miejskie, 2005. – 269 s., [8] s. tabl. : fot., il., portr.

Udział drużyny w rozgrywkach pucharowych w latach 1978-2005. Zawiera m.in. sylwetki zawodników.

STULECIE otwarcia Muzeum im. Cesarza Fryderyka Wilhelma w Poznaniu : [wystawa], Muzeum Narodowe w Poznaniu 5 października – 7 listopada 2004 : [katalog] / pod red. Wojciecha Suchockiego i Tadeusza Żuchowskiego; tłum. Lothar Quinkenstein; oprac. graf. Ewa Wąsowska. – Poznań: MN, 2004. – 328 s. : fot., il.

Bibliografia s. 325-328. Tekst także w jęz. niemieckim

Katalog wystawy z okazji otwarcia nowego gmachu muzeum w 1904 roku zawiera szkice historyczne na temat okoliczności utworzenia, architektury i ikonografii Muzeum oraz jego działalności do 1914 roku w świetle prasy poznańskiej.

SWÓJ i obcy – rok 1945 w Wielkopolsce : [katalog wystawy] / Wielkopolskie Muzeum Walk Niepodległościowych w Poznaniu; oprac. katalogu Barbara Fabiańska, Anna Adamska, Jarosław Bączyk. – Poznań: WMWN, 2005. – 96 s. : fot., il., portr.

Zbiór fotografii i reprodukcji dokumentów dot wyzolenia Wielkopolski spod okupacji niemieckiej w 1945 roku.

SZANTRUCZEK Tadeusz

Krytyka muzyczna w międzywojennym Poznaniu : (szkic do obrazu). – Poznań: Wydaw. WBPiCAK, 2005. – 60 s. : il., portr.

Szkic poświęcony publicystom i publicystyce muzycznej w prasie poznańskiej. Dot. głównie „Dziennika Poznańskiego” i „Kurierza Poznańskiego”.

ŚWIĘTY Florian i jego rycerze w Archidiecezji Poznańskiej (w opisie i w fotografii) : [album] / red. Konrad Kaczmarek. – Poznań: Wydaw. Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej i Centrum Animacji Kultury w Poznaniu, 2005. – 193 s. : fot., portr.

Publikacja poświęcona dziejom pożarnictwa w Poznaniu i Wielkopolsce oraz przejawom kultu św. Floriana w Archidiecezji Poznańskiej.

WILCZYŃSKI Leszek

Działalność Akcji Katolickiej w dekanatach Archidiecezji Gnieźnieńskiej i Poznańskiej w latach 1936-1939 : na podstawie materiałów Archiwum Archidiecezjalnego w Poznaniu. – Poznań: Wydaw. „Rys”, 2004. – 200 s.

Omówienie działalności 42. Dekanalnych Akcji Katolickich w wymienionym okresie.

WILCZYŃSKI Leszek

Działalność wydawnicza Akcji Katolickiej w Poznaniu w latach 30. XX wieku : na podstawie materiałów Archiwum Archidiecezjalnego w Poznaniu. – Poznań: Wydaw. „Rys”, 2004. – 119 s.

Historia tygodnika społeczno-kulturalnego „Kultura” i organu prasowego Akcji Katolickiej, dwumiesięcznika „Doniesienia”.

B. IMPREZY KULTURALNE W BIBLIOTEKACH PUBLICZNYCH WOJ. WIELKOPOLSKIEGO

(marzec–maj 2005)

W dniach żałoby po śmierci Ojca Świętego Jana Pawła II wielkopolskie biblioteki publiczne uczciły Jego pamięć organizując liczne wystawy oraz spotkania i koncerty poświęcone życiu, działalności i twórczości Wielkiego Polaka. Upamiętniono również 85 urodziny Papieża.

Tradycyjnie świętowano Wielkanoc, nadejście wiosny, Dzień Kobiet i Dzień Matki. W maju zorganizowano wiele imprez z książką z okazji Tygodnia Bibliotek, Dnia Bibliotekarza oraz Międzynarodowego Dnia Książki i Praw Autorskich. Ważnym wydarzeniem jest 200 rocznica urodzin Hansa Christiana Andersena, którego utwory najczęściej czytano dzieciom.

Marzec

Bojanowo (pow. Rawicz)

- W cyklu Spotkania z Regionalistami – „Egzotyczne rzemiosła” – o swojej pracy i pasji opowiadali bracia Sławęccy
- Wystawa: „Kobieta na szkłe i porcelanie” – ekspozycja ze zbiorów prywatnych
„Jak to w Bojanowie bywało” – spotkanie dla młodzieży ze świetlicy terapeutycznej, legendy i podania opowiadał miejscowy regionalista

Gniezno

- Wystawa pt. „Gnieźnieńskie Jednostki Morskie”

Gołuchów (pow. Pleszew)

- Impreza okolicznościowa „Dzień przeciw agresji” (oprawa plastyczna, montaż słowno-muzyczny)

Gorzyce Wielkie (pow. Ostrów Wlkp.)

- Spotkanie autorskie z regionalistką Marianną Kocemba, konkurs plastyczny

Gostyń

- Konkurs plastyczny „Kartka 2005” przy współpracy z „Nową Gazetą Gostyńską” i „Życiem Gostynia”
- Konkurs plastyczny i wystawa pokonkursowa „Zabytki mojej najbliższej okolicy”

- Wydanie i promocja tomiku wierszy Ireneusza Szafranka „Zapisane przez wiatr” oraz wieczór autorski

Jarocin

- Konkurs teatralny na adaptację sceny balkonowej „Romea i Julii” Williama Szekspira (Filia nr 1)

Kalisz

- Konkurs pod hasłem „Dotyk przeszłości” – Piknik Zabytków (Filia nr 1)
- Wystawy:
 - ~ „Międzynarodowy Dzień Teatru” (Filia nr 5)
 - ~ „Calisiana w zbiorach Filii nr 4 Miejskiej Biblioteki Publicznej” (Filia nr 4)

Kaźmierz (pow. Szamotuły)

- Konkurs plastyczny pt. „Strażacki trud dla Ciebie i innych”, wystawa prac
- Spotkanie autorskie z Edmundem Osesem – Bractwo Kurkowe w Grzebienisku

Kępno

Powiatowa Biblioteka Publiczna

- Rozstrzygnięcie powiatowego etapu konkursu „Nasza Europa”, zorganizowanego przez Wydział Oświaty, Kultury, Sportu i Promocji – Starostwa Powiatowego w Kępnie

Samorządowa Biblioteka Publiczna

- Przygotowanie inscenizacji „Książka ma swoją historię” (Filia Mikorzyn)

Koło

- Wieczór literacki pt.: „Nie będzie zapomniane – życie i twórczość Kazimierza Brandysa” – prelekcja Zofii Janiszewskiej

Kościan

Miejska Biblioteka Publiczna

- Wystawy:
 - ~ Magda, Waldek i inni... Fotografia jako forma arteterapii osób z niepełnosprawnością intelektualną (cz. 2)
 - ~ Poezja obok nas – 21 marca Światowy Dzień Poezji
 - ~ Podróże z przyrodnikiem Arkadym Fiedlerem
- „Dezydery Chłapowski” – wykład Józefa Świątkiewicza (Towarzystwo Miłośników Ziemi Kościańskiej)
- Spotkanie autorskie z Jerzym Czechem – poetą, publicystą, tłumaczem literatury rosyjskiej
- Myj zęby – pogadanka dla przedszkolaków

Krotoszyn

- Wieczór poezji i muzyki (Ognisko Muzyczne) oraz pokaz tańca towarzyskiego (tancerze Klubu „Feniks”) dla stałych czytelniczek biblioteki oraz pań niepracujących, zorganizowany przy współpracy z Gminnym Centrum Informacji

Krzemieniewo (pow. Leszno)

- „Krok po kroku” – wernisaż prac sekcji plastycznej

Leszno

Wystawy („Galeria za Regalami”):

- „Od świtu do zmierzchu” – wystawa fotograficzna Macieja Fiszera
- „Jubileuszowa wystawa Eugeniusza Wachowiaka”
- „Leszczyńskie wspomnienia” – wystawa fotografii z lat 1978-1981
- „Raymond Chandler” – wystawa plakatów z kolekcji Jacka Jaroszyka

Imprezy:

- Spotkanie w „Kawiarence Literackiej” z Ewą Grętkiewicz, połączone z promocją książki „Szminka w kolorze cyklamenu”
- Spotkania z Grzegorzem Kasdepke z cyklu „Rodzinne Wieczory” dla rodziców z dziećmi w „Galerii Lochy” oraz w Szkole Podstawowej nr 4
- „Cafe-Concert” – kilkugodzinna kawiarnia muzyczna, którą prowadziła Irena Anna Bajserowicz
- „Wieczór Pasyjny” zorganizowany wspólnie z Parafią Ewangelicko-Augsburską w Lesznie

Lipno (pow. Leszno)

- „Wieczór poezji Jana Brzechwy” (Filia Wilkowice)
- Spotkanie autorskie dla dzieci z Grzegorzem Kasdepke, również w bibliotekach w Osiecznej, Rydzynie, Świąciechowie i Wijewie

Luboń (pow. Poznań)

- „Góry nasze góry” – wernisaż malarstwa Wojciecha Śmigaja
 - Spotkanie w Klubie Ludzi Niewidomych i Słabowidzących „Promyk”. Prelekcja Małgorzaty Grabarkiewicz na temat preparatu ziołowego, wzmacniającego i oczyszczającego organizm – ALVEO
 - Wieczór z Emilią Krakowską
 - Spotkanie z poseł Anną Górą-Kubacką, członkiem Komisji Finansów Sejmu
- Działania plastyczne „Kolorowe Malowanie” pod kierunkiem plastyka Anny Przybylskiej (również w kwietniu i maju)

Łobżenica (pow. Piła)

- „Świtezianka” – przedstawienie teatru „Kaganek”

Oborniki

- Otwarcie wystawy „Zwyczajnie wielkanocne” – inscenizacja w wykonaniu uczniów ze Szkoły Podstawowej nr 3 w Obornikach
- „Wielki Tydzień – obyczaje i zwyczaje dawnej wsi wielkopolskiej” – przedstawienie dla dzieci w wykonaniu uczniów kl. IId Szkoły Podstawowej nr 2 w Obornikach
- Wykład Stanisława Jankowiaka z IPN „Geneza PRL”

Ostrów Wlkp.

- „Pierwsze wiosenne pojawy – wyniki i plany” – ilustrowana prelekcja Pawła T. Dolaty
- Spotkanie autorskie z Jackiem Podsiadło
- Wystawa „Święci na polskich rozstajach – ziemia ostrowska. Znane i nieznanne rzeźby Pawła Brylińskiego w fotografii Ewy Chmielewskiej”
- Na końcu Europy – Półwysep Varander (Finlandia) – prelekcja i pokaz slajdów Samuel Odrzykoski
- Wykład Przemysława Czaplńskiego „Polityka i erotyka. Polska powieść polityczna czasów demokracji”

Piaski (pow. Gostyń)

- Wystawa „Chrońmy nasze środowisko”

Piła

- „Przystanek Piła i okolice”:
 - ~ „Zwyczajnie wiosenne i świąteczne w kulturze Wielkopolski” – Jan Niedźwiecki, dyrektor Muzeum Okręgowego w Pile
- Punkt Informacji Europejskiej:
 - ~ „To źle, że Polska uczestniczy w wojnie w Iraku” – debata oksfordzka młodzieży w ramach ogólnopolskiego projektu „Jakie państwo?” Stowarzyszenie Szkoła Liderów
- Wystawy:
 - ~ „Stanisław Wawrzyniec Staszic”
 - ~ „Dzień Miasta”

Pleszew

- Konkurs czytelniczy „Moja Mała Ojczyzna” ph. „Zakończenie okupacji hitlerowskiej na Ziemi Pleszewskiej”

Pniewy (pow. Szamotuły)

- Przedstawienie Roberta Bartna w Rudce
- Koncert Kapeli Orliczka we Wronkach

- Wernisaż prac artystycznych kółka plastycznego
- Koncert Pro Sinfoniki (również w maju)

Przemęt (pow. Wolsztyn)

- Konkursy plastyczne:
 - ~ „Talenty – 2005 – Krajobrazy Polski” (Bucz)
 - ~ „Strażacki trud dla Ciebie i innych” (Bucz)
- Spotkanie ze Stanisławą Łowińską – zajęcia warsztatowe z grupą młodzieży twórczej kółka dziennikarskiego w zakresie literatury i dziennikarstwa (Bucz)

Przykona (pow. Turek)

- Legendy Poznania – spotkanie autorskie z Anną Plenzler

Radawnica (pow. Złotów)

- „Przez Pasję do Zmartwychwstania” – montaż słowno-muzyczny i występy w kościele Chrystusa Króla w Kleszczynie

Rawicz

- Spotkanie z Markiem Rezlerem „Obyczaje wielkanocne w Wielkopolsce” (2 x)
- Otwarcie wystawy prac B. Rawiuk-Raus „Kwiaty w pastelach, akwarelach oraz malowane na jedwabiu” oraz recytacja wierszy o kwiatach w wykonaniu Zbigniewa Walerysia, koncert zespołu „8 Bram”, stylizacja Eleonory Biberstein
- Prezentacja pokonkursowej wystawy „Wielkopolska Press Photo 2004”
- Warsztaty plastyczne dla przedszkolaków „Dawne stroje Wielkopolski i innych regionów Polski”
- Wystawa książek „Wędrowki po stuleciach z Zygmuntem Kubiakiem”

Słupca

- Powiatowy konkurs literacki „Podróż moich marzeń”

Strzałkowo (pow. Słupca)

- Wystawa malarstwa i grafiki Piotra Piasta i Łukasza Sroki
- Wystawa fotografii „Przyroda gminy Strzałkowo w obiektywie”

Śmigiel (pow. Kościan)

- Spotkanie w Klubie Seniora z Barbarą Tylman – poetką

Tarnówka (pow. Złotów)

- „Historia biblioteki w Tarnówce” – wystawa

Turek

- Studium Wiedzy o Regionie:
 - ~ Wielkopolska przez wieki – wykład podsumowujący historyczną część „Studium” – Marek Rezler
 - ~ Dziedzictwo kulturowe regionu Wielkopolski i jego znaczenie – wykład Włodzimierza Łęckiego
- „Literackie ścieżki Arkadego Fiedlera” – spotkanie z Markiem Fiedlerem dla młodzieży szkół podstawowych
- Warsztaty literackie dla uczniów gimnazjów i szkół średnich – Artur Jurgawka (również w kwietniu i maju)
- Zajęcia w Świetlicach Terapeutycznych: Dobre maniere – zajęcia z dziećmi (Filia dla Dzieci)

Ujście (pow. Piła)

- Ujskie Dni Literatury:
 - ~ Spotkanie autorskie z Antoniną Malec
 - ~ Spektakl teatralny „Czarująca szewcowa”
 - ~ Warsztaty teatralne dla dzieci

Wronki (pow. Szamotuły)

- Poetycki Czwartek – Koncert Zespołu Dysharmonic Orchestra zatytułowany „Pod niebem pełnym cudów”
- Wystawa rysunków z gminnego konkursu plastycznego pt. „Strażacki Trud dla Ciebie i Innych”

Wyrzysk (pow. Piła)

- Dzień Unii Europejskiej w Szkole Podstawowej w Wyrzysku

Zagórz (pow. Słupca)

- Wystawa prac podopiecznych z Ośrodka Rehabilitacyjno-Edukacyjno-Wychowawczego w Michalinowie pt. „Wspólny Świat Twórczości” (BPMiG i Filia Trąbczyn)

Zduny (pow. Krotoszyn)

- Wernisaż wystawy „Regionaliści Wielkopolski” z udziałem zespołu ludowego „Krotoszania”

Złotów

- Wystawa „Współcześni Twórcy Literatury dla dzieci i młodzieży” – galeria pisarzy polskich przygotowana na Międzynarodowy Dzień Pisarzy
- „Tajemnice złotowskiego zamku” – wystawa szkiców, planów archeologicznych oraz litografii Złotowa

- Spotkanie autorskie z Andrzejem Kowalskim, filozofem, etnologiem, Złotowianinem, pracownikiem naukowym UG poświęcone pracom archeologicznym w Złotowie oraz historii zamku złotowskiego

Kwiecień

Babiak (pow. Koło)

- Konkurs czytelniczy: „Omnibus” dla uczniów kl. IV-VI szkół podstawowych (Filia Bogusławice)

Bojanowo (pow. Rawicz)

- W cyklu Spotkania z Regionalistami:
 - „Natura najlepszym lekarstwem” – spotkanie z bioenergoterapeutką
 - „Republiki nadbałtyckie” – o swojej kolejnej podróży opowiadała zapalona podróżniczka, mieszkanka Bojanowa
- Wystawa: „Kufle i pokale piwne” – kolekcja ze zbiorów prywatnych mieszkańca Bojanowa

Gniezno

- Podsumowanie konkursu plastycznego „Święty Wojciech patron Gniezna, patron Polski, patron zjednoczonej Europy”
- „Dzień Czytelnika” impreza przebiegająca pod hasłem: „Czytaj książki – będziesz mądry”

Gołuchów (pow. Pleszew)

- Wojewódzki Konkurs Plastyczny dla dzieci „Z przyrodą na ty – Przyrodnicze zabytki Wielkopolski” i dla młodzieży „Literackie zapiski świata przyrody”

Gorzyce Wielkie (pow. Ostrów Wlkp.)

- Spotkanie autorskie z podróżnikiem Arkadym Radosławem Fiedlerem (Filia Wysocko Wielkie i GBP)

Gostyń

- Wystawy:
 - „Moja Wielkopolska 2004”
 - „Europa pełna baśni”
- Prelekcja Zygmunta Roli – „Tajemnice wielkopolskich fortyfikacji”
- Całodniowe warsztaty dziennikarskie z Krzysztofem Petkiem dla uczniów gimnazjów powiatu gostyńskiego

Grzegorzew (pow. Koło)

- Pogadanka dla uczniów gimnazjum „Miesiąc Pamięci Narodowej”

Jarocin

- Konkurs poetycki na wiersz o Jarocinie pt. „Tutaj jestem, ...gdzie się urodziłem” (BPMiG)
- Spotkanie autorskie z twórcą ludowym Eugenią Wieczorek pt. „Frywolitka – sztuka ich wykonania” (Filia dla Dzieci)
- Teatrzyk w wykonaniu dzieci ze szkoły w Boguszyńcu pt. „Spotkanie z baśnią” (Filia dla Dzieci)
- Spotkanie Klubu Dyskusyjnego i zwiedzanie wystaw: pt. „Generał Stanisław Taczak pierwszy głównodowodzący Powstania Wielkopolskiego”, „Frywolitki” w Muzeum Regionalnym w Jarocinie (Filia Witaszyce)

Kaczory (pow. Piła)

- Gminny konkurs wokalny dla dzieci i młodzieży (wspólnie z GOK)

Kalisz

- Wystawy:
 - ~ „Światowy Dzień Książki” (Filia nr 5)
 - ~ „Fenomen getta łódzkiego, z zasobów Biblioteki Uniwersyteckiej w Łodzi. Judaica w księgozbiórce Biblioteki Głównej” – Biblioteka Główna – w ramach Dni Kultury Żydowskiej w Kaliszu
- „Przechować pamięć historii – Żydzi w Kaliszu” – wykład Haliny Marcinkowskiej – w ramach Dni Kultury Żydowskiej w Kaliszu (MBP)
- Promocja książki Zygmunta Kimaczyńskiego „Noe z Neue Heimat” – I LO im. A. Asnyka w Kaliszu – w ramach Dni Kultury Żydowskiej w Kaliszu
- „Jan Gutenberg – mistrz z Moguncji i jego Biblia” – prezentacja faksymile Biblii Tysiąclecia ze zbiorów Muzeum Diecezji Pelplińskiej z udziałem Zespołu Muzyki Dawnej *Semibrevis* (MBP)

Kępno

Powiatowa Biblioteka Publiczna

- Otwarcie wystawy fotografii, autorstwa Michała Różewskiego, Macieja Drobiny oraz prac sygnowanych przez studio komunikacji wizualnej i reklamy Art Attak

Samorządowa Biblioteka Publiczna

- Udział w ogólnopolskiej akcji BookCrossing, podczas której uwolniono 60 książek
- Kolejna edycja konkursu organizowanego pod hasłem „Poezja dla Małego Aktora” (Filia Mikorzyn)

Kobylin (pow. Krotoszyn)

- „Nigdy więcej wojny” wieczór poetycko-muzyczny

Koło

- Final konkursu plastycznego: „IX Symfonia D-MOL OP 125 Ludwiga van Beethovena” dla uczniów szkół podstawowych z Koła i powiatu (Filia dla Dzieci)
- Wieczór literacki pt.: „Spotkanie z Panem Andersenem” – montaż słowny o życiu i twórczości pisarza oraz interpretację bajki „Pewna wiadomość” przedstawiła młodzież gimnazjalna

Kościan

Miejska Biblioteka Publiczna:

Wystawy:

- ~ Dla innych i dla siebie – wystawa prac słuchaczy Wydziału Terapii Zajęciowej Medycznego Studium Zawodowego w Kościanie
- ~ Mieszkańcy Ziemi Kościańskiej w obozach NKWD – w 65 rocznicę zbrodni katyńskiej (również w maju)
- ~ Władysław Tatarkiewicz – wybitny uczyony, filozof, eseista, historyk sztuki, nauczyciel i wychowawca wielu pokoleń polskich humanistów – 25 rocznica śmierci
- ~ Jean Paul Sartre – powieściopisarz, dramaturg, eseista i filozof francuski – 25 rocznica śmierci

Wykopaliska na obronnej osadzie z epoki brązu w Bruszczewie – wykład Janusza Czebreszuka (Towarzystwo Miłośników Ziemi Kościańskiej)

- ~ Wernisaż wystawy „Dla innych i dla siebie” – arteterapia
- ~ W Krainie Liter – zabawy z alfabetem – pogadanka
- ~ Polska literatura współczesna – satysfakcjonuje czy rozczarowuje – pogadanka w Klubie Miłośników Książki

Kotlin (pow. Jarocin)

- II gminny konkurs na najciekawszy folder o gminie Kotlin pt. „Przygotowanie wycieczki jedno lub dwudniowej pieszej lub rowerowej”

Koźmin Wilkp. (pow. Krotoszyn)

„Imieniny książki” – prezentacja wierszy, anegdot i fraszek o książce

Krotoszyn

- „Jan Paweł II 1920-2005” – otwarcie wystawy książek i ekspozycji ekslibrisów Jana Pawła II z prywatnej kolekcji Józefa Zdunka połączone z montażem słowno-muzycznym w wykonaniu krotoszyńskich gimnazjalistów

Krzemieniewo (pow. Leszno)

- „Jutro jest... wtedy pochylisz się nad sobą” – program praktyczny dla młodzieży gimnazjalnej
- „Piękno i uroki naszej gminy” – konkurs plastyczny o tematyce ekologicznej

Leszno

Wystawy („Galeria za Regalami”):

- „Baśniowy świat Andersena” – wystawa plakatów z kolekcji Jacka Jaroszyka
- Wystawa książek Wydawnictwa Prószyński i S-ka
- „Portret Wojska Polskiego” – wystawa pokonkursowa

Imprezy:

- Spotkanie z cyklu „Wokół Globusa” z Lesterem C. Baszczyńskim, autorem książki o rzeźbiarzu Korczaku Ziółkowskim pt. „Wielkość zrodzona w cierpieniu”
- Podsumowanie konkursu literackiego dla dzieci pt. „Moja pierwsza książka”

Luboń (pow. Poznań)

- „Oto człowiek” – wernisaż malarstwa Marka Nowaka
- Spotkanie w Klubie Ludzi Niewidomych i Słabo Widzących „PROMYK” – „Popołudnie z muzyką poważną” – koncert w wykonaniu Anny Pierścińskiej (sopran), artystki z Teatru Wielkiego w Poznaniu, akompaniament – na fortepianie Marlena Lewandowska, z Akademii Muzycznej w Poznaniu

Łobżenica (pow. Piła)

- „PIEROT” – przegląd teatrów
- „Łobżenica – moje miasto” – konkurs historyczny
- „Łobżenicki kogel-mogel” – prezentacja kół i klubów, działających przy GCK

Niechanowo (pow. Gniezno)

- Spotkanie autorskie z Janiną Papuzińską

Nowy Tomyśl

- Z cyklu: Zapadły w pamięci na zawsze lata 1939-45 – spotkanie z Zenonem Czesławem Wartelem – autorem książki „Wysiedlenia niemieckie. Wojenne losy mieszkańców powiatu Nowy Tomyśl – Grodzisk”
- Z cyklu: Nowotomyskie powroty – „Stany Zjednoczone – hegemon, hipermocarstwo czy imperium” – spotkanie z Andrzejem Gałgankiem, politologiem, zorganizowane wspólnie z Nowotomyskim Towarzystwem Kultu-
ralnym

- Z cyklu: Spotkania niebanalne – spotkanie z Grażyną Urszulą Grabowską, bioenergoterapeutką starszą Cechu Bioenergoterapeutów, Radiestetów i Innych Rzemiosł Paramedycznych w Poznaniu
- „Z książką dookoła świata” – wystawa książek obcojęzycznych dla dzieci, ze zbiorów PiMBP w Oleśnicy (Oddział dla Dzieci)

Oborniki

- Inauguracja Roku Andersena (wystawa różnych wydań baśni Andersena; wystawa ilustracji wykonanych przez członków Klubu Ciekawej Książki; wystawa kukielek przedstawiających bohaterów baśni Andersena; inscenizacja „Królowej Śniegu” w wykonaniu dzieci z Przedszkola nr 4 w Obornikach)
- Wystawa „Jan Paweł II Wielki”
- Wystawa malarstwa Mieczysława Skibickiego
- Wykład Filipa Leśniaka z IPN „Wielkie migracje. Polska 1944-48”
- Wykład Krystyny Eichler dla studentów Wydziału Architektury Politechniki Poznańskiej na temat dziejów Obornik
- Spotkanie z Jackiem Piotrowskim – przedstawicielem Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków

Opatówek (pow. Kalisz)

- Spotkanie „Klubu Muminków” – Rośliny owadożerne, oglądanie preparatów pod mikroskopem
- III Powiatowy Konkurs Recytatorski im. Stefana Gillera

Ostrów Wlkp.

- „Przyroda Afryki Wschodniej – Afrykańskie Safari” – prelekcja i pokaz slajdów Dariusza J. Gwiazdowicza
- „Orzeł biclik – godło Polski” – prelekcja i pokaz slajdów Tadeusza Mizery
- Spotkanie autorskie z Witoldem Banachem

Piła

- „Przystanek Piła i okolice”:
 - ~ „Codzienność pilan w latach 1945-1950” – spotkanie z harcmistrzem RP, Ryszardem Janickim
- Bractwo Dobrej Książki – spotkanie z Anną Onichimowską
- Upiorne wieczory:
 - ~ „Wieczór w pustym pokoju” – Bajka o wilku i siedmiu kozłatkach
 - ~ „Wieczór w ciemnym pokoju” – wiersze Danuty Wawiłow i Tadeusza Wyrwy-Krzyżańskiego (Filia nr 2)
- „Biblioteka przyszłości” – wystawa prac plastycznych uczniów ze Szkoły Podstawowej nr 2 w Pile

Pleszew

- Wystawy:
 - ~ 610 lat wsi Lenartowice i Taczanów
 - ~ Międzynarodowy Dzień Zabytków „Zabytki kultury Wielkopolski”

Pniewy (pow. Szamotuły)

- I przegląd wokalistów i instrumentalistów gminy Pniewy
- Spotkanie artystyczne w kawiarni „ANKA” z Wiesławem Ratajczakiem, mieszkańcem Pniew
- Otwarcie Sezonu Artystycznego w Orliczku – koncert orkiestry z Francji z Robertem Barthem oraz orkiestry z Domu Bretanii z Poznania
- Spotkanie z Bogdanem Smoleniem w hali sportowej

Przemęt (pow. Wolsztyn)

- Spotkanie z ciekawym człowiekiem – ilustratorem książek, Dominikiem Samolem (Bucz)

Przygodzice (pow. Ostrów Wlkp.)

- Konkurs „Czy znasz ptasie głosy” z okazji Dnia Ziemi

Rawicz

- Wystawa „Dzień pamięci ofiar Katynia”

Strzałkowo (pow. Słupca)

- Wystawa makiet Wojciecha Waszaka „Zamek Kórnicki w miniaturze”

Szamotuły

- Spotkanie autorskie i warsztaty literackie ze Stanisławą Łowińską – dla dzieci i młodzieży piszącej wiersze
- Spotkanie autorskie Mirosławy Woźnej z uczniami klas III Szkoły Podstawowej nr 1 w Szamotułach
- Spotkanie autorskie Mirosławy Woźnej z uczniami Szkoły Podstawowej w Przyborowie

Szydłowo (pow. Piła)

- Gminny przegląd pieśni i przyspiewek ludowych

Śmigiel (pow. Kościan)

- Jak zdrowo żyć – warsztaty biblioteczne dla klasy „0”

Turek

Studium Wiedzy o Regionie:

- ~ „Tradycje i obyczaje regionu Wielkopolski – wykład Jerzego Sobczaka, regionalisty

- ~ „Walory przyrodniczo-krajobrazowe Wielkopolski. Zabytki architektury i przyrody” – wykład Włodzimierza Łęckiego
- Rozstrzygnięcie Ogólnopolskiego Konkursu Literackiego im. Włodzimierza Pietrzaka – biesiada poetycka
- Lista Przebojów Książkowych dla Nastolatków (Filia nr 2, Filia dla Dzieci, Filia nr 4)
- Zajęcia w Świetlicach Terapeutycznych: Ochrona środowiska naturalnego, co robimy dla środowiska (Filia nr 2)
- Zajęcia w Środowiskowym Domu Samopomocy: Elementy ochrony środowiska – konkurs (Filia nr 2)

Ujście (pow. Piła)

- Międzynarodowy Dzień Tańca

Witkowo (pow. Gniezno)

- Spotkanie autorskie z Janiną Papuzińską
- Warsztaty młodych twórców ze Stanisławą Łowińską

Wronki (pow. Szamotuły)

- Pogadanka – atlasy przyrody

Wyrzysk (pow. Piła)

- „Happening przeciw nałogom” – zorganizowany wspólnie z Gimnazjum w Wyrzysku
- Spotkanie autorskie z Zygmuntem Rolą, autorem książki „Tajemnice wielkopolskich fortyfikacji”

Zagórowo (pow. Sępólno)

- Wystawa obrazów Lecha Koziółka oraz haftu J. Pośpieszalskiej i J. Jachowskiej z DPS w Zagórowie (BPMiG i Filia Trąbczyn)

Złotów

- Wystawy:
 - ~ „Katyń – Golgota Wschodu”
 - ~ „Ocalić od zapomnienia” – prezentacja najpiękniejszych zabytków złotowszczyzny z okazji Międzynarodowego Dnia Ochrony Zabytków
 - „Piękno tej ziemi skłania mnie do wołania o jej zachowanie dla przyszłych pokoleń” – wystawa na Międzynarodowy Dzień Ziemi

Maj

Bojanowo (pow. Rawicz)

- Wystawa „Kalendarze XIX i XX wieku” – kolekcja udostępniona przez Ileszczyńskiego antykwariusza
- Otwarcie wystawy „Piasek i szkło”

Borek Wielkopolski (pow. Gostyń)

- Wystawa prac uczniów ze Szkoły Podstawowej w Wycisławie – „Dzień Bociana – Przystanek 600”

Burdzew (pow. Turek)

- Międzybiblioteczny turniej wiedzy o książce i bibliotece – eliminacje gminne

Czermin (pow. Pleszew)

- V Festiwal Ekologiczny

Dobrzyca (pow. Pleszew)

- Regionalny konkurs wiedzy o regionie z cyklu: „Ziemia Dobrzycka – moja mała ojczyzna” ph. „Wielkie postacie małej ojczyzny”

Duszniki (pow. Szamotuły)

- Koncert z okazji 85. rocznicy urodzin Jana Pawła II pt. „To co we mnie niezniszczalne trwa!”

Gniezno

- Otwarcie wystawy pt. „Bolesław Chrobry. W 980 rocznicę koronacji i 20-lecie odsłonięcia pomnika”

Gołuchów (pow. Pleszew)

- Impreza okolicznościowa – montaż słowno-muzyczny z okazji Konstytucji 3 Maja i Dnia Zwycięstwa
- Spotkanie z poetką Urszulą Zyburą
- Konkurs Literacki „Legendy z naszego regionu”
- Inscenizacja pt. „Teleexpres” z okazji Dnia Bibliotekarza i Bibliotek

Gorzyce Wielkie (pow. Ostrów Wlkp.)

- Konkurs plastyczny (gminny) pt. „Ciekawe zakątki mojej miejscowości”

Gostyń

- Monodram „Ja jestem Żyd z Wesela” Romana Brandstaettera w wykonaniu Zbigniewa Walerysia. Gminny finał konkursu dla kl. III szkoły podstawowej – „Gostyń i okolice” – współpraca ze Szkołą Podstawową Nr 5
- Konkurs plastyczny „Z przyrodą na Ty”

- Wystawa filatelistyczna „Totus Tuus – 85 rocznica urodzin Jana Pawła II”
– współpraca z Muzeum w Gostyniu i gostyńskim kołem Polskiego Związku Filatelistów

Jaraczewo (pow. Jarocin)

- Spotkanie autorskie z Tomaszem Dymowskim – poetą, satyrykiem, listonoszem pt. „Zapisane w Rej o nie”
- Konkurs rysunkowy pt. „Kim zostanę jak dorosnę”
- Konkurs czytelniczy pt. „Ptasie radio nadało” – poświęcony twórczości Juliana Tuwima

Jarocin

- Konkurs gwarowy „Ryczka, tytka i wymborek czyli swojskie klekotanie” (Filia nr 1)
- Wystawa „General Stanisław Taczak przywódca Powstania wielkopolskiego” – wykład o jego życiu wygłosił Eugeniusz Czarny, kustosz Muzeum Regionalnego w Jarocinie (Filia Mieszków)

Kaczory (pow. Piła)

- Spotkanie z Bogusławem Chmielem w ramach XI Nadnoteckich Dni Literatury

Kalisz

- Konkurs wiedzy o Kaliszu i regionie kaliskim (Filia nr 9)
- Konkurs – krzyżówka pod hasłem „Poznajemy kraje Unii Europejskiej” (Filia nr 9 – Oddział dla Dzieci)
Wystawa „Konstytucja 3 Maja – 214 lat” (Filia nr 4 i Filia nr 5)
- Spotkanie z Urszulą Zyburą i jej książką „Haiku wszelkie” z udziałem aktorów: Bożeny Remelskiej i Macieja Grzybowskiego oraz wykonawcami muzyki: Anną Stankiewicz-Matusiak i Krzysztofem Matusiakiem
Uroczystość z okazji Dnia Bibliotekarza połączona z recitalem Ireny Ślezyńskiej-Borowiec pt. „Poezja śpiewana – od Reja do Szymborskiej”

Kaźmierz (pow. Szamotuły)

- Wystawa „Biblioteka otwarta dla Ciebie”

Kępno

Powiatowa Biblioteka Publiczna

- Wykład nt. „Potrzeby emocjonalne dzieci i sposoby ich zaspokajania” oraz warsztaty nt. „Jak radzić sobie z prowokacyjnymi zachowaniami uczniów”, które zostały przeprowadzone przez Elżbietę Olszewską – dyrektora programowego Fundacji ABC XXI „Program Zdrowia Emocjonalnego” w Warszawie

- Warsztaty nt. „Nauczanie wartości” w ramach programu edukacyjnego Fundacji ABC XXI „Szkoła z charakterem”, dla nauczycieli, pedagogów i bibliotekarzy z terenu powiatu kępińskiego. Warsztaty przeprowadziła Elżbieta Olszewska
- Rozstrzygnięcie III edycji Konkursu Wiedzy Przyrodniczej pn. „Ptaki pól i łąk”
- Rozstrzygnięcie Powiatowego Konkursu Przyrodniczego pn. „Powietrzni łowcy i ich zwyczaje”
- Spotkanie z dziećmi z Przedszkola w Osinach oraz ze Szkoły Podstawowej Zespołu Szkół Specjalnych w Kępnie. Podczas spotkania dzieci obejrzały pantomimę „Brzydkie kaczątko”, zaprezentowaną przez gimnazjalistów ZSS w Kępnie. Wszystkie dzieci uczestniczyły we wspólnych zabawach integracyjnych, zapoznały się również z pismem Braille’a oraz z językiem migowym, który zaprezentowała Zuzanna Czworowska z Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Kępnie

Samorządowa Biblioteka Publiczna

- VII Festiwal Małych Form Teatralnych

Kobylin (pow. Krotoszyn)

- „Powstanie narodowe” – wystawa prac plastycznych
- Spotkanie bibliotekarzy z okazji Dnia Bibliotekarza i Bibliotek z władzami samorządowymi połączone z prezentacją montażu słowno-muzycznego pn. „Z książką przez epoki” w wykonaniu gimnazjalistów

Koło

- Wystawa: „Jak to drzewiej z książką bywało”
- Wystawa: „O przekładach dzieł literatury niemieckiej na język polski”
- Wykład Katarzyny Prądyńskiej: „O przekładach dzieł literatury niemieckiej na język polski”
- Prelekcja Kazimierza Kasperkiewicza pt. „Polacy i Polska w literaturze niemieckiej”
- Spotkanie z Jerzym Kruszyńskim – autorem „U Koła czyli moje legendy i opowiadania z miasta Koło”
- Finał konkursu plastycznego: „Logo dla Biblioteki” dla uczniów szkół podstawowych z Koła i powiatu (Filia dla Dzieci)
- Warsztaty: „Spotkania z historią – Papier ręcznie czerpany” dla uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych z Koła i powiatu (Filia dla Dzieci)
- Impreza okolicznościowa: „Noc w bibliotece” – w 200. rocznicę urodzin H. Ch. Andersena dla dzieci z miasta Koła:
 - ~ Zabawy z książką, quizy
 - ~ Zabawy plastyczne i przy muzyce

- ~ Występ Teatru Pantomimy w spektaklu: „Dziewczynka z zapalkami” (Filia dla Dzieci we współpracy z MDK i Szkołą Podstawową Nr 1 w Kole)

Kościan

Miejska Biblioteka Publiczna

– Wystawy:

- ~ Perły piśmiennictwa. Przegląd najstarszych wydawnictw w zbiorach MBP w Kościanie
- ~ Michaił Szolochow – pisarz rosyjski, laureat Literackiej Nagrody Nobla – 100 rocznica urodzin
- ~ Victor Hugo – poeta francuski, powieściopisarz – 130 rocznica śmierci
- ~ Wystawa prac plastycznych Katarzyny Sobkowiak
- Przebieg drogi ekspresowej w okolicach Kościana – wykład Marka Bereżeckiego (Towarzystwo Miłośników Ziemi Kościańskiej)
- Rozpoczęcie akcji „Uwolnić książkę”
- Tworzę – arteterapia dla każdego – pokaz, nauka, porady, wskazówki. Zajęcia prowadzone przez Katarzynę Sobkowiak
- Spotkanie bibliotekarzy miasta i powiatu z okazji Dnia Bibliotekarza i Bibliotek – wykład Józefa Świątkiewicza nt. Heleny Modrzejewskiej, koncert wokalny-muzyczny w wykonaniu Patrycji Borowskiej i Pauliny Świgoń
- Popołudnie z książką – „Lokomotywa” i inne wiersze Juliana Tuwima; „Kuchenny alfabet” Ewy Chotomskiej
- Poznajemy uczucia: „Jedna chwilka uczuć kilka czyli z uczuciem o uczuciach” – zabawa literacko-plastyczna
- Zarys dziejów książki od pisma węzełkowego do Johanna Gutenberga – prelekcja
- „Brzydkie kaczątko” – inscenizacja baśni H. Ch. Andersena w wykonaniu uczniów Szkoły Podstawowej nr 2 pod kierunkiem Małgorzaty Hofman (w ramach Tygodnia Bibliotek)
- Podróż do Książkolandii – uroczyste pasowanie na czytelników uczniów klasy I Zespołu Szkół nr 4 połączone z montażem słowno-muzycznym pn.: „Witajcie w krainie baśni” w wykonaniu uczniów tej szkoły pod kierunkiem Małgorzaty Manujłów oraz inscenizacja pt. „Teatryki Dziecięce” w wykonaniu uczniów Zespołu Szkół nr 2 pod kierunkiem Małgorzaty Hofman; „Brzydkie kaczątko” w wykonaniu uczniów Zespołu Szkół nr 3 pod kierunkiem Mirosławy Tadeusz; inscenizacja ph. „Żeby zdrowym być – trzeba zdrowo żyć” – w wykonaniu przedszkolaków z Przedszkola Samorządowego nr 4 pod kierunkiem Aliny Cudnej (w ramach Tygodnia Bibliotek)
- Dzień z Kubusiem Puchatkiem – zabawy przedszkolaków (w ramach Tygodnia Bibliotek)

- Warsztaty literackie ph. „W krainie baśni” prowadziły bibliotekarki – autorki bajki terapeutycznej wydanej w książce pt. „Bajki terapeutyczne” – Arleta Frąckowiak i Joanna Frąckowiak (w ramach Tygodnia Bibliotek)
- Korowód baśniowych bohaterów połączony z nagrodami na najlepiej przebraną postać z baśni Andersena (w ramach Tygodnia Bibliotek)
- Rola baśni w życiu człowieka – pogadanka wygłoszona przez bibliotekarkę – Magdalenę Wojtaszek, w Klubie Miłośników Książki

Koźmin Wlkp. (pow. Krotoszyn)

- „Koźmińska Biblioteka w obiektywie” – wystawa fotografii
- „Poznajemy historię naszego miasta” – spotkanie z uczniami klas II i VI szkoły podstawowej

Krotoszyn

- Wystawy:
 - ~ „Rocznica wstąpienia Polski do Unii Europejskiej”
 - ~ „03.05. – uchwalenie Konstytucji 3 Maja”

Krzemieniewo (pow. Leszno)

- Otwarcie Izby Regionalnej przy Bibliotece w Pawłowicach
- „Parnas leszczyński VIII” – promocja twórczości rodzimych autorów (wspólnie z MBP w Lesznie). W spotkaniu, które prowadził Tadeusz Hofmański, wzięli udział poeci: Ryszard Biberstajn, Krystyna Gryś, Elżbieta Kuśnierek i Andrzej Waldman
- „Biblioteka Narodowa a biblioteki na świecie” – wystawa książek
- „Czy znasz Harrego Pottera?” – konkurs czytelniczy

Leszno

Wystawy („Galeria Lochy”):

- „Architektura Francji” – wystawa obrazów Macieja Piotrowskiego

(„Galeria za Regalami”):

- „Plakaty i grafika książkowa Mirosława Adamczyka”. Prelekcja Jacka Jaroszyka o twórczości artysty
- „Matka i dziecko” – wystawa wydawnictw albumowych ze zbiorów Miejskiej Biblioteki Publicznej i Pedagogicznej Biblioteki Publicznej w Lesznie
- Tydzień Bibliotek ph. „Biblioteka otwarta dla ciebie” – promocja albumu „Osieczna (Storchnest). Dawne widokówki”, połączona ze spotkaniem z autorem Maciejem Michalskim
- Wystawa „Publikacje regionalne wydane w 2004 r. ze zbiorów MBP w Lesznie”
- Konferencja „Biblioteki Leszna – historia i współczesność”

Spotkanie dla przedszkolaków z Andrzejem Grabowskim, autorem książek dla dzieci

- XVI Leszczyńskie Dni Literatury

- Konferencja „Leszczyńskie ślady w literaturze”, podczas której podsumowany został konkurs na esej pod tym samym tytułem. Uczestniczył w niej Sergiusz Sterna-Wachowiak, który mówił o eseju i eseistyce wielkopolskiej
- Spotkanie z Markiem Bieńczykiem, prozaikiem, eseistą, prozaikiem i dziennikarzem
- Spotkanie z Anną Piwkowską, poetką i eseistką

Luboń (pow. Poznań)

- „Popołudniowe spotkania z poezją” – spotkanie z poetką Anną Zabacką
- XI Konkurs Recytatorski „Gdy zostanę drukarzem – marzę [...]” – Poezja Józefa Ratajczaka
- „A przecież niecały umieram, to co we mnie niezniszczalne trwa” – poezja Ojca Świętego w wykonaniu Danieli Popławskiej i Mariusza Puchalskiego, aktorów Teatru Nowego w Poznaniu oraz Anny Pierścińskiej – sopran i Marleny Lewandowskiej – fortepian

Łobżenica (pow. Piła)

- Spotkanie autorskie z Aleksandrem Rozenfeldem w ramach XI Nadnoteckich Dni Literatury

Łubowo (pow. Gniezno)

- Wystawa „Polacy w zwycięstwie nad faszyzmem” – dokumenty i książki
- Lednicka Wiosna Poetycka – koncert Wandy Warskiej i Andrzeja Kurylewicza
- Wystawa „Rok Mikołaja Reja”

Malanów (pow. Turek)

- „Z kart historii GBP w Malanowie” – wystawa
- Rozstrzygnięcie konkursu plastycznego na logo Biblioteki – wystawa prac
- Rozstrzygnięcie konkursu literackiego „Mój pierwszy tomik poezji” – prezentacja nagrodzonych wierszy

Miasteczko Krajeńskie (pow. Piła)

- Spotkanie z Danutą Klemczak w ramach XI Nadnoteckich Dni Literatury

Nowy Tomyśl

- Majówka z książką – plenerowa impreza czytelnicza z udziałem gości specjalnych: Barbary Gawryluk – autorki literatury dla dzieci, Justyny Ciesielskiej – ilustratorki i Dariusza Sosińskiego – aktora Teatru im. W. Bogusławskiego w Kaliszu (Oddział dla Dzieci)

- Z cyklu: Twórca i jego dzieło – spotkanie autorskie z Barbarą Gawryluk – autorką literatury dla dzieci (Oddział dla Dzieci, Filia w Borui Kościelnej, Biblioteka Publiczna Gminy Miedzichowo)
- Podwieczorek z książką – biesiada czytelnicza w gronie nowotomyskich seniorów z udziałem Lecha Konopińskiego – poety i satyryka, popularyzatora gwary poznańskiej oraz członków Kapeli „Zza winkła”
- Z cyklu: Czwartkowe wieczory literacko-muzyczne – „(...) jestem wpisany w Ciebie nadzieją” – wieczór poezji Ojca Świętego Jana Pawła II w Kościele pw. MBNP w wykonaniu Aleksandra Machalicy (aktora Teatru Nowego w Poznaniu) i Przemysława Hałuszczaka
- Z cyklu: Spotkań niebanalnych – „Druga strona skrzypiec” spotkanie z Benedyktem Niewczykiem – lutnikiem, wykładowcą Akademii Technicznej w Sztokholmie
- II Powiatowe Forum Bibliotekarzy – z udziałem Wojciecha Spaleniaka – dyrektora Biblioteki Raczyńskich, Elżbiety Olszewskiej – dyrektora programowego Fundacji ABC XXI i Witolda Machury -- redaktora naczelnego „Kwartalnika Nowotomyskiego”
- Plener malarsko-rzeźbiarski na tarasie i terenie wokół biblioteki z udziałem nowotomyskich artystów: Ilony Dziewiałtowskiej, Edwarda Kupca, Ryszarda Pozdrowicza
- Wystawy:
 - ~ „Miasta Europy” – wystawa akwarel Zdzicha Połączarza (Galeria „Zdzich”)
 - ~ „Zabytki architektury drewnianej w Polsce” – wystawa grafik Ryszarda Pozdrowicza (sala wystawowo-widowiskowa)

Oborniki

- Koncert „Witaj Maj, Trzeci Maj”
- Wykład Przemysława Zwiernika z IPN „Działalność opozycji politycznej w latach 1976-1982 oraz przygotowania i przebieg stanu wojennego”
- Koncert „Papieżu Pielgrzymie, pokochał Cię świat”
- Wystawa „100 lat ZNP w służbie oświaty i nauczycieli”

Odolanów (pow. Ostrów Wlkp.)

- Spotkanie Krzysztofa Świątkowskiego, autora książek dydaktycznych i logopedycznych, z najmłodszymi czytelnikami

Okonek (pow. Złotów)

- Uroczyste nadanie Bibliotece Publicznej w Okonku imienia Czesława Miłosza
- „Miłosz znany i nieznan” – wykład Marianny Borawskiej

- Wystawa książek i fotografii pt. „Piękny jest ludzki rozum i niezwyknięzony”
- Montaż muzyczno-literacki
- Koncert chóru „Halka”

Olszówka (pow. Kolo)

- Konkurs czytelniczy: „Życie i twórczość Marii Konopnickiej”
- Konkurs plastyczny: „Moja ulubiona postać z bajki”

Opatówek (pow. Kalisz)

- Jak powstaje książka – pogadanka dla przedszkolaków z Opatówka

Osiek Mały (pow. Koło)

- Przedstawienie kukielkowe: „Przepraszam smoku”

Ostroróg (pow. Szamotuły)

- Występ kabaretu „Pod Kogucikiem” i zespołu wokalnego Klubu Seniora „Ostrorogskie Jaśki” z okazji powstania OSP w Ostrorogu

Ostrów Wlkp.

- Wystawa „Honorowi Obywatele Ostrowa Wielkopolskiego”
- Wystawa „600 lat Ostrowa Wielkopolskiego”
- Dziękotyły Południowej Wielkopolski – prelekcja Ziemowita Kosińskiego
- Wykład Wiktora Osiatyńskiego pt. REHAB terapia dla każdego, nie tylko dla uzależnionych

Piła

- „Kawiarenka pod Sową”
- ~ Promocja książki Pawła Andersa „Puszcza Notecka”
- Punkt Informacji Europejskiej
- ~ Dzień Europy w Pile, prezentacja PIE, konkurs „Wiedzy o Europie” – „Teraz Europa”, II turniej wiedzy o Unii Europejskiej dla szkół podstawowych Piły
- „Przystanek Piła i okolice”
- ~ „Historia naszego Miasta zabytkami pisana”, spotkanie z Romanem Chwaliszewskim, kierownikiem Delegatury Ochrony Zabytków w Pile
- XI Nadnoteckie Dni Literatury – spotkania autorskie, lekcje literackie, biesiada literacka, turniej jednego wiersza
- Tydzień Bibliotek:
- ~ „Biblioteka jako centrum informacji, edukacji, kultury”, dyskusja radio-
wa nt. roli biblioteki we współczesnym świecie
- ~ „Dzień dobry, tu biblioteka”, konkurs radiowy
- ~ „www.biblioteka.pl” – internetowy konkurs o bibliotece

- „Z książką po Pile”, spacer na orientację po mieście w oparciu o zbiory regionalne, współorganizator PTTK
- „W świecie książki dziecięcej” – wystawa w BWAiUP
- Staszicowskie spotkania – „W kręgu Stanisława Staszica. Znani i nieznani pilanie”, sympozjum i wystawa
- „Teatr bibliotece” – przegląd teatryków szkolnych (Filia nr 1)
- Wystawa: „Biblioteki w Polsce” (Filia nr 4)

Pleszew

- „Izabella z Czartoryskich Działyńska” – prelekcja dla uczniów ze Szkoły Podstawowej w Gołuchowie, wystawa

Pniewy (pow. Szamotuły)

- Otwarcie wystawy fotograficznej „Festiwal Teatrów Ulicznych w Pniewach” w Urzędzie Wojewódzkim w Poznaniu
- Udział w przeglądzie zespołów tanecznych w Dusznikach
- Koncert Pro Sinfoniki
- Koncert orkiestr wojskowych w Pniewach

Pogorzela (pow. Gostyń)

- Spotkanie z Piotrem Curykiem – sekretarzem Miasta i Gminy Pogorzela – dla gimnazjalistów
- Prelekcja Haliny Radoły – „Z esperantem przez kraje Unii Europejskiej”

Poniec (pow. Gostyń)

Monodram „Ja jestem Żyd z Wesela” Romana Brandstaettera w wykonaniu Zbigniewa Walerysia

Przemęt (pow. Wolsztyn)

- Konkurs czytelniczy – O psie, który jeździł koleją (Bucz)
- Spotkanie autorskie z Joanną Olech. Miziołkowie w Kaszchorze (Bucz)

Przykona (pow. Turek)

- Turniej wiedzy o książce i bibliotece – eliminacje gminne i powiatowe
- Rozstrzygnięcie konkursu plastycznego na ilustrację do legendy o Przykonie – wystawa prac
- Rozstrzygnięcie konkursu na napisanie legendy o Przykonie – spotkanie z Anną Plenzler
- Konkurs kostiumowy „Zabawa w Teatr” -- dla przedszkola, klas I-III szkoły podstawowej oraz młodzieży gimnazjalnej
- Biblioteka dla najmłodszych – zajęcia z najmłodszymi potencjalnymi czytelnikami i ich mamami połączone z pogadanką o korzyściach płynących z czytania

Radawnica (pow. Złotów)

- „Pszczoly i miody” – wystawa książek o tematyce pszczelarskiej i przedmiotów związanych z pszczelarstwem
- Spotkanie z Marią Jaszczyk – miłośniczką pszczelarstwa i wyrobów z wosku
- „Nasza mała Ojczyzna” – prezentacja folderów i prac wykonanych przez uczniów Gimnazjum w Świętej
- „Maria Konopnicka – patronka szkoły podstawowej w Świętej” – wystawa
- „W krainie fantazji” – inscenizacja przygotowana na Tydzień Bibliotek (Filia Święta)

Rawicz

- Spektakl „Lokomotywa czyli zaczarowana podróż w świat wyobraźni” na podstawie tekstów J. Tuwima i J. Brzechwy w wykonaniu D. Sosińskiego, aktora teatralnego z Kalisza
- Pogadanka „Narkotykom powiedz – NIE!” – policjant komendy powiatowej dla uczniów kl. VI
- Prelekcja „Gwara poznańska” – J. Hałasik – Radio Merkury
- Występ zespołów regionalnych – Wisieloki, Dębiki, Katarzynki
- Koncert zespołu dudziarzy działającego przy Domu Kultury
- Wystawa książek i materiałów o regionie
- Biesiada po poznańsku (pyry z gziką, chleb ze smalcem, leberką i ogórkiem, szneci z glancem itp.)
- Warsztaty regionalne – sporządzanie biogramów żyjących i nieżyjących wybitnych mieszkańców Rawicza
- Teatr jednego aktora – monodram D. Sosińskiego „Tancerz mecenas Kraykowskiego” z tomiku „Bakakaj” W. Gombrowicza
- Wystawa książek „Gra w Gombrowicza”
- Prelekcja Marka Rezlera „Masoneria na ziemi rawickiej i w Wielkopolsce”
- Wystawa zbiorów regionalnych
- Warsztaty plastyczne „Fotografie na kolorowo”
- Wystawa książek „Zabytki sakralne Rawicza” oraz pokaz multimedialny
- Konkurs „Co wiesz o Karolu Kurpińskim”
- Spotkanie z rzeźbiarzem amatorem z Sarnowy H. Fickiem

Rydzyna (pow. Leszno)

- Konkurs „Jaka piosenka? Jaka to melodia?” (Filia Moraczewo)

Sieroszewice (pow. Ostrów Wlkp.)

- II Gminny Konkurs Literacki pt. „Bociani świat”

Słupca

- Sympozjum naukowe poświęcone książce dla dzieci
- Spotkanie autorskie z Wandą Chotomską
- Zajęcia biblioterapeutyczne z dziećmi ze Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Słupcy
- W ramach obchodów VIII Słupceckich Dni Rodziny zorganizowany został konkurs literacki pt. „Jest taki czas, są takie miejsca, w których człowiek czuje się szczęśliwy – różne oblicza szczęścia”

Strzałkowo (pow. Słupca)

- Spotkanie autorskie z Wandą Chotomską
- Wystawa połączona ze sprzedażą prac mieszkanek DPS-u w Mielżynie

Szamotuły

- Spotkanie autorskie Aresa Chadzinikolau uczniów Szkoły Podstawowej nr 2 w Szamotułach
- Wystawa rzeźby Anny Słonki-Zielińskiej w ramach obchodów Dni Szamotuł

Szydłowo (pow. Piła)

- Wystawa „Bajkowy świat”
- Spotkanie autorskie z Jerzym Utkinem w ramach XI Nadnoteckich Dni Literatury

Śmigiel (pow. Kościan)

- Poezja śpiewana dla dzieci – koncert aktorki Ireny Śleszyńskiej-Borowiec
- W krainie baśni i legend – impreza biblioteczna: korowód dzieci przebranych za postacie z baśni „Legendsy Europy” – konkurs plastyczny, konkurs literacki pn. „Do przeczytania której polskiej baśni lub legendy zachęciłbyś dzieci z Europy”, „Czy znasz bohaterów legend wielkopolskich” – konkurs czytelniczy, „Legendsy i podania wielkopolskie” – konkurs scenek rodzajowych
- „Konkurs wiedzy o literaturze”, „Uzupełnij tytuły na podstawie bajek Jana Brzechwy” – konkursy czytelnicze (Filia Stare Bojanowo)
- „Książniczka na ziarnku grochu” – przedstawienie klasy „0” dla przedszkolaków (Filia Czacz)

Święciechowa (pow. Leszno)

- Spotkanie autorskie dla dzieci z Andrzejem Grabowskim
- „Co wiemy o książce” – konkurs dla dzieci przedszkolnych

Trzemeszno (pow. Gniezno)

- Konkurs literacki „W świecie mitów” z okazji 110 rocznicy urodzin Jana Parandowskiego

- Spotkanie autorskie z Martą Fox

Turek

- Studium Wiedzy o Regionie:
 - ~ Wielkopolskie tradycje literackie – wykład S. Sterna-Wachowiak
 - ~ Literatura i literaci regionu Wielkopolski: historia i współczesność – wykład S. Sterna-Wachowiak
- Spotkanie autorskie z Pawłem Kuszczynskim, poetą, krytykiem literackim z Poznania
- Spotkanie autorskie z Elą Galoch, poetką z Turku
- Konkurs wiedzy o Turku i powiecie tureckim w ramach Dni Ulicy Kaliskiej
- Promocja książki Tadeusza Pietrzaka „Wrześniowe Dni” (współpraca z Urzędem Miejskim w Turku)
- „Europejskie sentencje o przyjaźni” w I rocznicę wstąpienia Polski do Unii Europejskiej – wystawa

Ujście (pow. Piła)

- Spotkanie z Jolantą Nowak-Węklarową w ramach XI Nadnoteckich Dni Literatury

Witkowo (pow. Gniezno)

- Spotkanie autorskie z Martą Fox

Władysławów (pow. Turek)

- Konkurs literacki na napisanie baśni „I ty możesz zostać bajkopisarzem” – dla szkół podstawowych
- Konkurs plastyczny na wykonanie zakładki do książki dla uczniów kl. VI szkół podstawowych
- Konkurs plastyczny na wykonanie ekslibrisu biblioteki dla młodzieży gimnazjalnej
- Spotkanie autorskie z Anną Plenzler

Wronki (pow. Szamotuły)

- Koncert aktora Macieja Damięckiego dla dzieci i ich rodzin – w programie konkursy i quizy pt. „Damięcki Dzieciom”
- Spotkanie autorskie z pisarzem A. Grabowskim (Wronki, Biezdrowo, Nowawieś)

Wrząca Wielka (pow. Koło)

- Konkurs czytelniczy i plastyczny: „Tajemniczy świat książki” dla uczniów kl. I–VI szkoły podstawowej (Filia Powiercie)

Wyrzysk (pow. Piła)

- „Gminny turniej wiedzy o Europie” – organizowany wspólnie ze Szkołą Podstawową i Gimnazjum w Wyrzysku
- Spotkanie autorskie z Janem Kasprem w ramach XI Nadnoteckich Dni Literatury

Zagórow (pow. Sępca)

- Wystawa numizmatyczna ze zbiorów Krzysztofa Kubickiego (BPMiG i Filia Trąbczyn)
- Wystawa batików Doroty Siankowskiej oraz ceramiki – wyroby z gliny z „Ceramidel Zagórowskich”
- Spotkanie z Wandą Chotomską
- Prelekcja regionalisty Bogdana Grzonkowskiego na spotkaniu z bibliotekarzami z powiatu kaliskiego

Zakrzewo (pow. Złotów)

- „Biblioteki w naszej gminie” – prezentacja bibliotek oraz spotkanie bibliotekarzy
- Promocja książki ks. Lecha Bończy-Bystrzyckiego pt. „Parafia katolicka pw. Świętej Marii Magdaleny w Zakrzewie”

Zduny (pow. Krotoszyn)

- Spotkanie autorskie z Izabellą Klebańską, promującą swą książkę „Jak dżdżownica Akolada o muzyce opowiada”
- Prezentacja multimedialna zdunowianina Tomasza Kasprzaka „Śladami Inków” z cyklu „Moja pasja lub sposób na...!”
- „Podania i legendy polskie” – spotkania z uczniami klas II Szkoły Podstawowej połączone z przedstawieniem legendy o poznańskich koziołkach w wykonaniu dzieci z przedszkola

Zdziechowa (pow. Gniezno)

- Konkurs plastyczny „Z przyrodą na Ty”

Złotów

- „Święto Konstytucji 3 Maja”
- „Skarby Parafii pw. Św. Marii Magdaleny w Zakrzewie” – wystawa pamiątek, zdjęć i rękopisów
- „Świat na korze” – otwarcie wystawy fotografii przyrodniczej Elżbiety Dzikowskiej i spotkanie z Haliną Konek, podróżniczką, kolekcjonerką, właścicielką Domu Miłośników Podróży
- „Bibliotekarskie zainteresowania i pasje” – wystawa kart pocztowych i kubków

- Wystawa pt. „Z Jeruzolimy do Złotowa” – o życiu i twórczości Aleksandra Rozenfelda w 40. rocznicę pracy twórczej” – wystawa książek, dokumentów, zdjęć i pamiątek
- ... „Kreator wyobraźni” – wystawa prac Rafała Olbińskiego
- Spotkanie autorskie z ks. Lechem Bończa-Bystrzyckim i promocja książki „Parafia katolicka pw. Św. Marii Magdaleny w Zakrzewie”
- Spotkanie autorskie z Aleksandrem Rozenfeldem i promocja tomiku wierszy z ilustracjami Franciszka Maśluszczaka pt. „Poemat o mieście Złotowie i trochę innych wierszy”

C. WOJEWÓDZKA BIBLIOTEKA PUBLICZNA I CENTRUM ANIMACJI KULTURY NA ŁAMACH PRASY

AKTORZY w miasteczku: Pniewy: VII Ogólnopolski Festiwal Teatrów Ulicznych Dzieci i Młodzieży / Stefan Drajewski // *Głos Wielkop.* – 2005, nr 130, dod. Nasza Wielkop., s. B11

Festiwal zorganizowany przez Urząd Miejski, bibliotekę i Centrum Kultury w Pniewach przy współudziale m.in. WBPiCAK w Poznaniu.

BAJKOWY konkurs / rak // *Głos Wielkop.* – 2005, nr 69, s. B7

Konkurs Wiedzy „Bajkowy Świat” zorganizowany przez Rogozińskie Centrum Kultury pod patronatem m.in. WBPiCAK w Poznaniu.

BEZKRWAWE łowy 2004: Złotów // *Biuletyn Fotograficzny.* – 2005, nr 3, s. 44

Warsztaty fotograficzne zorganizowane m.in. przez WBPiCAK w Poznaniu.

BIBLIOTEKA dla ciebie / Lena Bednarska, rozm. Anna Plenzler // *Głos Wielkop.* – 2005, nr 104, s. 2

Wypowiedź Leny Bednarskiej, dyrektora WBPiCAK nt. Tygodnia Bibliotek.

CZWARTOKLASIŚCI pokonali gwarę: młodzi znają Wielkopolskę: Golina / Z.N. // *Prz. Konin.* – 2005, nr 16, s. 7

Etap rejonowy Konkursu Wiedzy o Wielkopolsce zorganizowanego przez Stowarzyszenie Gmin i Powiatów Wielkopolski, Urząd Marszałkowski Woje-

wództwa Wielkopolskiego, Wielkopolskiego Kuratora Oświaty i WBPiCAK w Poznaniu.

[DO 15.09: konkurs fotograficzny „Moja Wielkopolska...” // Chip Foto-Video Digital. – 2005, nr 3, s. 121

Konkurs organizowany przez WBPiCAK w Poznaniu.

DYREKTOR upiorem: muzyka / MAZ // G a z . P o z n . – 2005, nr 96, s. 6

Koncertы w ramach cyklu „W krainie muzyki” zorganizowanego m.in. przez WBPiCAK w Poznaniu.

DZIECKO zatrzymane w kadrze / sdr // G ł o s W i e l k o p . – 2005, nr 125, dod. Twój Poznań, s. B12

Otwarcie wystawy fotograficznej „Dziecko” w ramach Galerii Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej i Centrum Animacji Kultury w Poznaniu.

FILMUJĄ co się da / Katarzyna Chilińska // G a z . P o z n . – 2005, nr 95, s. 10

XVII Wielkopolskie Porównania Filmowe zorganizowane w Lesznie przez Centrum Kultury i Sztuki w Lesznie i WBPiCAK w Poznaniu.

JUBILEUSZOWE granie: Nowy Tomysł: dziesiąty Big Band Festiwal / Sława Grzelewska // G ł o s W i e l k o p . – 2005, nr 126, dod. Nasza Wielkop. s. B5

Festiwal zorganizowany przez Nowotomyski Ośrodek Kultury przy współudziale WBPiCAK w Poznaniu.

LUDZIOM książki / ach // G ł o s W i e l k o p . – 2005, nr 114, s. A4

Konkurs „Na najlepszą bibliotekę publiczną prowadzącą działalność regionalną”, zorganizowany przez WBPiCAK w Poznaniu, wygrały BPG Strzałkowo oraz PiMBP w Pile i MiBPB w Turku. Nagrody dla zasłużonych bibliotekarzy.

MAGDA fotografuje konkursowo / Magda Nogaj // G a z . W y b o r . – 2005, nr 126, dod. Wrocław s. 7

III Ogólnopolski Konkurs Fotograficzny „Dziecko” zorganizowany przez WBPiCAK w Poznaniu.

MAJ z książką: kiermasz / ap // G ł o s W i e l k o p . – 2005, nr 97, s. B12

Impreza „Majówka z książką” zorganizowana w Poznaniu przy współudziale WBPiCAK w Poznaniu.

MAJÓWKA z folklorem / w // *Głos Wielkop.* – 2005, nr 113, Dod. Twój Poznań s. B11

Występy zespołów folklorystycznych m.in. „Wielkopolan”.

MAJÓWKA z książką / *ELKA // Gaz. Pozn.* – 2005, nr 99, s. 11

Impreza zorganizowana przy współudziale WBPiCAK w Poznaniu

MAJÓWKA z książką: Arena: 1-3 maja / Anna Plenzler // *Głos Wielkop.* – 2005, nr 99, s. D5

Impreza organizowana przy współudziale WBPiCAK w Poznaniu.

MAJÓWKA z Wielkopolanami: Grunwald / *MAZ // Gaz. Pozn.* – 2005, nr 112, s. 9

Występy zespołów folklorystycznych, m.in. „Wielkopolan”.

MALUCHY na zdjęciach / *BEZ // Gaz. Pozn.* – 2005, nr 126, s. 9

III Ogólnopolski Konkurs Fotograficzny „Dziecko” zorganizowany przez WBPiCAK w Poznaniu.

MIGAWKI z Rumunii: Anna Sabillo // *Biuletyn Fotograficzny.* – 2005, nr 3, s. 41

Wystawa fotografii autorstwa Anny Sabillo, pracownika WBPiCAK w Poznaniu, w siedzibie biblioteki.

NAJLEPSZA w powiecie: Trzemeszno / (kar) // *Przem. na Szlaku Piast.* – 2005, nr 15, s. 10

Działalność biblioteki w Trzemesznie. M.in. wzmianka o WBPiCAK w Poznaniu.

NAJLEPSZE biblioteki w Wielkopolsce wybrane / *MAK // Gaz. Wybor.* – 2005, nr 113, dod. Poznań s. 7

Konkurs „Na najlepszą bibliotekę prowadzącą działalność regionalną”, zorganizowany przez WBPiCAK w Poznaniu, wygrały BPG Strzałkowo oraz PiMBP w Pile i MiBPB w Turku.

NIE było przegranych: Zbąszyń: III Festiwal Piosenki i Tańca / Sława Grzelewska // *Głos Wielkop.* – 2005, nr 113, dod. Nasza Wielkop. s. B5

Festiwal zorganizowany przez Zbąszyńskie Centrum Kultury przy współudziale WBPiCAK w Poznaniu.

O LALACH i festiwalach / ap // Głos Wielkop. – 2005, nr 74, s. B12

Spotkanie „O lalach, festiwalach i piwniczkach” z Antonim Kończalem, dyrektorem Teatru Animacji organizowane przez Regionalną Pracownię Krajoznawczą WBPiCAK w Poznaniu.

OTWIERAMY drzwi: wystawa: w Centrum Animacji Kultury / Marcin Bajerowicz // Głos Wielkop. – 2005, nr 73, s. B6

Wystawa prac uczestników Warsztatów Terapii Zajęciowej we Lwówku zaprezentowana w WBPiCAK w Poznaniu.

PIENIĄDZE i zabytki / (na) // Gaz. Pozn. – 2005, nr 107, dod. Monitor Wielkop. – nr 5, s. 2

Książki z Wydawnictwa WBPiCAK w Poznaniu upominkami w konkursie ofert na realizację zadań publicznych województwa wielkopolskiego w dziedzinie „Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego”.

POZNAŃ bez tajemnic / ap // Głos Wielkop. – 2005, nr 70, s. B12

Spotkanie „O lalach, festiwalach i piwniczkach” i wycieczka „Fabryki, koszary, browary, czyli wśród 6000 zabytków” organizowane przez Regionalną Pracownię Krajoznawczą WBPiCAK w Poznaniu.

POZNAŃ bez tajemnic / ap // Głos Wielkop. – 2005, nr 73, s. B7

Spotkanie „O lalach, festiwalach i piwniczkach” i wycieczka „Fabryczki, koszary, browary, czyli wśród 6000 zabytków” organizowane przez Regionalną Pracownię Krajoznawczą WBPiCAK w Poznaniu.

POZNAŃ bez tajemnic / sdr // Głos Wielkop. – 2005, nr 119, dod. Twój Poznań, s. B12

„Brzozy i procesje czyli o tradycjach Bożego Ciała” – spotkanie w Odwachu w cyklu „Poznań bez tajemnic”.

POZNAŃ bez tajemnic / sdr // Głos Wielkop. – 2005, nr 119, s. B12

Spotkanie „Brzozy i procesje, czyli o tradycjach Bożego Ciała” z udziałem Witolda Przewoźnego, kustosza Muzeum Etnograficznego, organizowane przez Regionalną Pracownię Krajoznawczą WBPiCAK w Poznaniu.

POZNAŃ bez tajemnic / ap // Głos Wielkop. – 2005, nr 93, s. D4

Spotkanie z Marią Strzałko, miejskim konserwatorem zabytków w Poznaniu, organizowane przez Regionalną Pracownię Krajoznawczą WBPiCAK w Poznaniu.

POZNAŃ bez tajemnic / ap // Głos Wielkop. – 2005, nr 97, s. B12

Spotkanie z Marią Strzałko, miejskim konserwatorem zabytków, zorganizowane przez Regionalną Pracownię Krajoznawczą WBPiCAK w Poznaniu.

POZNAŃ: tradycje Bożego Ciała / KING // Gaz. Wybor. – 2005, nr 119, dod. Poznań, s. 2

Spotkanie w cyklu Poznań bez tajemnic „Brzozy i procesje, czyli o tradycjach Bożego Ciała”. Gościem – Witold Przewoźny, kustosz Muzeum Etnograficznego.

PRZEDSIĘBIORSTWA kulturalne: kultura, zmian nie da się zatrzymać / Zygmunt Rola // Trybuna. – 2005, nr 115, s. 12

M.in. wypowiedź Leny Bednarskiej, dyr. WBPiCAK w Poznaniu.

RECYTOWALI, grali i śpiewali / Jarosław Walerczak // Przem. na Szlaku Piast. – 2005, nr 15, s. 12

Eliminacje rejonowe 50 Ogólnopolskiego Konkursu Recytatorskiego zorganizowane w Gnieźnie przez Miejski Ośrodek Kultury w Gnieźnie i WBPiCAK w Poznaniu.

[SEMINARIUM dla fotoreporterów...] // Chip Foto-Video Digital. – 2005, nr 3, s. 121

Seminarium dla fotoreporterów prasy lokalnej województwa wielkopolskiego zorganizowane przez WBPiCAK w Poznaniu.

SPOTKANIA z fotografią: Wągrowiec: ogólnopolski konkurs i warsztaty / jb // Głos Wielkop. – 2005, nr 85, s. B7

III Ogólnopolski Konkurs Fotograficzny „Moja Europa” zorganizowany przez Miejski Dom Kultury w Wągrowcu i WBPiCAK w Poznaniu.

START już jutro: Pniewy: Ogólnopolski Festiwal Teatrów Ulicznych Dzieci i Młodzieży / Bartosz Sobański // Głos Wielkop. – 2005, nr 126, dod. Nasza Wielkop. s. B6

Festiwal zorganizowany przez Urząd Miejski, bibliotekę i Centrum Kultury w Pniewach przy współudziale m.in. WBPiCAK w Poznaniu.

ŚLADAMI historii naszych przodków / (gk) // Przem. na Szlaku Piast. – 2005, nr 14, s. 8

Konkurs fotograficzny zorganizowany w Gnieźnie przez Stowarzyszenie Centrum Rehabilitacyjno-Kulturalne „Promyk” przy współpracy m.in. z WBPiCAK w Poznaniu.

ŚLADAMI historii naszych przodków / (gk) // *Przem. na Szlaku Piast.* – 2005, nr 19, s. 12

Konkurs fotograficzny zorganizowany w Gnieźnie m.in. przez WBPiCAK w Poznaniu.

ŚWIĘTOWALI bibliotekarze: honory / MAZ // *Gaz. Pozn.* – 2005, nr 114, s. 12

Konkurs „Na najlepszą bibliotekę publiczną prowadzącą działalność regionalną”, zorganizowany przez WBPiCAK w Poznaniu, wygrały BPG Strzałkowo oraz PiMBP w Pile i MiPBP w Turku.

TEATR na ulicy: Pniewy / PM // *Gaz. Pozn.* – 2005, nr 129, s. 12

VII Ogólnopolski Festiwal Teatrów Ulicznych Dzieci i Młodzieży Pniewy 2005 zorganizowany przez Urząd Miejski, bibliotekę i Centrum Kultury w Pniewach przy współudziale m.in. WBPiCAK w Poznaniu.

TEATR w miasteczku: festiwal / sdr // *Głos Wielkop.* – 2005, nr 126, dod. Nasza Wielkop. s. B12

VII Ogólnopolski Festiwal Teatrów Ulicznych Dzieci i Młodzieży Pniewy 2005 zorganizowany przez Urząd Miejski, bibliotekę i Centrum Kultury w Pniewach przy współudziale m.in. WBPiCAK w Poznaniu.

[TRZECI] III Ogólnopolski Konkurs Fotograficzny „Dziecko” // *Biuletyn Fotograficzny.* – 2005, nr 3, s. 45

Konkurs organizowany przez WBPiCAK w Poznaniu.

TYDZIEŃ bibliotek / ap // *Głos Wielkop.* – 2005, nr 106, s. B8

Tydzień Bibliotek pod tytułem „Biblioteka otwarta dla Ciebie” zorganizowany przy współudziale WBPiCAK w Poznaniu.

VII OGÓLNOPOLSKI Festiwal Teatrów Ulicznych Dzieci i Młodzieży Pniewy 2005 // *Głos Wielkop.* – 2005, nr 124, dod. Nasza Wielkop. s. B2

Reklama – festiwal zorganizowany przez Urząd Miejski, bibliotekę i Centrum Kultury w Pniewach przy współudziale m.in. WBPiCAK w Poznaniu.

VII OGÓLNOPOLSKI Festiwal Teatrów Ulicznych Dzieci i Młodzieży Pniewy 2005 // *Głos Wielkop.* – 2005, nr 126, dod. Nasza Wielkop. s. B3

Reklama – festiwal zorganizowany przez Urząd Miejski, bibliotekę i Centrum Kultury w Pniewach przy współudziale m.in. WBPiCAK w Poznaniu.

WIELKOPOLSKA bez tajemnic / (kar) // *Przem. na Szlaku Piast.* – 2005, nr 10, s. 16

Konkurs Wiedzy o Wielkopolsce zorganizowany m.in. przez WBPiCAK w Poznaniu.

WIELKOPOLSKA w liczbach: Majówka z książką / ELKA // *Gaz. Pozn.* – 2005, nr 99, dod. Magazyn Tyg. s. IV

impresa zorganizowana przy współudziale WBPiCAK w Poznaniu.

WIWAT „Wiwaty”: Pobiedziska (luk) // *Przem. na Szlaku Piast.* – 2005, nr 19, s. 12

Wojewódzki Przegląd Folklorystyczny „Pobiedziska 2005” zorganizowany m.in. przez WBPiCAK w Poznaniu.

WYCIECZKA z niespodzianką / sdr // *Głos Wielkop.* – 2005, nr 98, s. B11

Wycieczka „Przyjechać, zobaczyć i zostać, czyli z wizytą w hotelu” organizowana przez Regionalną Pracownię Krajoznawczą WBPiCAK w Poznaniu.

WYSTAWA pocztówek: Międzychód: z przełomu wieków / saw // *Głos Wielkop.* – 2005, nr 97, dod. Nasza Wielkop. s. B6

Wystawa „Rysunki miast i miasteczek Wielkopolski” w muzeum w Międzychodzie zorganizowana przy współudziale WBPiCAK w Poznaniu.

[WYSTAWA zdjęć III...] // *Chip Foto-Video Digital.* – 2005, nr 6, s. 121

Wzmianka o III Ogólnopolskim Konkursie Fotograficznym „Dziecko” zorganizowanym przez WBPiCAK w Poznaniu.

WYTAŃCZONE i wyśpiewane nagrody: Pobiedziska / RD // *Gaz. Pozn.* – 2005, nr 98, s. 11

Zespoły folklorystyczne „Wielkopole” i „Wiwaty” wśród laureatów Wojewódzkiego Przeglądu Folklorystycznego w Pobiedziskach.

Z INNEJ bajki: Leszno: Wielkopolskie Porównania Filmowe, rozstrzygnięte / (mak) // P a n . L e s z c z . – 2005, nr 17, s. 5

Impreza zorganizowana przez Centrum Kultury i Sztuki w Lesznie i WBPiCAK w Poznaniu.

ZANIEMYSŁ 2004: Poznań // Biuletyn Fotograficzny. – 2005, nr 3, s. 42

Wystawa fotograficzna powarsztatowa zorganizowana przez WBPiCAK w Poznaniu.

ZDOBYŁA I nagrodę: Szamotyły: sukcesy recytatorów / bas // Głos Wielkop. – 2005, nr 91, s. B6

Donata Słomińska z Szamotuł laureatką I nagrody w eliminacjach rejonowych 50 Ogólnopolskiego Konkursu Recytatorskiego zorganizowanych w Gnieźnie przez Miejski Dom Kultury w Gnieźnie i WBPiCAK w Poznaniu.

ZNAJĄ Wielkopolskę / Jarosław Walerczak // Przem. na Szlaku Piast. – 2005, nr 16, s. 16

Etap regionalny Konkursu Wiedzy o Wielkopolsce zorganizowanego przez Stowarzyszenie Gmin i Powiatów Wielkopolski, Urząd Marszałkowski Województwa Wielkopolskiego, Wielkopolskiego Kuratora Oświaty i WBPiCAK w Poznaniu.

ZWYCIĘZCY z Ostrowa: Nowy Tomyśl Sława Grzelewska // Głos Wielkop. – 2005, nr 129, dod. Nasza Wielkop. s. B6

Dziesiąty Big Band Festiwal zorganizowany przez Nowotomyski Ośrodek Kultury przy współudziale WBPiCAK w Poznaniu.

V. KRONIKA

A. Polskie nagrody i wyróżnienia

- ... **Nagrodę „Odry”** 2004 otrzymał *Karol Modzelewski* za książkę „Barbaryńska Europa”
- **Nagrodę Poznańskiego Przeglądu Nowości Wydawniczych** Zima 2004/2005 otrzymali: *Wiktor Osiatyński* za książkę „Rzeczpospolita obywateli” (Warszawa: Rosver & Wspólnicy); *Joanna Bator* za książkę „Japoński wachlarz” (Warszawa: Wydawnictwo „Twój Styl”); *Dawid Bieńkowski* za książkę „Nic” (Warszawa: Wydawnictwo W.A.B.).
- **Nagrodę im. Arkadego Fiedlera „Bursztynowy Motyl”** 2005 otrzymał *Olgiere Budrewicz* za książkę „Druga strona księżycy: przygody na wyspach Pacyfiku”.
- ... **Nagrodę im. Józefa Łukaszewicza** 2005 otrzymali: *Jolanta Goszczyńska* za książkę „Majątki wielkopolskie”. T. VIII: Miasto Poznań (seria „Dawne budownictwo folwarczne”); *Alfred Kaniecki* za książkę „Poznań: dziej miasta wodą pisane”; *Magdalena Mrugalska-Banaszak* i *Danuta Książkiewicz-Bartkowiak* za książkę „Ortaliony, neony, syfony: Poznań w latach 60. XX wieku”.
- **Nagrodę im. ks. Józefa Tischnera** 2005 otrzymali: *ks. Wacław Hryniewicz* za książki: „Dlaczego głoszę nadzieję”, „Kościół jest jeden: ekumeniczne nadzieje nowego stulecia”; *Mirosława Grabowska* za książkę „Podział postkomunistyczny”; *ks. Manfred Deselaers* w kategorii inicjatyw duszpasterskich i społecznych za działalność na rzecz pojednania niemiecko-polskiego i chrześcijańsko-żydowskiego.
- **Nagrodę im. Władysława Orkana** w 2005 roku otrzymał *Rafał Wojasiński* za książkę „Złodziej ryb”.
- **Nagrodę Feniksa** 2005 otrzymali: *ks. bp. Kazimierz Romaniuk* za „długoletnią pracę w dziedzinie popularyzacji Biblii oraz za przekład Pisma św. na język polski” (nagroda główna); *Spółdzielnia Wydawnicza Czytelnik* za „Dzieła zebrane” Adama Mickiewicza (nagroda specjalna).
- **Nagrodę Artusa** 2005 otrzymała *Teresa Ferenc* za tomik poezji „Stara jak świat”

- **Nagrodę im. Zbigniewa Dominiaka** 2005 otrzymali *Natalia Astafiewa* i *Włodzimierz Britaniszski* za wybitne osiągnięcia w dziedzinie przekładów poezji polskiej na język rosyjski.
- **Nagrodę Najpiękniejsze Książki Roku** 2005 przyznawaną przez PTWK otrzymały książki: „My z Jedwabnego” Anny Bikont i „Wierszyki wyssane z palca” Beaty Białej.

B. Międzynarodowe nagrody i wyróżnienia

- **Nagrodę im. Gottfrieda Herdera** w 2005 roku otrzymała *Hanna Krall*.
- **Nagrodę im. Goethego** w 2005 roku otrzymał za całokształt twórczości izraelski pisarz, *Amos Oz*.
- **Nagrodę Pulitzera** w 2005 roku otrzymali: *Marylinne Robinson* za „Gilead” (powieść); *David Hackett Fischer* za „Washington’s Crossing” (książka historyczna); *Mark Stevens* i *Annalyn Swan* za „De Koonig: An American Master” (biografia); *Ted Kooser* za „Delights & Shadows” (poezja); *Steve Coll* za „Ghost Wars: The Secret history of the CIA, Afghanistan and Bin Laden from the Soviet Invasion to September 10, 2001” (literatura faktu); *John Patrick Shanley* za „Doubt” (dramat).

C. Zmarli

- **Saul Bellow** (5.04.2005), pisarz amerykański, laureat nagrody Nobla w dziedzinie literatury 1976.